ČECHOAUSTRALAN

KRAJANSKÝ LIST

LÉTO/ZIMA 2018-19 www.cechoaustralan.com

Velvyslanectví České republiky:
8 Culgoa Circuit, O'Malley, ACT 2606
Tel: 02 6290 1386, Fax: 02 6290 0006

ZLATÁ STŘEDNÍ CESTA

Barbara Semenov

Sedím ve Zlaté kapličce a je mi sváteční. Je předvečer 28. října 2018, větší svátek naší republiky už sotva kdy zažiji. Jako pokaždé při velké slávě našeho národa již od roku 1881, kdy bylo Národní divadlo otevřeno, se i tentokrát rozeznělo jedinečnými tóny Smetanovy Libuše. Kolik neuvěřitelné symboliky je v tom okamžiku. Hlavou prolétne tisíce vzpomínek, národních i osobních. Tak to má každý, kdo miluje naši vlast a jeho srdce je neviditelnou přízí života navždy spojeno s touto zemí. V dobrém i zlém. Je v naší DNA. Češi žijící v zahraničí si toto pouto většinou uvědomují silněji, jejich pocit sounáležitosti a hrdosti na české kořeny bývá zřejmý. Jsme vlastně šťastlivci, protože máme důvěrný a blízký vztah hned ke dvěma zemím, ke dvěma domovům, přestože se liší, jak se u nás doma říká (a jen našinec může pochopit), *‚jako nebe a dudy'*. Máme na rozdíl od našich soukmenovců v české kotlině možnost porovnání životních stylů a charakterů národů.

Opera Libuše je výjimečná především tím, jak, aniž ovlivněna tokem času, výstižně zrcadlí charakter svého národa. Hudebně nádherná, protože hned v její předehře cítíme, že je plnokrevně česká. Taková je ostatně veškerá Smetanova hudba. Překvapivá je však trvalá aktuálnost libreta. Vždyť je to jen báje, mýtus, stará pověst, která se traduje z generace na generaci. Ale už jen zvážíme-li všechny rozpory a spory, které příběh v české historii rozpoutal a rozvášnil, spatřujeme naši národní povahu, a musím přiznat, pro mne ne vždy pochopitelnou DNA zděděnou po předcích pod horou Říp se usadivších.

Kdo by nemiloval ty naše staré pověsti české! Pohádkové legendy jsou díky své mravní náplni natolik přínosné, že žabomyší války o jejich pravosti či falzifikaci jsou, alespoň dle mého soudu, zbytečné. Přesto nedaly Rukopisy spát mnoha českým historikům, spisovatelům, politikům z doby obrozenecké i pozdější. Úctyhodní velikáni jako byl Palacký, Jungmann, Šafařík, Neruda ba dokonce i Masaryk vedli velké pře (ne nepodobné dnešním sporům veličin veřejného života) o ‚padělcích', které byly inspirací naší slavnostní opery, dávající věčnou naději, že „český národ neskoná."

Češi trpí totiž, jak je obecně známo, chronickým nedostatkem sebevědomí, sebedůvěry a sebeúcty, pocitem frustrace z vlastní malosti, nedostatečnosti. A ve snaze zakrýt tyto nedostatky, maskují je často zcela opačnou snahou - paradoxními výboji nekritického sebepřeceňování a pošetilé nepokory.

Dodnes vidíme, jak jsou na jedné straně přesvědčeni, že sami nic neznamenají – neustále se probírá otázka, zda patří na Západ nebo na Východ, kdo jsou jejich spojenci a naopak. Potřeba se přichylovat k mocnějším „dubiskům" tam či onam je nevyléčitelná a pramení zřejmě z pocitu, že jsme malá země. Nicméně podobně malé země kolem nás – Rakousko, Švýcarsko, Maďarsko, Slovensko tuto nutnost opírat se a zaštiťovat jinými nepociťují. Přitom se ani zdaleka nemohou pyšnit takovou historií jako naše zem. Otázka spojenců se přetřásá donekonečna, Češi na jedné straně nemohou zapomenout na historické zrady, na druhé straně se nepoučili z aliancí, které je v minulosti zanechaly na holičkách nebo zklamaly jejich naděje.

Přitom právě dnes má Česko největší šanci stát hrdě a samostatně jako sebevědomý stát, kterému se konečně opět daří. To místní nevidí. Stěžují si v rámci své DNA na to, jak je vše pořád špatně. Nevěřila jsem vlastním očím/uším, když jsem na besedě slyšela slovutného historika a spisovatele lamentovat: „…máme svobodu a demokracii, ale jinak nic moc…", co by si pán představoval? Možná by měl vyjet za humna své svobodné, demokratické a prosperující země, aby viděl, jak vypadá zmíněné „jinak nic moc".

Na druhé straně je zde patrná vzpomínaná nepokora, jakási zvláštní nafoukanost a sebestřednost, představa, že Česko je pupkem světa. Ani tak to bohužel není, a Češi by si měli uvědomit, že o jejich malé zemičce se ve světě stále moc neví. To je na jedné straně škoda, na druhé možná dobře. Není například dosud v záběru zájmu nelegálních migrantů a zcela určitě není veledůležitým územím, na které si neodkladně brousí zuby některý ze současných mocnářů, ať již na západní či na východní straně, jak se mnozí v České republice zbytečně obávají. Nebezpečí hrozí odjinud, jak naznačil prezident republiky ve svém nedávném projevu – v ničivém globálním terorismu.

Aurea via media – Čechům by slušela zlatá střední cesta rozšafného uvažování a sebereflexe, které jsou schopni jen někteří osvícení, jak tomu bylo ostatně vždy. Také za vlády jedné moudré kněžny, z jejíhož rozhodování, vedoucího ke smíru všech, bychom měli dodnes čerpat. Protože dějiny se stále opakují a jejich zaznamenání, v té nebo oné formě, by nás mělo vést a inspirovat. Jen budou-li nové generace znát historii své země a světové dějinné souvislosti, budou moci porozumět dnešku a řídit budoucnost.

Bylo šokující sledovat nedávné průzkumy znalosti občanů o historických meznících naší země. Nevzdělanosti, která je bohužel patrná dnes v celém světě, zneužívají takzvaní novodobí progresivisté k manipulacím lidí k nenávisti, pošlapávání tradičních hodnot a ničení všeho, co si naše civilizace těžce vybudovala, toho, co nám jiné závidějí a chtějí sebrat. Doufejme, že část veřejnosti, ať již v Evropě či v zemích Nového světa, si zhoubnou vlnu ultraprogresivismu, maskující se rouškou politické korektnosti a levicového aktivismu, začíná uvědomovat a vrátí se k objektivnímu, konzervativnímu a smysluplnému myšlení a politice.

Ale vraťme se k naší Libuši. Jen považte, jak se ta dáma vyrovnala například s nekorektností Chrudoše – *„…běda, jimž žena vládne, tak nestálá. Muž jen na muže sluší, pevnáť jeho pěst. Váš soud je mi ničím, neboť on z ženy jest."* To Libuši nejen zarmoutilo, ale jistě i rozlítilo. Protože byla ale vědma, povznesená nad lidskou malost a její projevy, dokázala urážku a výzvu překonat. Poslala pro Přemysla, a všichni víme, jak to bylo dál…

Kéž bychom měli více moudrých, kéž bychom se nechali vést zlatou střední cestou a kéž bychom v dalším století neopakovali stejné chyby dané naší historickou DNA…

♠♠♠

Národní divadlo o Libuši

Úvahy nad tím, zda je či není opera Libuše vrcholným dílem Bedřicha Smetany v kontextu jeho ostatních zpěvoher či dokonce v kontextu celé české operní tvorby, zda a jak obstojí před bezprostředností Prodané nevěsty, před lyrikou a jímavostí Dvořákovy Rusalky či před emotivitou a dramatičností oper Leoše Janáčka, nejsou a priori na místě – vždy bude záležet na úhlu pohledu, z nějž se Libuše či kterákoli jiná proslavená česká opera hodnotí. Úhel pohledu, který Libuši přísluší nejpřirozeněji, je dán již samotným záměrem jejího autora a z něj plynoucí tradicí.

Smetana určil Libuši k provádění při slavnostních příležitostech, týkajících se života české společnosti, která se po roce 1860 začala v rovině kulturní, politické i hospodářské výrazně a hmatatelně emancipovat. Takovou příležitostí se stalo pro českou společnost nesmírně významné otevření Národního divadla, v roce 1881 nejprve dočasné a o dva roky později definitivní. Událost, která v symbolické rovině široce přesáhla úzký svět českého divadelnictví a stala se jednou z podstatných předzvěstí pozdějšího dosažení samostatnosti v roce 1918. Sté výročí založení Československé republiky je tedy dnes pochopitelně zásadním momentem i pro samotné Národní divadlo a uvedení nové inscenace Libuše samozřejmým příspěvkem Národního divadla k tomuto jubileu.

Žánrových označení, jimiž se snažíme Libuši charakterizovat, existuje více a jedním z nich může být i „scénický rituál smíru a očisty". Od počátku Smetana v Libuši konflikty a protiklady nevyhrocuje, jak by se od operního dramatika očekávalo, nýbrž záměrně hledá cestu k jejich včasnému smírnému řešení. Ať již jde o hlavní dějotvorný spor dvou bratří o otcovské dědictví či protiklady mezi mužem a ženou, přísnou spravedlností a vstřícnou laskavostí, mezi původem „z lidu" a původem „urozeným", mezi motivy světla a tmy, ohně a vody, vždy jsou tyto konflikty ve Smetanově opeře smiřovány v ústřední postavě kněžny Libuše, která není jen bájnou panovnicí, věštící Čechům slávu, nýbrž především očistným mytickým symbolem ženství a mateřství, mírnosti a pokojného života.

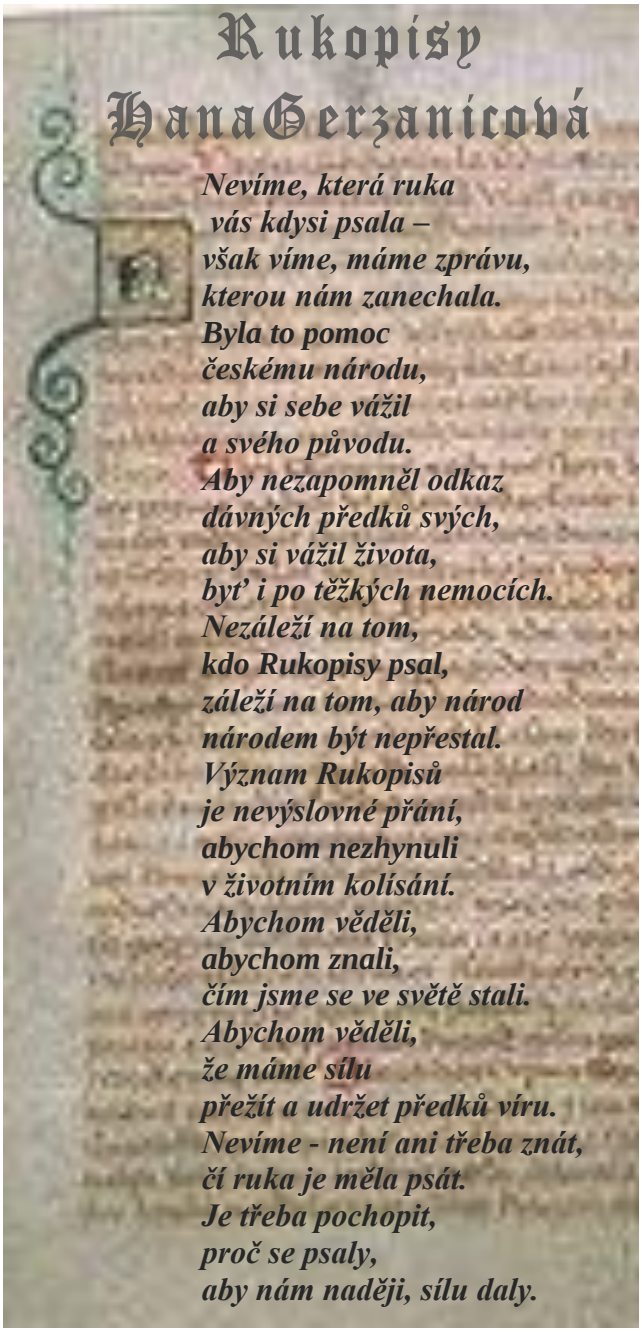

Generální konzulát České republiky:
169 Military Road, Dover Heights, NSW 2030
Tel: 02 9581 0111, Fax: 02 9371 9635

Karel Čapek o 28. 10. 1918

Nechci upřít nic památného říjnovému dnu roku osmnáct; nemíním jej prohlásit za pouhou procházku po Václavském náměstí. Byl to převrat, jak stojí v knize psáno; konec staré monarchie a vznik nové republiky není žádná procházka a tento státní převrat byl onoho dne proveden se všemi náležitostmi. Byl to docela řádný a historický převrat; ale byla to také revoluce?

Slovo revoluce má pro nás jiný odstín než slovo převrat. Převrat je politický; revoluce zasahá jaksi hlouběji do života. Převrat je změna režimu; revoluce je změna života, hodnot a vztahů. Převrat je nejpatrnější nahoře, u představitelů moci; revoluci je nejvíce cítit v lidu. Byl převrat 28. října také revolucí? Byl, ale jen drobátko a jen přechodně. Byly některé zevní známky, že lid neprožívá jenom převrat; bylo tu slabé a opojivé vanutí revoluční. Zničehonic si lidé začali říkat "občane"; najednou nebylo pánů. V tisíci drobných úkazech vypukla egalita a lidé prožívali tuto demokratickou rovnost s osvobozující radostí a důvěrou. V jedné malostranské uličce se večer dohodly všechny služtičky, že už nebudou říkat rukulíbám ani milostpaní, nýbrž jenom dobrý den, paní. Nikdo se neurazil, oslovil-li jej na ulici neznámý člověk, nikomu nevadily rozpaky dát se do hovoru s kýmkoliv; bylo to ve vzduchu, byla to atmosféra bratrství. Svobodu jsme cítili přímo fyzicky, nesli jsme jinak hlavu a jinak jsme si vyšlapovali; každému narostlo sebevědomí, o jakém se mu dosud ani nesnilo.

Bylo nám, jako bychom vstupovali do ráje, ve kterém všechno bude lepší a jakoby vykoupené. Nebyli bychom ani věřili, kdyby nám tehdy někdo řekl, že bude zase bída a že se na ni budeme bezmocně dívat. Zdálo se, že nastává věk spravedlnosti, že se nějak v sobě přeměnil sám společenský řád; svět, který byl šikanózní k poddaným, nebude už krutý k svobodným a rovným občanům. Samozřejmě se cítilo, že jsme povinni korunovat svou svobodu splněním starých snů; budovali jsme ve fantazii – ne ministerstva obchodu nebo železnic, nýbrž školy, kulturní ústavy, stánky vědy a umění. Dnes se můžeme ušklíbnout: bylo to naivní a pěkné. Ale podstatné je, že toho dne se instinktivně cítilo, že vstupujeme do nového světa, který, to se rozumí, bude o hony a hony pokročilejší a lidštější, než byl ten starý řád. Nejen nový režim, ale ve všem všudy nový svět a nový, mladý život: to se právě jmenuje revoluce. Byla tu, byla v nás, byla ve vzduchu, ležela před námi na dosah ruky. Zůstala jen náladou, byla prožita jen v citovém rozechvění; za dva tři dny se rozumný národ vrátil k denní práci a všedním starostem.

Mnozí řeknou: chválabohu. Zbytečno přít se o minulost; co se stalo, to teď máme – časem se skoro zdá, že nás ta popřevratová střízlivost a praktičnost nevedla v každém ohledu na cesty daleko vedoucí. Ale kdykoliv vzpomínáme na onen památný říjnový den, měli bychom si připomenout i ten skromný a jenom naznačený kousek revolučnosti, který jsme v sobě tehdy nesli všichni, ať jsme dnes v kterémkoli táboře. Tehdy jsme všichni věřili v divy, které uděláme; byli jsme schopni obětavosti, velkodušnosti a velkorysosti, kterou bychom dnes těžko hledali ve svých politických aktech. Z jakýchsi příčin ta revolučnost tehdy nebyla realizována; přesto zůstává něčím v naší politické tradici: něčím, před čím se lze občas zastydět; něčím, čeho se lze občas ptát o radu. To, co se nestalo skutkem, neztrácí tím ještě platnost programu. V onom říjnovém dni zůstalo uzavřeno něco národní mladosti; bylo by jí třeba zvláště dnes. (*LN, 28. 10. 1932)*

ČAPKŮV MASARYK A MASARYKŮV ČAPEK

Alena Klímová-Brejchová

Leží přede mnou vzácná kniha a já si ji po mnoha létech vychutnávám. Vydalo ji nakladatelství Československý spisovatel v roce 1990. Ano, jsou to Čapkovy „Hovory s T. G. Masarykem". Tolikrát v průběhu dějin zakazované a opět tištěné. Editor Miloš Podhorský dobře uspořádal všechny díly této brilantně vyvedené knihy, kterou by měli svým myšlením uchopit a procítit i všichni dnešní politici a to myslím ve smyslu globálním. Čapek kladl otázky a velký prezident - státotvorce, spisovatel a filozof, T. G. Masaryk, na ně odpovídal po několik let. Poslední díl trilogie vyšel v roce 1935. Setkaly se na této společné práci dvě velké osobnosti a jejich spolupráce, ale i jakási myšlenková kompatibilita obou mužů, snad vedla po dlouhou dobu rozhovorů i k stavu přátelství. Byli však odlišní. Čapek byl spíš takový domácký typ a vyznal se, že je mu politika protivná a Masaryk byl státník, pohybující se v politické sféře i v mnoha státech po celý dlouhý život. Člověk stýkající se s těmi nejvýznamnějšími lidmi tehdejší doby. Do společného autorství knihy i do otázek a odpovědí se tak promítá životní postoj obou mužů. Hovory znamenají poslední verzi Masarykova politického a lidského odkazu. Verzi brilantně Čapkem zpracovanou a představenou. Masarykova

dokonale promýšlená a procítěná životní filozofie je a vždy bude trvalým a neměnným vzorem lidství na této planetě v té nejušlechtilejší a tudíž nejpotřebnější formě.

Cituji zde alespoň střípky jeho moudrosti, týkající se politiky: *„Politika má být plněním zásad mravních a má vycházet z lásky k člověku, neboť Zákon lásky platí pro společnost a stát stejně jako pro rodinu. Rozumná a poctivá politika je provádění humanity uvnitř i navenek. Láska k bližnímu je v plánu světa a lidská společnost stojí na lásce, je to tvoření pro jiné i pro sebe a zdokonalování světa nám daného. Láska sama nemusí být vysvětlována a dokazována, ale může být zesilována, prohlubována a šlechtěna. Vždycky jsem kladl váhu na pozorování a poznávání, ale lidskost bez zbožnosti nemůže být úplná.*

Masaryk, ten výsostný šlechtic ducha, byl bezesporu neobyčejná osobnost, duchovně zralá a rozvinutá ve své inteligenci, intuici, i správné inspiraci. Byla to harmonická osobnost esteticky i eticky zdatná. Byl to muž zdravě věřící a víře přikládal takovou důležitost, že se tento přísný a důsledný eklektik jednou vyjádřil i takto: *Pojímám stát a politiku tak, jako veškerý život, sub specie aeterni (pod zorným úhlem věčnosti). V tom smyslu jsem teokratem: důsledná humanita není, řečeno metafyzicky, nic jiného než bohovláda.*

Čteme-li Čapkovy Hovory s T.G.M., může se zdát, že jediný lidský život snad ani nemůže obsáhnout dění, které se počalo odvíjet už v mládí pana prezidenta. Jeho studium, a později, před prvou světovou válkou jeho cestování, seznámení a sňatek s jeho paní Charlottou Garrigue, příchod dětí i jistá chudoba, která provázela začínající rodinu. Později, v roce 1917 Masarykovy cesty do Ruska, kde byl v Moskvě ohrožen na životě, při přestřelkách bolševiků s Kerenského junkery a kde, ani při bezprostředním nebezpečí, „nezalhal“. Tento malý příběh, prezidentem vyprávěný, byl zřejmě spouštějícím mechanizmem Čapkovy práce na Hovorech.

Vychutnala jsem si dlouhé a krásné statě o jeho pobývání v Rusku a neutuchající vyčerpávající práci na sestavování korpusu našich legií z českých „dobrovolců – bratříků“… i z českých chlapců tam zajatých. Bože, kolik to bylo jednání s generály a náčelníky ruských štábů a on to zvládl. Tato stať mi je zvlášť blízká, protože mnohé mi bylo vyprávěno mým otcem, též legionářem, bojujícím na ruské frontě, na sibiřské magistrále. Později prezidentův syn Jan krásným písmem podepisoval otcovy jmenovací dekrety na ministerstvu zahraničních věcí a na konzulátech. Ještě mám před očima, jak v podkroví, ve staré skříni, visela legionářská otcova uniforma s opaskem Dohody, ale též ve válce potřebné, ve vysokých plechových pouzdrech uložené, ohyzdné plynové masky.

I později na konci války, v Americe, kde T.G.M. připravoval složitá mírová jednání s mnoha evropskými státy a státníky, a jejichž výsledkem byla společná Deklarace nezávislosti ve Filadelfii, je jeho činnost a složitost práce až těžko pochopitelná. Jednání s americkými úředními kruhy, s prezidentem Wilsonem… ale prý si oba dobře rozuměli. Naše legie na Sibiři evidentně pomohly veřejnému světovému mínění. Vznikla Republika a on byl zvolen jako její prvý prezident. A tak, před sto lety, 20. listopadu, na den narozenin své ženy, odjel T.G.M. s dcerou Olgou lodí domů do Evropy. Odpočíval a měl radost… *„Bože, tož se nám to přece povedlo!“*

Všechno však nebylo jen zalité štěstím, nová ústava ubrala T.G.M. hrubě na pravomocích, a tak, někdy kolem desátého výročí republiky, si pan prezident v Topolčiankách povzdechl: *„Tak si myslím, abychom tu republiku udrželi ještě dvacet, třicet let, pak už se ničeho nebojím. To už tu bude nová generace, narozená na svobodě a nenechá si ji vzít.* Pak vizionářky prohlásil*: „Ale ještě to bude těžké.“* Zdá se, že slovo „těžké“ bylo pro dnešní globální politický marasmus ještě docela optimistické.

Čapek měl tedy úkol zobrazit osobnost filozofa - státníka a představit ho jako živého člověka. Vlastně se stal jakýmsi literárním portrétistou a jeho svěží, inteligentní erudice profesionálního literáta a novináře mu skvěle napomohla k nesmrtelnému dílu. Pracovali, státotvorce a jeho obdivující uctivý tazatel… v Topolčiankách, na Lánech, v Praze. Není možno odhadnout, kolik bylo v Hovorech prezidentovy autostylizace, ale určitě to není důležité. Přesto byly nutné „retuše portrétu“, který je jaksi chvějivě a s věčným jasem zavěšen v prostoru i v čase do dnešních dnů. Portrét, na který nedolétne žádná jedovatá slina.

Strážný duch prezidentův, jeho patrně dosti puritánská dcera Alice, však přísně dbala, aby do hovorů neproniklo nic, co by ohrozilo sošného otce, pro něhož stavěla piedestal. Traduje se, že to Čapka doslova otrávilo, takže v posledních létech prezidentova života do Lán už nejezdil. Ostatně jeho úloha byla zdárně dokončena. Určitě není bez zajímavosti, že v této knize, jakési „politické a etické bibli“, nepadlo ani slůvko o Masarykově velmi pozdní lásce k paní Oldře (Olince - Ole) Sedlmayerové, která měla kontakty v novinářských kruzích. Masaryk, též jenom člověk, se přiznává v dopisech této ženě ke své psychóze. Z těchto vět lze vycítit jeho trýzeň, kterou prožíval při smrti syna i s chorobou manželčinou. Jeho duše se zpovídala z nejtajnějších utrpení a tragiky. Intenzivně ve svém stáří prožíval toto trápení i svou rozpolcenost, která se vždy měnila ve zkoumatelný filozofický problém, jako vše, ale též zřejmě, zcela mladistvě a intenzivně prožíval pocit štěstí, které nutně přináší zralá láska.

Snad nejzajímavější na tom všem, co nebylo v knize Čapkových Hovorů uváděno, je, jak, v tak vysokém stáří, dokázal zcela mladě milovat a napsat ženě okouzlující horoucí vyznání. A tak v jeho dopise Olze S. z roku 1931 smíme číst: *„Olo moje zlatá, jak Ti mám opět a opět říci, jak se na Tebe těším, jak tě čekám, jak jsem šťasten, že přijdeš, tak pěkně zdravá…Teprve teď, na sklonku života dal mně Pánbůh Tebe – cítíš, co to je, Olino? A jak jsem šťastný, jak jsem Ti vděčný. Olo, chci být s Tebou, chci Tě mít, na Tvé hrudi odpočívat. Bože, jak po Tobě toužím, nemohu Ti to říci slovy, život můj visí na Tobě a na Tvé lásce.“* Ze slov „pěkně zdravá“, lze vynímat jeho někdejší smutek a tragiku zlých zkušeností s psychickou nemocí Charlottinou. (Není snad bez zajímavosti dodat, že osudo-

Honorární generální konzulát České republiky:
JUDr Milan Kantor
500 Collins Street, Melbourne 3000
Tel: 03 9629 6196, Fax: 03 9629 1311

vé ženy tří významných mužů, T.G.M., Karla Čapka i později Václava Havla, měly křestní jméno Olga. Čapek psal „Listy Olze“ a možná se Havel inspiroval, když psal neméně zajímavé „Dopisy Olze“ z pražského vězení.)

Přišel 14. říjen 1937 a T. G. Masyryk vydechl na svém skromném vojenském lůžku naposledy. Lidové noviny psaly a psaly. Psal do nich i Karel Čapek, nenechal si tuhle příležitost ujít, přestože v poslední době už nebýval do Lán zván. Jeho článek „Mrtvý se dívá“, je originálně zvládnutým popisem rozloučení Pražanů před Wilsonovým nádražím s milovaným prezidentem a Čapek si toto mistrné a nepřekonatelné dílko dobře promyslil. Je to dokonalý, autentický, plastický a výstižný popis té smutné dějinné události. A přitom je tam tolik přímo poetických pozorování, citu, smutku, vlastenectví, národní hrdosti a pochopení člověčího žalu nad velkou ztrátou. Čapek popisuje, jak kolem rakve na vojenské lafetě defiluje jeden vojenský prapor za praporem, jak kolem kráčejí jeho milovaní legionáři-bratříci, už zestárlí bojovníci, vojsko Masarykovo. Skoro dvacet tisíc jich přešlo. Ale i noví krásní českoslovenští vojáci kráčejí před svým prezidentem se skloněnými žerděmi praporů a smutkem ve tvářích. S profesionální erudicí popisuje „Pisatel“, jak si občas Karel Čapek říkával, jak je vykonávána poslední přehlídka před mrtvým velitelem.

„‘Dobře hoši, dobře vojáci!‘ Teď by si Starý pán pohladil bílý knír a určitě by si řekl: ‚Tož dobré je to. Je to krásná armáda!‘ Vždyť přece on miloval své vojáky.“

Pak ještě je popsána cesta devíti hodin, hodinu za hodinou a velmi podrobně… z Prahy na lánský hřbitov, kde má prezident ulehnout po boku své manželky. Do temné země jej o hodině devatenácté spustí havíři. Hrob je nasvícen čtyřmi vojenskými světlomety. Ještě nikdy prý nebyla bělost našeho milovaného praporu na prezidentově rakvi oslnivější, červeň plamennější a modř hlubší. Jako kdyby velká červenomodrobílá pochodeň plála nad tím vyprázdněným tělem. „Buď vůle tvá… Pane. Tvá je moc a sláva na věky věků.“ Poslední rudé růže zasypají rakev, uloženou v hlubině jako vzácné semeno. Syn prezidentův padá v žalu na kolena *„Zde je Země česká, zde je domov můj i tvůj… Nechť tedy toto vzácné sémě moudré lidskosti a lásky vzejde! Nechť rozkvete v našich duších, i v srdcích našich potomků do krásy a plodnosti!“*

Co říci závěrem? V knize Hovorů není patrné napětí mezi realitou a oficialitou osobnosti T. G. Masaryka, mezi přísnou vznešeností na piedestal stavěné sochy a jeho vášnivostí srdce i duše, mezi tragikou a štěstím, jak se píše v doslovu M. Podhorského. Čapkovy hovory splnily požadavek literatury faktu do posledního, s bravurou výsostného spisovatele. Přijaté úkoly však vymezily mantinely pro celou pravdu i ucelené posouzení lidských hlubin osobnosti, tak neobyčejné a pro svět tehdejší i budoucí nepostradatelné. Kniha se může stát závažným studijním materiálem, využitelným pro dnešní i budoucí generace a svojí zdravou životní filozofií pomáhat při obnovení lásky k vlasti, úctě k morálním hodnotám, víře i národním tradicím… To pak bude pravé vítězství ducha Masarykova i Čapkova!

HOVORY S TGM

Jaromír Šlápota, předseda Československého ústavu zahraničního vzpomíná – vážně i úsměvně – na realizaci památníků TGM ve světě

Na setkání s členy Komenského akademického klubu jsem hovořil o realizaci čtyř památníků T. G. Masaryka během pěti roků, které Československý ústav zahraniční uskutečnil ve světě. Byl jsem požádán, abych své povídání dal písemně. Berte vše, jako že vás chci spíš pobavit, než popisovat celou činnost při realizaci památníků.

Vzpomínám si, jak jako prvňáček v roce 1946 jsem stál na chodbě při oslavě narození T. G. Masaryka a jen tak matně si uvědomoval řeči o osobnosti, která nejvýznamněji přispěla k vzniku Československa. No, a ono uplynulo 53 let a do Československého ústavu zahraničního nám zavolali z ministerstva zahraničních věcí, krajanského odboru, že je u nich přítomen náš pan velvyslanec z Mexika Libor Sečka s dvěma krajany, a že mají takový nápad a i návrh na památník T. G. Masaryka v **Mexiko City**. Překvapilo mě spojení T. G. Masaryk a Mexiko. Ale řekli jsme: ať přijdou. Cesty Páně jsou někdy nevyzpytatelné, a když pan velvyslanec přišel, byl mi povědomý. Při rozhovoru jsme zjistili, že je ze Znojemského okresu stejně jako já, dokonce z jedné z třinácti obcí zemědělského družstva, kde jsem byl zaměstnán. Vzhledem k tomu, že Československý ústav zahraniční vznikl na pokyn T. G. Masaryka v roce 1928, jsme se rozhodli, že se pokusíme památník zrealizovat. Výtvarný návrh památníku, s kterým přišli krajané, a který přikládáme, jsme zamítli. I když ho navrhoval výtvarník, který vystudoval v Československé republice akademii. Byla to tak výrazně mexická symbolika, kterou jsme pocitově nemohli přijmout. Posuďte sami.

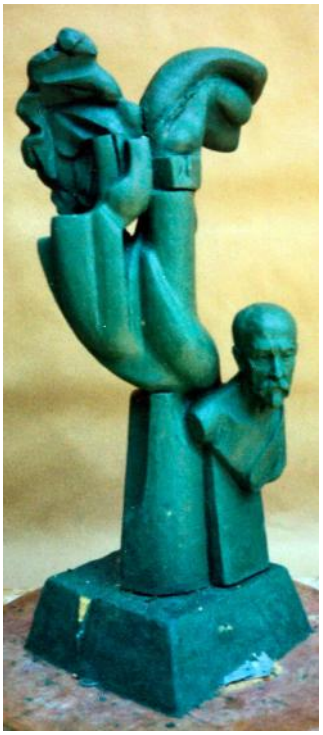

S panem dr. Kolínským, který tehdy byl ředitelem Československého ústavu zahraničního, jsme o problematice diskutovali, v té době on byl daleko realističtější než já a upozorňoval mě na mnoho úskalí, která na nás při realizaci památníku čekají. Především se jednalo o získání finančních prostředků. Když jsem mu jako nadšenec říkal, že pokud požádáme všechny poslance, senátory, ministry, jejich náměstky, ředitele odborů na ministerstvech, úřady jako například pozemkový fond, legionáře, bude to několik set lidí, z nichž jich určitě nejméně 30% přispěje. Pravdu měl pan Kolínský, když říkal, že jsem naivní. Ze všech poslanců a senátorů nám přispěli pouze tři, a to byli naši členové. Ani místopředseda Senátu, který měl ve své pracovně obraz T. G. Masaryka v životní velikosti, a byl zvolen v oblasti, v níž jak říkal, měl mnoho známých podnikatelů, od nichž získá finanční prostředky, nám nezajistil nic. Měli jsme ale třikrát štěstí. Náš člen, senátor Milan Špaček, oslovil tehdejší předsedkyni Senátu Libuši Benešovou, a když jsem jí osobně vysvětlil naši snahu, Senát nám přispěl. Bylo to významné tím, že když jsem ostatním, které jsme oslovili, říkal, že nám přispěl Senát, dodalo nám to větší vážnosti. Další podpora přišla, kdy jsme oslovili Nadaci Odkazu T. G. Masaryka - doc. Hořce a doc. Veverku, kteří nám z finančních prostředků, které zbyly z realizace památníku T. G. Masaryka před Hradem, darovali další finanční příspěvek. Rozhodující ale pro celou realizaci projektu byla cesta ministra Císaře do Mexiko City, který když se seznámil s projektem v Mexiku, při návratu s námi hovořil a přišel spolu s Pavlem Švagrem s nápadem, abychom v Mexiko City umístili stejnou sochu TGM, která byla realizována před Hradem. Sám se domluvil s tehdejším primátorem Janem Kaslem a město Praha uhradilo náklady na sochu. Jak nám přálo také štěstí, realizátorem sochy byl náš místopředseda akademický sochař Josef Vajce a akademický sochař Jan Bartoš. S oběma jsme domluvili, že se vzdají autorských práv. Z finančních prostředků, které nám zbyly po realizaci projektu, jsme uhradili náklady na zřízení počítačové třídy v české škole v Chorvatsku, sportovní potřeby a doplnění knižního fondu školních knihoven.

Pan velvyslanec Sečka jednal s prezidentem Mexiko City, což je funkce rovna našemu primátorovi. Ten byl synem mexického prezidenta, který v minulosti komunikoval s T. G. Masarykem. Přebíral od něj znění českých zákonů, které pak schvaloval mexický Parlament. To byl hlavní důvod, proč si v Mexiku váží TGM a jednu z hlavních tříd pojmenovali jeho jménem, které nese dodnes.

Je to významem a elegancí taková pražská Pařížská, ale nesrovnatelně delší. Třída ústí do velkého kruhového náměstí a panu Sečkovi se podařilo vyjednat, aby se náměstí přejmenovalo na Masarykovo, a za přítomnosti našeho ministra zahraničních věcí Jana Kavana se tak slavnostně uskutečnilo. My jsme se domluvili s leteckou společností, že když přepraví sochu TGM do Mexika zadarmo, bude to moci jednou provždy používat ve svých propagačních materiálech. Na realizaci projektu nám významně přispěli Antonín Šimek, náš člen a Ivo Vaněk. Lekli jsme se, když jsme se dozvěděli, že v Mexiko City je předpis, že realizaci sochy ve čtvrti, kde má být postavena, musí schválit plebiscit všech obyvatel. Místní úřady to dokázaly vyřídit během dvou měsíců.

Když se socha odhalovala, pan Sečka už nebyl velvyslancem v Mexiku, ale přizvali jsme ho do naší delegace, stejně jako ministra Císaře a jako hlavní osobnost při odhalení naši členku, paní Ivanu Zemanovou, jejíž manžel byl v té době předsedou vlády České republiky. Slavnostního aktu jsem se zúčastnil spolu s členem správního výboru ČSÚZ Antonínem Šimkem. Byl to dobrý pocit vidět sochu T. G. Masaryka na náměstí, které nese jeho jméno a do kterého ústí významná městská třída. To jsem si uvědomil poprvé, že v některých oblastech světa, o kterých by mě to ani nenapadlo, má jméno T. G. Masaryka velikou vážnost. Trochu nám zhořkl úsměv, že nová paní velvyslankyně a pan primátor rozhodli, jak má proběhnout odhalení, ale nikoho z delegace ČSÚZ při odhalení nenechali promluvit. Tak byl ukončen projekt Československého ústavu zahraničního památník TGM pro Mexiko City.

A teď vám popíši několik lidských příhod. Navštívil jsem jednoho z našich miliardářů a požádal ho o příspěvek. Po delším rozhovoru jsem se dozvěděl, že o tom bude uvažovat. Neobdrželi jsme nic, ale za dva roky, když jsem ho potkal po realizaci, mi řekl: Víte, že mě velice mrzí, že jsem nepřispěl? Byl jsem v Mexiko City, a když jsme jeli autem po Masarykově třídě, která je velice honosná, a pak jsme přijížděli na Masarykovo náměstí a uprostřed z něj jsem se díval na výraznou sochu TGM, říkám si: vždyť to je Masaryk. A pak jsem si vzpomněl na náš rozhovor. V tu chvíli mě mrzelo, že jsem nepřispěl.

Další příhoda byla, že jeden z významných funkcionářů, jehož instituce přispěla, mi vzkázal přes svého tajemníka, že se urazil, když jsem ho požádal dopisem o příspěvek. A že ode mne žádá písemnou omluvu. Tehdy jsem byl ještě mladší a vzteklejší, a když pan ministr Císař uspořádal večeři, na které byl přítomen dotyčný, jeho budoucí žena, pan Švagr a jeho tajemník, tak jsem mu nahlas řekl, že neumím psát omluvné dopisy, ať si ho napíše sám a já mu ho podepíšu. Že jemu jsem napsal žádost, aby se finančně zúčastnil osobně a ne jeho instituce. Když jsem ho náhodou za 14 dní potkal v jeho úřadu, podával mi finanční částku, vysvětlil jsem mu, že já se při sbírkách peněz nedotýkám, ať je pošle jeho sekretariát na náš účet. Chtěl jsem, aby se jeho spolupracovníci, kteří o jeho uražení věděli, dozvěděli, že změnil názor.

Sám jsem zažil jeden ze svých největších životních trapasů. Ale na druhé straně jsem se dozvěděl, že akademický sochař Olbram Zoubek je chlap. Po odhalení památníku před Hradem, když odešli diváci, jsem z větší vzdálenosti v polokruhu obcházel sochu TGM a díval se, jak působí do prostoru. Líbilo se mi to. Dodnes si pamatuji, když jsem byl napravo od sochy, stál tam hlouček pěti lidí a zaslechl jsem: A teď někdo připravuje, aby tato socha stála v Mexiku. A tak jsem řekl: to jsme my. Jeden z těch přihlížejících takového arogantního a suchého vzhledu řekl: tam by měl být Masaryk na koni. Tak jsem si dovolil říci: ale v Mexiku jak je někdo na koni, tak musí mít revolucionářský pás nábojů přes prsa. A stejně, kdo by dneska z těch současných sochařů uměl udělat koně. Ten pán řekl: já mám žáka na akademii, který by to dokázal. Tak jsem si dovolil poznámku: dobře že ten památník dělal Vajce s Bartošem, dovedete si představit, kdyby ho dělal Zoubek? Jedna paní prohlásila: tady je pan Zoubek a ukázala na druhého pána z hloučku. V tu chvíli jsem měl ztuhlé nohy, kapky potu na zádech a dáma pokračovala: no řekni, ty bys to nedokázal? Pan Zoubek s naprostým klidem: no, ta hlava, to není žádný problém udělat ji věrohodně. Ale ten plášť na zádech, aby pěkně splýval, ani se nevlnil, a nebyla to strnulá látka, to není jednoduché. Obrátil se ke mně a s klidem řekl: někde tam mám od vás dopis, taky jste mě požádali o příspěvek. Já jsem se radši rychle rozloučil, ale za tři dny jsme měli od pana Zoubka nadprůměrný finanční příspěvek.

V Mexiku jsme také navštívili pyramidy a tam jsme si na vrcholu s panem Antonínem Šimkem potykali. Složitá pro mne byla večeře, kterou uspořádalo naše velvyslanectví a já, který nejsem hrdina při konzumaci exotických jídel, dodnes když vidím některé z přítomných delegací na obrazovce, tak ať mi prominou, ale okamžitě se mi navrací vzpomínka, jak jim čouhaly z úst nohy kobylek.

Popíšu vám ještě jednu příhodu, a berte to opět, že vás chci pobavit. A co popisuji, to se opravdu stalo. Dva dny, kdy jsme přijeli do Mexiko City, dýmil Popokatepetl. Byla to nádherná podívaná, protože ten přírodní úkaz byl, jako když kuřák vypouští jednotlivé obláčky v několika minutových intervalech. Všichni nás ubezpečili, že si toho nemáme všímat, že ta sopka určitě nebouchne. Třetí den nám nabídlo velvyslanectví cestu nahoru k sopce. Mikrobusem serpentinami tři čtvrtě hodiny pořád do kopce. Netušili jsme, co to s námi fyzicky udělá. Když jsme vystoupili z auta, tak jsme dokázali ujít tak 15, 20 metrů a úplně zadýchaní jsme museli vždycky chvíli počkat a pak znovu vykročit. Kupodivu to nejlépe snášel nejstarší z nás, ministr Císař, který zastavoval, ne že musel, ale že na nás čekal. V místní restauraci jsme stáli za oknem s paní Zemanovou a dívali se na ten zlomyslný kopec, který nedýmal. Z nějakého ještě popubertálního polo záchvatu – byli jsme sami s paní Zemanovou v místnosti – jsem začal hodně hlasitě sopce nadávat a několikrát jsem poroučel: začni dýmit na počest paní Ivaně. Když jsem to řekl asi počtvrté, tak jsem se otočil od okna a říkám: neposloucháš. Paní Zemanová zvedla ruku a ukázala z okna. A opravdu z Popokatepetlu v minutových intervalech se vznášely jednotlivé oblaky kouře. Nádhera! *(pokračování)*

Ubíhání času

Josef Tomáš

Zaposlouchal jsem se
do ubíhání času.
Tikot hodin, odkapávání vody
odměřují mé stárnutí,
zatímco já, sám v sobě,
nevnímám o uplývání času nic.

Život se do mě zaznamenává
jak do obrázkové knížky:
kdykoli si v něm mohu zalistovat
až k vybledlým prvním stránkám.
V takové chvíli se vždy cítím
jako teprve včera narozený.

MASARYKOVA TAJNÁ LÁSKA

Soňa Svobodová

Když se vysloví jméno Tomáš Garrigue Masaryk, není mezi námi nikdo, komu by v mysli okamžitě nevyvstal obrázek vysokého, štíhlého, důstojného muže v dobře padnoucí uniformě sedícího v sedle nádherného bělouše. Tento výjimečný politik, státník a ideolog, který studoval filozofii na dvou univerzitách vídeňské a lipské, kde na prvně jmenované také po studiích působil jako docent, aby se poté vrátil zpět do Prahy jako profesor a vyučoval na Univerzitě Karlově, a jenž byl kromě této profesorské praxe i vynikajícím redaktorem přispívajícím svými erudovanými články do časopisů Athenaea, Naše doba a dalších, se v prosinci 1914 rozhodl emigrovat do Francie, a odtud do Velké Británie, kde se stal spolu s E. Benešem a M. R. Štefánikem představitelem zahraničního odboje usilujícího o vytvoření samostatného československého státu. To se mu podařilo a 14. 11. 1918 byl zvolen prvním prezidentem ČSR. V letech 1920, 1927 a 1934 byl zvolen opakovaně. Toto vše zná řada z nás buď z vyprávění svých prarodičů, rodičů či z hodin školního dějepisu.

Málokdo však ví, že T. G. Masaryk měl také své starosti, smutky, slabosti, radosti a lásky jako každý jiný člověk. A právě v těchto dnech se na českých knihkupeckých pultech objevila velmi zajímavá a čtivá kniha s názvem „Utajená láska prezidenta Masaryka“, kterou vydalo nakladatelství Euromedia, a jejímž autorem je známý český historik a novinář Petr Zídek. A protože se tato biografie těší velkému zájmu čtenářů, požádala jsem jejího autora o odpovědi na následující otázky.

Pane Zídku, co vás přivedlo na myšlenku věnovat se ve své knize právě tomuto tématu - lásce TGM k básnířce Oldře Sedlmayerové?

Se jménem Oldra Sedlmayerová jsem se poprvé setkal na konci 90. let. Věděl jsem, že Literární archiv Památníku národního písemnictví dost účelově znepřístupnil dopisy, které TGM Oldře psal. Skoro dvacet let se tomu nikdo nevěnoval, měl jsem pocit, že někteří kolegové kolem toho tak zvláštně našlapují. O Masarykově přítelkyni a spolupracovnici se nevědělo téměř nic, takže jsem se snažil ji vrátit zpět do dějin. A během rešerší jsem zjistil, že její osudy jsou velmi zajímavé i bez Masaryka.

Z kolika historických pramenů jste čerpal materiál pro svou knihu, a jak dlouho jste na ní pracoval?

Pracoval jsem na ní asi tři roky, ale byla to hlavně práce o víkendech, nocích a dovolených, protože zároveň jsem musel plnit své povinnosti v Lidových novinách. Čerpal jsem asi z dvaceti archivů, často to byla velmi úmorná práce. Sestavil jsem vůbec první bibliografii knih, článků a básní, které Oldra Sedlmayerová publikovala, což bylo velmi obtížné, protože spolupracovala s řadou okrajových periodik, která se mnohdy nedochovala v žádné české ani moravské knihovně.

Bylo pro vás, jako pro autora, hodně náročné vyhledávání informací týkajících se této utajené lásky, a musel jste třeba za nimi cestovat i mimo Prahu?

Vlastně jsem na to již odpověděl v předchozí otázce. Bylo to enormně náročné, také proto, že řada pramenů není v Praze, ale na různých místech na Moravě, v Brně, Znojmě, Rajhradě.

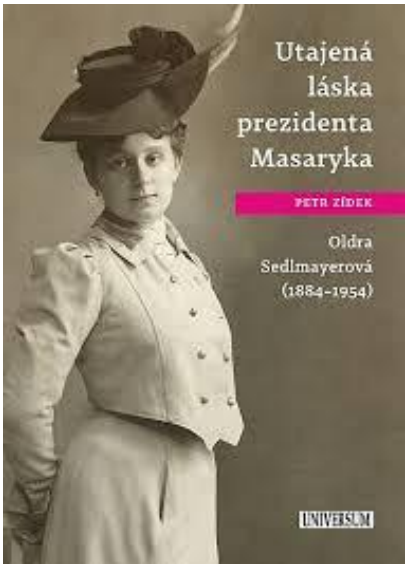

Co vás při vašem pátrání v těchto historických materiálech a podkladech zaujalo či překvapilo?

Překvapilo mě, že Oldra Sedlmayerová měla tak dramatický život – to jsem nečekal. Pak samozřejmě také míra explicitnosti, s níž TGM popisuje své erotické zážitky. Příběh TGM a OS ukazuje, že vášnivou lásku můžete prožít i ve velmi vysokém věku. To je pozitivní, ne?

Můžete našim čtenářům prozradit, na čem v současné době pracujete?

Aktualizuji knihu „Po boku“ o manželkách našich premiérů od roku 1918 do současnosti, měla by vyjít ke stému výročí republiky. Kromě toho mám v hlavě několik nápadů, ale ještě nevím, který dostane přednost.

♣♣♣

Hříšná báseň

Vladimír Stibor

Zač prosí básníci?
Nebo se propadají níž a hlouběji;
zpívají, i když hlas nemají?
Prosí a na zem padají
jak hrušky Václavky.
Slovy, co ústy neprojdou,
svou noční hvězdu lynčují
a tu druhou,
bože, tu přece milují.

Pak se zbaví ostychu,
líbají tě na bříšku
a na dvě tři dlaně kolem dokola...
Už nemusí nikam pospíchat,
na kraji propasti
nabízí ti svého anděla.
Toho posledního, co jim zůstal.

Za hrst polibků.

ČECHOAUSTRALAN
10

Muzeum českého a slovenského exilu 20.stol., Štefánikova 22, Brno 602 00, Email: muzeumexil@muzeumexil.cz

OSUDOVÉ REFLEXE

Dana Broumová

Letošní rok je ve znamení oslav 100. výročí vzniku Československé republiky a zdálo by se, že tato událost zasáhla všechny Čechy a Slováky. O to více mě překvapily výsledky ankety na téma „Co se stalo 28. října 1918“, kdy ze sta dotázaných mladých lidí, většinou studentů středních a vysokých škol, pouze třetina věděla správnou odpověď. Na otázku „Kdo byl Tomáš Garrigue Masaryk“ padaly váhavé odpovědi, a dokonce jeden ze studentů si myslel, že „*podľa tej takej čapice, ktorú mal na sebe, ja by som povedal, že to bol nejaký pilot*“. Vůdčí úloha hlavních představitelů československého zahraničního odboje, Tomáše Garrigua Masaryka, Edvarda Beneše a Milana Rastislava Štefánika je nezpochybnitelná, ovšem úspěch jejich diplomatických snažení by nebyl zaručen bez státotvorného působení krajanských spolků a bojové síly Československých legií. Mnoho krajanů v exilu se zasloužilo o vznik samostatného Československa, jedním z nich byl i Jan Hampl.

Jan Hampl, patriot

Mého dědečka Jana Hampla jsem poznala jen z vyprávění mého otce Přemysla, který byl jeho nejmladším synem. Přesto svým odhodláním, láskou k pravdě po vzoru mistra Jana Husa a obětavým vlastenectvím, které předával svým potomkům, byl pro mě velkým vzorem. Pocházel z Jilemnice, jeho politické a podnikatelské aktivity ho koncem 19. století zavedly do Varšavy, která byla od Vídeňského kongresu po Napoleonově porážce u Waterloo v roce 1815 pod vlivem carského Ruska. Tehdejší mocnosti Rakousko, Rusko a Prusko si rozdělily polské území a Varšava se stala hlavním městem Polského království v područí Ruského impéria. Odchod rodiny Hamplů do exilu mířil do Varšavy, která byla Janovi blízká, neboť jeho manželka Alžběta byla původem po matce Češka, ale její otec byl polský šlechtic Josef Gasiorowski. Vlastenecké cítění krajanů, kteří opustili Rakousko-Uhersko, bylo umocněné steskem po rodné zemi. Jan Hampl byl hrdým Čechem a v tom duchu vychovával svých jedenáct dětí, deset synů a jedinou dceru. Celá jeho rodina se aktivně zapojila do boje o osamostatnění Československa. Jan Hampl si velmi dobře uvědomoval, že pro úspěšný odboj je důležité spojit úsilí do té doby roztříštěných krajanských komunit a inicioval založení spolku Československá beseda ve Varšavě. Na začátku 1. světové války žilo na území carského Ruska přibližně 100 000 Čechů a Slováků. Jejich averze proti Rakousku-Uhersku tím více podněcovala jejich patriotismus a sounáležitost. Snažili se udržovat intenzivní kontakt s vlastí a sdružovali se v zájmových spolcích. Ty nejvýznamnější vznikly v Petrohradě, v Moskvě, v Kyjevě, a ve Varšavě to byla již zmíněná Československá beseda. Jan Hampl nebyl spokojen s postavením Čechů v Rakousku-Uhersku a boj za osamostatnění Československa se stal jeho životním posláním. Věděl, že k dosažení tohoto cíle je nutné nejen sjednotit český a slovenský odboj, ale zároveň najít cestu, jak úspěšnost diplomatického úsilí podpořit určitou formou vojenské síly. Spojil se s dalšími představiteli krajanských spolků v Rusku a stal se členem Rady Čechů, první národně-politické organizace českého odboje v Rusku. Jedním z hlavních cílů bylo vytvoření a legitimizace československých dobrovolnických vojenských jednotek. V roce 1914 se jim podařilo přednést tento požadavek na audienci u cara Mikuláše II., který ho pod tlakem událostí schválil a umožnil tím ustanovení první vojenské jednotky pod názvem Česká družina. Vznikl tak postupem času největší československý bojový útvar složený převážně z mladých dobrovolníků, ke kterým se připojovali i čeští a slovenští zajatci z 1. světové války.

V březnu 1915 se Jan Hampl jako spoluzakladatel spolku Čs. Beseda ve Varšavě účastnil 1. sjezdu československých spolků v Moskvě, kde byl zvolen místopředsedou sjezdu společně s Bohumilem Čermákem. Tento sjezd byl pro další vývoj československého odboje klíčovou událostí, na které se sešlo 34 představitelů šesti nejvýznamnějších krajanských spolků a čtyř výborů krajanů. Na sjezdu došlo k potřebnému konsenzu, a delegáti odsouhlasili předběžné stanovy vznikajícího Svazu československých spolků na Rusi, který se stal vrcholným orgánem reprezentujícím československý odboj na území carského Ruska se sídlem v Petrohradě. Předsedou byl zvolen Bohumil Čermák a jeho členy se stali zástupci českých spolků.

Představitelé československého krajanského hnutí v Rusku na počátku války

Vedení svazu se zabývalo především organizační a propagační činností a pro širší informovanost krajanů a nábor dalších legionářů vydával svaz časopis Čechoslovák. Cílem bylo získat pro Čechy a Slováky co nejvyšší míru autonomie, nejprve formou monarchického zřízení. Jan Hampl úzce spolupracoval s Bohumilem Čermákem, který od sjednocujícího sjezdu pracoval pod vedením T. G. Masaryka. Jejich působení bylo zejména v politických a vědeckých kruzích. V září 1915 uvítali zprávu o Masarykově založení Českého zahraničního výboru, který byl později přejmenován na Československou národní radu. Výbor 14. 11. 1915 v Paříži zveřejnil prohlášení, ve kterém bylo jednoznačně požadováno vytvoření zcela nezávislého československého státu, což v podstatě znamenalo vyhlášení války Rakousku-Uhersku. Dokument podepsali spolu s T. G. Masarykem i vůdčí představitelé zahraničních krajanských spolků v USA, Rusku, Anglii a Francii, za Svaz československých spolků v Rusku podpis připojil Bohumil Čermák. Jan Hampl si vážil Masarykovy autority a oceňoval jeho diplomatická jednání, uvědomoval si však, že pro úspěšnou osvobozující akci proti Rakousku-Uhersku bude třeba posílit Československé legie, které by bojovaly na straně spojeneckých států Dohody. Protirakouský odboj sílil a vedle největší a nejrychleji rostoucí jednotky v Rusku se Československé legie vytvořily také ve Francii, Itálii a Srbsku. Byla to armáda v té době ještě neexistujícího státu. Legionáři slavili bojové úspěchy, z nichž nejvýznamnějšími byly jednak vítězství nad rakousko-uherskými jednotkami v bitvě u Zborova 1917, tak i dobytí důležitých center Sibiře a celé Transsibiřské magistrály, klíčové komunikace v Rusku. Tyto úspěchy měly velice pozitivní ohlasy ve světovém tisku a T. G. Masaryk se stával stále více uznávanou osobností jako čelný představitel československého zahraničního odboje. Vedl úspěšná jednání ve Francii za účelem diplomatického uznání budoucího československého státu velmocemi Dohody. V květnu 1917 navštívil T. G. Masaryk Rusko a účastnil se v Kyjevě 3. sjezdu Svazu československých spolků na Rusi. Delegáti v prohlášení potvrdili jako nejvyšší orgán československého zahraničního odboje Československou národní radu v Paříži v čele s T. G. Masarykem a byla ustanovena pobočka ČNR v Rusku s Bohumilem Čermákem na postu místopředsedy. Mezi hlavními představiteli odboje, kteří zastávali principy demokracie, převládla snaha o založení republiky jako formy státního zřízení nad původním záměrem monarchie. Díky úspěšnosti jejich diplomatických aktivit a významné roli Československých legií došlo 28. 10. 1918 k rozpadu Rakouska-Uherska a vzniku samostatné Československé republiky. Významným potvrzením nově vzniklého státu bylo jeho mezinárodní uznání především státy Dohody. Dramatické osudy českých krajanů v exilu představují bezpočet poutavých příběhů a událostí, které nepochybně patří do kontextu českých dějin. Totalitní režim se snažil, aby historický význam První republiky a poselství Masarykových ideálů byly zapomenuty. Také úspěchy Československých legií byly zpochybňovány a opomíjeny. Mnoho legionářů bylo za 2. světové války pronásledováno nacisty a po roce 1948 perzekuováno a obviněno z protistátní činnosti. Jejich odkaz však byl předáván z generace na generaci a jejich přínos k osamostatnění Československa se dočkal uznání teprve po roce 1989. Starší sestra mého otce Janina, jediná dcera Jana Hampla, pečlivě dokumentovala historii českého odboje, hlásila se k českobratrské církvi evangelické a odkazu Mistra Jana Husa. Často vzpomínala na zásluhy svého otce a odvahu svých tří bratrů, včetně mého otce Přemysla, kteří se dobrovolně přihlásili do legií, účastnili se bojů o Transsibiřskou magistrálu během strastiplné a nebezpečné cesty až do Vladivostoku, odkud se vraceli přes oceán, USA a Kanadu zpět do Evropy. Byla nesmírně hrdá na to, že vlastní rukou vyšívala první legionářský prapor České družiny. Od mého dětství mě seznamovala s historickými dokumenty, které uchovávala jako rodinný poklad. Jan Hampl i jeho synové byli pro ni ztělesněním národní hrdosti a cti, obdivovala jejich odhodlání obětovat vše pro svou vlast. Statečnost všech, kteří se zasloužili o vznik samostatného Československa, by měla být inspirací a vzorem pro dnešní generaci mladých lidí, kteří si často neuvědomují, že svoboda nám jen tak nespadla z nebe a je nutné ji chránit. Poučení z historických událostí je nasnadě, neboť slovy španělského filozofa George Santayany *„Ti, kteří si nepamatují minulost, jsou odsouzeni si ji znovu zopakovat“.*

Pro mladou generaci hovořící pouze anglicky –
Zpravodajství o Praze na www.praguemonitor.com
FACEBOOK www.facebook.com/PragueMonitor

Čechoaustralan publikuje především současnou poezii novodobých básníků - Josef Tomáš (Austrálie), Vladimír Cícha (Kanada), Břetislav Kotyza (Česká republika), Hana Gerzanicová (ČR), Marta Urbanová (ČR), Jana Reichová (Austrálie), Vladimír Stibor (ČR), Barbara Semenov (Austrálie). Dnes představujeme nového autora Bohumila Ždichynce (MUDr., CSc.), nar. 17. 8. 1942 v Sedlci-Prčici. Absolvent Lékařské fakulty UK v Praze. Specialista v oboru interní medicíny, vědecký pracovník, spisovatel, básník a esejista. Žije a pracuje v Praze. Autorovu poezii charakterizuje směřování mezi vědou a uměním.

Býval dobrej jazz

Bohumil Ždichynec

Zas pustit starej gramofon s šasím a jehlou,
rýsující svět z pár vět.
Beatnik z Violy Václav Hrabě tu skládal
pro saxofon Blues pro bláznivou holku
a král majáles Ginsberg ztratil deník.
Ve světě neosobních sil hledám
ztracenou Polárku s ocasem psa
v souhvězdí Malého medvěda,
ztracený splín.

Ve Viole zmlkly tóny zlatejch šedesátejch
jako když nebe zapláče, snad poetická vinárna
časem odstraní pihy na kráse
a já jednou vrátím se.
Básníci nevymřou, jen svět
změnil se, jde cestou necestou.

Pohled z Vyšehradu

Bohumil Ždichynec

Panoráma Prahy nabíjí energií,
nad prejzovými střechami v Nuselském údolí
v podvečeru světélkují korálky aut
navlečené na nitce mostu sebevrahů,
v jehož útrobách duní vlaky metra
vezoucí poutníky s iPhony v uších,
ale při pohledu z odvrácené strany
spojuji Vyšehrad s českou historií.

Zvonkohra z baziliky sv. Petra a Pavla
v proroctví kněžny Libuše otvírá hroby,
na Slavíně vstává z mrtvých elita národa.
O lásce i zklamání rezonují živé verše
Karla Hynka Máchy a Vítězslava Nezvala.

Beru do dlaně posvátnou českou prsť
a posílám po větru ze skály k řece,
dole v podolské porodnici žena Jitka
pomáhá na svět dětem a touha žít
nadnáší v přístavu zakotvené jachty.
Čekají na dětské sny, s nimiž proplují
až do Hamburku i dál po moři.

Čas pádí k Neumětelům za Horymírem
a jeho Šemíkem, dívám se dolů k Vltavě
neschopen přeskočit svůj stín,
pozdí se a padá dávný splín.
Za zdí Slavína v zasychající trávě sedí
a o strom se opírá neznámý básník
a čte francouzské verše o Praze,
kde Praha je Paříží střední Evropy,
verše, v nichž čas má cenu zlata.

Hotel Vila Olga

Krásný, zrenovovaný rodinný hotel Vila Olga v Jevanech se nachází v přírodní rezervaci Voděradské bučiny. Hotel je obklopen kaskádou rybníků, rozlehlými lesy a nádhernou přírodou.

Vila v prvorepublikovém stylu nabízí ubytování v komfortních pokojích s výhledem do zahrady. Pokoje jsou vybavené satelitní LCD TV, minibarem, psacím stolem, bezplatným Wi-Fi připojením a koupelnou se sprchovým koutem a toaletou. Výborná snídaně zahrnuta v ceně. K dispozici salónek a prostorná společenská místnost. Součástí hotelu je lesní zahrada, tenisový kurt, v okolí naleznete golf, bowling a upravené cyklostezky.

Dle Čechoaustralanů představuje Vila Olga výjimečné ubytování v této vyhledávané lokalitě.

Hotel Vila Olga, Rekreační 55, 28166 Jevany, Czech Republic
+420 777322532, hotel@vilaolga.cz, www.vilaolga.cz

Je pro mě život obnošená vesta…

Vladimír Cícha

Napadlo mě… může to být značně již pokročilejším věkem, onen občasný neklid přeskakování z jednoho na druhé, v myšlenkách i konání, ale to vše jako by se dělo protkáno zvláštním pocitem, příjemným to rozpoložením, které, to je tedy alespoň můj dojem, - je poznáním, nostalgií, vzpomínáním. Je známé, že naše smysly mají různou schopnost a působivost vnímat zážitky minulých časů při jistých vůních, přírodních jevech, jako je třeba západ nebo východ slunce, u mne je to ale hlavně hudba. Stačí několik příhodných taktů jisté skladby poslouchané v příhodné době a ocitám se na kouzelném koberci, který mne unáší proti toku času.

A tak se stalo, že jsem si onehdy přehrál několik evergreenů Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra. Jeden z nich přivedl mne k tomuto zcela osobnímu rozjímání. Poslouchal jsem a k tomu si četl. Byl jsem právě v té zvláštní náladě, snad by se tomu dalo říct splínu. V takové chvíli nejčastěji vracím se ke dvěma autorům. Karlu Čapkovi a Andy Rooneymu. Tentokrát to byl Američan Andy Rooney, autor stovek krátkých esejí na snad všechna možná témata, jaká člověka napadnou. Pro mne jsou jeho texty vždy znovuobjevení a důrazné připomenutí moudrosti, nedílné to kolegyni inteligence a intelektu.

O košatosti jeho úvah mohu zodpovědně říct, že je veliká, neboť mám, ke své nemalé a opakované radosti, šest jeho knih. V takovém rozsahu je při úrovni autora Rooneyho nemožné, aby kromě věcí malých, všeobecných, příjemných i nepříjemných, znepokojujících, nelogických atd., nepojednal i o věcech nejpodstatnějších, lásce, pravdě, válce, míru, humanitě i jejích protipólech, aby nevzdal hold zemřelým přátelům. A připadá mi dokonale logickým, že tento muž, autor zmíněných knih, televizní komentátor, jehož pětiminutové úvahy končily znamenité dokumentární programy *60 minut*, že jeho koníčkem a naprosto uspokojivou zábavou byla truhlařina, výroba nábytku. O dřevě dovedl psát s takovým gustem a láskou jako mamonář o penězích! A je to vlastně ono ohromné bohatství postřehů Andy Rooneyho, jeho názorů, zkušeností (dožil se 92 let) a moudrosti, jež vedlo mne k následujícímu zamyšlení, jaké se, myslím, velmi snadno může dostavit na konci životní pouti. Takové shrnutí hodí se celebritám, slavným osobám. K nim samozřejmě nepatřím, a přesto se vydávám stejnou cestou… ač v podstatě činím tak možná jen sobě.

Narodil jsem se necelý měsíc pro vpádu Hitlera do Prahy. Z mládí si nejvíce pamatuji dědečka Františka, periferii Libeň, tohoto ráje pro dětství i pokročilejší věk, osvobození v roce 1945, vítězný Únor, popravu jedenácti komunistů v čele s Rudolfem Slánským. Nejhorší léta totality, léta padesátá, jsem zažil jako mladík, který se vlastně ani nemohl nějak dramaticky politicky zaplést. Nakonec jsem ten nedobrý čas odnesl jen dvěma odloženými roky, než jsem byl přijat na ČVUT, a ta léta strávil v příjemném podniku, kde o nejednu legraci nebyla nouze a notorickou kritiku režimu přežil i jeden kolega, ohnivý odpůrce komunismu, ač jeho kolegy byli dva aktivní straníci.

Nebudu ale v tomto způsobu curricula pokračovat víc než několika nejpodstatnějšími informacemi. Tou příjemnou jsou léta šedesátá v ČSSR, Pražské jaro, bohužel následované pravým opakem, Srpnem 1968 a emigrací do Kanady. Třináct let ve Winnipegu, od roku 1981 ve Vancouveru u Pacifického oceánu. Nikdy jsem nepracoval, a nemusel pracovat v jiném oboru, než na jaký jsem měl kvalifikaci. Významným odborníkem jsem se nestal, ale práce mne bavila a dokonce semo tamo dostavilo se i ocenění, ač Nobelova cena to nebyla.

Při četbě knih Andy Rooneyho, který byl ve Druhé válce korespondentem u americké armády, a samozřejmě i při jiných příležitostech, kdy se jeden dozví o hrůzách takové války, nejednou mne napadlo, zda jsem se nenarodil ve zcela originálním, ochranném znamení. Nejednou snažil jsem si představit, že jsem vojákem, nebo třeba i důstojníkem, že vydán je pokyn *Vpřed*, lije a děla duní, a že jsem třeba Američan z Baltimoru, zatímco válka běsní za Atlantikem a já dobrovolně oblékám uniformu, beru zbraň…

Anebo že jsem doma, v Čechách, ale u Černých baronů, buzerován kdejakým pitomcem. Anebo že jsem v roce 1950 něco někde řekl, co se nemělo, a ocitám se v uranových dolech nebo koncentračním táboře! *Nic takového!* Jen náběh na TBC, mnohem později pak v Kanadě trojnásobný bypass, v poslední době sice další problém zdravotní, ale zatím kalamita snad odložena na neurčito.

Solidní přijetí kanadskou vládou v roce 1968, zaměstnání, výlety a cesty do jiných zemí a po roce 1989 návštěvy Čech, Prahy. I když v důsledku mnoha změn v Britské Kolumbii a hlavně ve Vancouveru, které se týkaly a týkají i mne, mojí rodiny a rodiny našeho syna, snad jako protiváha k dosavadní přejícnosti osudu dostavila se menší mrtvička a v jejím důsledku pak deprese (dosud odborníky ve skutečném rozsahu nezjištěná, ale pracují na tom),… dostávám se k odpovědi na otázku: je můj život obnošená vesta, nudná anebo dobrodružstvími rozedraná?

Zmínil jsem se v úvodu o Karlu Čapkovi, a teď se k němu vracím. K jeho románu *Obyčejný život.* Je ten můj, ta moje obnošená anebo skoro nová vesta, stejného druhu? Ano i ne. A to je právě, v čem se život člověka odvíjí a děje, to je ta sinusoida, to je ono Voskovcovo a Werichovo… jednou jsi dole a jednou nahoře, neboť život je jen náhoda! Dovolím si, oproti svému naturelu, být optimistou a soudit, že snad častěji jsem byl v tom svém životě nahoře nežli dole. Ale… ještě není konec, jsem svým založením realista.

Abych pak učinil spravedlnosti zadost, navzdory rostoucímu rozčarování nad politickým vedením Kanady, nad úpadkem dřívějších samozřejmostí ve službách, pozvolném omezování svobody slova a projevu, nevím ve které zemi a za stejných okolností (odešel jsem do penze v 55 letech), byla by moje situace důchodce stejně uspokojivá jako zde. Ale… právo na zmýlenou vyhrazeno…

CZECHOSLOVAK TALKS

Rozhovor s Martinou Kaňákovou, manažerkou projektu *Czechoslovak Talks*

Projekt Czechoslovak Talks se zaměřuje na sběr a publikaci příběhů o českých krajanech v zahraničí. Jak příběhy vybíráte?
Zaměřujeme se především na příběhy krajanů, kteří odcházeli z Československa za minulého režimu, jedná se zejména o migrační vlnu z konce čtyřicátých let a na konci šedesátých let. V rámci projektu Czechoslovak Talks se snažíme vybírat příběhy "obyčejných lidí", kteří prožili zajímavý život a byli aktivní v místní krajanské komunitě. Některé náměty máme na doporučení krajanských spolků a sdružení, jiné nám zasílají sami krajané.

Iniciativa založit projekt Czechoslovak Talks vzešla z podnětu Jaroslava Horkého, českého právníka a zakladatele Nadačního fondu Dotek, který je hlavním financovatelem projektu. Co bylo důvodem?
Pan Horký se již několik let pohybuje v oblasti správy nemovitostí a vzhledem ke svému právnickému vzdělání zastupoval řadu klientů ze zahraničí v restitučním řízení a pomohl získat zpět nemovitosti, které jim byly odebrány za bývalého režimu. Díky tomu měl možnost seznámit se s mnoha zajímavými osobnostmi z řad krajanů žijících ve Spojených státech a Kanadě, za kterými jezdí dodnes. Většina příběhů těchto lidí ovšem nebyla nikdy písemně zpracována a zde vznikla prvotní myšlenka projektu Czechoslovak Talks. Na začátku 2017 byly oficiálně spuštěny webové stránky projektu a dnes již máme ve sbírce mnoho inspirativních příběhů.

V letošním roce připravujete v rámci Czechoslovak Talks vydání knihy s názvem "Příběhy našich krajanů", která formou komiksu zpracovává příběhy krajanů. Jak nápad vznikl?
Ke krajanské tématice vyšla v předchozích letech řada knižních publikací, většinu z nich tvořily biografie významných Čechů a Slováků žijících v zahraničí, menší část pak literatura naučná - příručky popisující významné české a slovenské komunity v zahraničí, především pak ve Spojených státech.

Po této záplavě knih, které mnohdy zůstanou bez většího ohlasu veřejnosti, jsme se rozhodli zvolit jiný formát. V dnešní době platí pravidlo: čím méně textu, tím větší zájem čtenářů. Z tohoto důvodu jsme zvolili poměrně atypické zpracování formou komiksu - ten se u čtenářské veřejnosti těší v posledních letech velké oblíbenosti.

Jaké příběhy se v knize objeví a kde sbíráte náměty?
Náměty na příběhy jsme sbírali různě, některé nám byly doporučeny krajanskými spolky, některé náměty vzešly od scenáristy komiksu, jiné pocházejí z naší sbírky příběhů. Knihu jsme se snažili koncipovat tak, aby se v knize objevil alespoň jeden zástupce ze Spojených států, Kanady, Jižní Ameriky a Austrálie. V současné chvíli máme zpracovaných pět příběhů, na dalších dvou pracujeme. Mohu zmínit, že jeden z příběhů tvoří i osobnost pana Milana Vyhnálka.

Bude kniha vydaná pouze v českém jazyce nebo bude k dispozici i anglická verze?
Rádi bychom, aby kniha sloužila i jako edukativní příručka pro studenty středních škol jak u nás, tak v zahraničí. Komiks bude tedy dvojjazyčný, primárně v českém jazyce spolu s anglickým překladem. Část výtisků knihy plánujeme věnovat českým školám působícím v Kanadě a podpořit tak výuku českého jazyka.

Lze nějakým způsobem podpořit aktivity projektu Czechoslovak Talks spjaté právě s vydáním připravované komiksové knihy?
Projekt Czechoslovak Talks je financován pouze ze zdrojů Nadačního fondu Dotek. Náklady na zpracování knihy byly poměrně vysoké, a tak samozřejmě velmi oceníme případný zájem o finanční podporu našich aktivit. Na webových stránkách projektu: www.czechoslovaktalks.com je možné dohledat odkaz "DONATION", kde lze skrze službu elektronické platby Pay Pall zaslat finanční příspěvek v hodnotě, kterou si určí sám dárce.

Pokud má někdo námět na příběh, který by rád zveřejnil na stránkách projektu Czechoslovak Talks, jak to udělat?
Postačí zaslat text o délce alespoň půldruhé strany na emailovou adresu: m.kanakova@czechoslovaktalks.com a přidat 2 - 3 portrétové fotografie. Následně text postoupíme našemu editorovi. Není problém zasílat texty v anglickém jazyce, rádi je přeložíme do češtiny.

Kdy se můžeme těšit na knihu?
Půjde-li vše podle plánu, pak by kniha měla vyjít na konci března příštího roku. Podařilo se nám dojednat spolupráci s největším knižním vydavatelstvím v České republice Albatros Media, což je pro nás jako začínající autory velký úspěch.

JSME TU PRO VÁS.

ČERNÉ OPÁLY A ZLATO

Vlastík Škvařil

Chtěl bych vás seznámit s několika místy v Austrálii, na kterých jsme ještě nebyli a která nejsou všeobecně moc známá, i když stojí za pozornost.
Jako několik předešlých roků i letos jsme dali přednost Austrálii před cestou do zahraničí, abychom aspoň na dva měsíce unikli tasmánské zimě, která není sice tak hrozná, ale ani moc příjemná. Raději si jedeme zahřát naše staré kosti někam do teplejších krajin. Po klidné plavbě z Devonportu do Melbourne jsme vyrazili na cestu na sever, - za teplem? No jistě, nezapomeňte, že my jsme na jižní polokouli!
Po zakotvení v Melbourne v šest ráno jsme byli za hodinu na cestě. Po 600 kilometrech jsme zastavili na noc v karavanovém parku ve West Wyalong, a ráno nás čekalo dalších 600 kilometrů po vedlejších cestách, přes městečka s omezenou rychlostí na 50 km za hodinu, několikrát jsme museli zastavit a čekat kvůli pracím na silnici, a když jsme konečně dorazili do cíle naší cesty Lightning Ridge v New South Wales, měli jsme toho celkem dost. Navíc k naší velké radosti jsme během 50 kilometrů na asfaltované silnici obdrželi dva kameny do předního skla, které způsobily pěkné praskliny. Za hodně roků a desítky tisíc kilometrů po neasfaltovaných silnicích jsme takovou věc zažili jenom jednou loni a museli vyměnit přední sklo za 550 dolarů. Toto je naše první cesta s novým sklem! Ale to už patří k cestování. Naříkat nad tím nic nezmění. Existuje na to souprava, která by měla zastavit zvětšení praskliny a tak jsem to použil a uvidíme, jestli to bude fungovat. Jinak se bude zase muset dávat nové sklo.
Měli jsme zamluvený kempink na 7 nocí v Lorne Station a tak první den jsme se rozhodli nedělat nic a odpočinout si po náročné cestě. Lightning Ridge je městečko známé jako “Capital of the black opals”, neboli největší naleziště velmi vzácných černých opálů na světě. Je to jedno z mála míst v Austrálii, kde jsme ještě nebyli a proto jsme to museli napravit. Představovali jsme si opravdový zapadákov, ale mýlili jsme se. Žije tady asi 3500 obyvatel. A navíc několik tisíc žije na opálových polích. Je tady několik karavanových parků přímo ve městě, ale my jsme se rozhodli pro Lorne Station. Je to farma na 10000 akrech, pět kilometrů od města po prašné cestě. Dá se připojit elektřina, jsou zde záchody, sprchy a společná kuchyně, která mi připomíná kuchyni na vesnici, kde jsme trávili poslední rok války. Moc se nám tady líbí. Je tady klid, jenom několik turistů, i takových, kteří zde žijí roky. Poplatek velice rozumný, 25 dolarů za noc, zatímco ve městě se platí kolem 40 dolarů. A navíc po pěti nocích jsou další dvě zadarmo. Prvních pár dnů bylo hodně prachu, ale pak dvě noci po sobě pršelo a bylo po prachu. Bylo trochu bláta, ale žádná hrůza.
Zrovna tak jak v mnoha izolovaných končinách, najde se dost lidí, kteří sem přijeli na krátkou návštěvu a po mnoha létech jsou ještě tady. Například majitelé tohoto kempinku, který je oddělený od farmy, přijeli původně do Lightning Ridge na dva dny. Když zjistili, že toho za dva dny moc neuvidí, rozhodli se přijet znova, tentokrát na měsíc. A to jim stačilo k tomu, aby se do zdejších končin zamilovali a koupili tento kemp - a zůstali zde na neurčito.
Je tady opravdu co vidět. Na seznamu atrakcí je kolem 50 míst, na některé je třeba půl dne, si je pořádně prohlédnout. Je jich příliš mnoho, abych je popisoval. K těmto atrakcím se dostanete po čtyřech trasách, které jsou označeny neobvyklým způsobem. Jako značky jsou použity dveře z aut,

každá trasa má jinou barvu. Modré, zelené, žluté a oranžové. Projeli jsme to napřed s organizovanou výpravou a opravdu jsme žasli, jak je to rozsáhlé. Kromě dolů nám průvodce ukázal zajímavá místa jako dům postavený z lahví, to si postavila sama nějaká paní, hrad, který stavěl nějaký Polák 20 let sám po práci, všechen cement míchal ručně, žádná míchačka, dostat velké kameny na místo snad deset metrů vysoko musel být také výkon. Někdo by takové lidi považoval za cvoky, já je považuji za zajímavé charaktery.
Včera jsme si prohlédli jeden důl, zajímavý tím, že je tam pod zemí přes 800 soch vytesaných do žuly. Nějaký anglický vysloužilec od Royal Marines, kde sloužil jedenáct let a potom jako potápěč u ropných plošin v moři, si zajel na dovolenou do Austrálie, zalíbilo se mu v Lightning Ridge, koupil důl a doufal, že zbohatne. Z opálů nezbohatnul, za zhruba 20 let našel opálů za 25 tisíc dolarů a tak z dlouhé chvíle začal vytesávat do žuly různé sochy. Je jich tam už přes 800.

Přestože je to velmi malé městečko, je zde k dostání všechno, co je potřebné, mají sportovní hřiště na fotbal, kriket, ‚lawn bowling', který v Česku je málo známý, ale v Austrálii velmi populární, hlavně mezi staršími lidmi. Kromě trávníků na hraní mají obrovskou klubovní budovu s restaurací, hernou, barem, jaké by člověk očekával jenom v nějakém velkoměstě. Vlaje na ní asi 30 vlajek různých států a k naší radosti tam vlaje i česká vlajka.
A nesmím zapomenout dodat, že mají krytý bazén s ohřívanou vodou, který byl postavený na olympijský standard a byl používán australským olympijským mužstvem při přípravě na OH. A k tomu je zde bazén plněný termálními prameny z hloubky kolem jednoho kilometru, teploty kolem 40 stupňů. Počasí je příjemné, přes den už jsme si oblékli kraťasy a dokonce jsem si vysvléknul i košili.
Ještě snad dodat, že někdy v minulosti v těchto místech někoho zabil blesk (lightning) na hřebenu (ridge) a tak vzniklo toto jméno.
Černý opál je druhý nejcennější drahokam na světě. Dražší než diamant, jenom růžový diamant je dražší. Je to oxid křemičitý, který před mnoha miliony roky protekl mezerami v kamenech a shromáždil se v mezerách, kde se nakonec smíchal s vodou a proměnil v opál. Pokud je absolutně solidní, tak nemá žádnou cenu. Musí mít v sobě mikroskopické praskliny, kterými proniká světlo a při odrazu světla se vytvoří zajímavé barvy, nejvzácnější je červená. Velikost se měří na karáty, pět karátů je jeden gram. Na rozdíl od zlata, kde se karáty měří čistota zlata. Bylo nám řečeno, že ty nevzácnější černé opály mají hodnotu až 20 000 dolarů za karát, neboli sto tisíc dolarů za gram! Těžko tomu uvěřit.
Projíždíme přes Emerald do Clermont. Je to městečko, které vzniklo začátkem 20. století, kdy se tam našlo zlato a dodnes se tam těží.
Cílem naší cesty je další místo, kde jsme ještě nebyli - Opalton. Ale to je ještě daleko a tak jsme se stavili na pár dnů v Rubyvale a Saphire, kde jsme už sice byli, ale přesto nám to nedalo, abychom se nepodívali po pár safírech. Našli jsme jich dost, poměrně malé, které nemají zvláštní finanční hodnotu, ale rozhodně mají hodnotu sentimentální. Člověk si uvědomí, že jsou to naše ruce, které jim pomohly na světlo boží a také první ruce, které se jich dotkly po více než 50 milionech letech.
Při kempování v Saphire jsme zažili zajímavou příhodu. Do kempinku přijel paramedik se sanitkou a nabídnul všem zúčastnit se přednášky, jak oživit člověka, který utrpěl srdeční záchvat. Nezapomněl zdůraznit, že pokud někdo takový záchvat přežije, tak je to díky někomu, kdo je nablízku a kdo ví, jak poskytnout první pomoc. Dost jsem se z toho poučil, i když jsem byl na vojně "lapiduch" neboli zdravotní instruktor. Oživovací metody udělaly od té doby veliký pokrok. Jsou na světě lidé, kteří dokážou dělat velice užitečné akce. Moc si takových lidí vážím, hlavně v dnešní době, kdy většina lidí hledá na všem jenom vši místo snahy udělat něco užitečného.
Přes Longreach, odkud začal operovat Qantas (Queensland And Northern Territory Aerial Service) je to dlouhá cesta do Wintonu, 175 km bez jakékoliv civilizace. Občas člověk zahlédne nějakou krávu, ale čím se chuďata živí, je těžké pochopit. Ale něco si určitě najdou, vypadaly docela spokojeně a dobře živené.
Ve Wintonu jsme byli už dvakrát, napsal jsem už o tom dost v předešlých reportážích, ale jedna věc se podstatně změnila. Muzeum oslavující píseň "Waltzing Matilda" před dvěma roky shořelo. Bylo to snad jediné muzeum na světě, které se postavilo kvůli písničce. Tato se stala pro Australany velmi důležitá. Zpívá se u táborových ohňů, při významných i obyčejných sportovních událostech, vojákům během válek připomínala vlast a dodávala jim naději a chuť do dalších bojů.
A tak nebylo nikdy pochyb o tom, že se muzeum musí znovu postavit. Po dvou letech je opět otevřeli a tak jsme byli na to zvědaví. Samozřejmě hodně nenahraditelné historie tam shořelo, ale myslím si, že s tím udělali, co se dalo a je to zase velmi zajímavé.
Ve Wintonu je to proto, že tady byla Waltzing Matilda poprvé představena v roce 1895.
Z Wintonu jsme namířili po štěrkované cestě 123 kilometrů do Opaltonu. Po objevení opálů kolem roku 1895 se městečko rozrostlo na 600 obyvatel a vydolovalo se tam z hloubek až 10 metrů velké množství opálů. Dnes tam žije 25 obyvatel, opály se tam stále nacházejí a asi to tak hned nezanikne. Cesta byla lepší, než jsme předpokládali, samozřejmě hodně prachu, ale já jsem dostal nápad všechny škvíry ve dveřích, hlavně do kufru zalepit páskou a tak na rozdíl od minulých cest po prašných silnicích jsme neměli ve vozidle žádný prach. Že mě to nenapadlo dříve!
Noc jsme strávili v "Bush campu", který je udržován místními horníky. Za $2.50 za osobu na noc jsou k dispozici splachovací záchody a sprchy, dokonce když někdo touží po teplé sprše, tak si může zatopit v kotlíku za sprchami a je to. Nazývá se to "donkey" neboli osel. Proč, to vám nepovím. Ale vzpomínám si, že my jsme si doma kdysi také museli v koupelně zatopit pod kotlem, aby se voda na koupání ohřála.
Moc se nám tam líbilo, našli jsme dokonce dost opálů zarostlých v kamenech, a i když to neznamená žádné bohatství, měli jsme z toho velkou radost.
(pokračování)

UVĚZNĚNI LÁVOU

Peter Žaloudek

Dny mezi prvním a osmnáctým květnem letošního roku patří mezi nejsilnější, ale také nejkontroverznější v celém mém dosavadním životě: na jedné straně obrovská fascinace možností být tak blízko sopečné činnosti a vidět zblízka sílu živé země. Na straně druhé ale přímo hrůza, děs a strach z té ničivé síly, po které zůstává jen zkáza, mrtvo a zápach jedovatých plynů. Jestli existuje peklo jako hmota, teritorium či místo, tak to je právě toto.

Po třinácti dnech od prvního výronu lávy na Mohala v Leilani se nám s Honzou konečně podařilo, za pomoci speciálních dýchacích masek schopných zachytit veškeré jedovaté sloučeniny síry, dostat na jeho pozemek. Nikdy v životě jsem nezažil tolik strachu, jako cestou tam, pak při krátkém pobytu na jeho pozemku, a cestou zpátky. Masky pro tyto účely běžně prodávají na ostrově Big Island v Pahoze a jejím okolí v obchodech pro kutily či v prodejnách domácích potřeb. Právě na tomto ostrově totiž v důsledku aktivní činnosti sopek Kilauea a Puu'Oo, kdy ze země vycházejí jedovaté sirné plyny, je čas od času nutno tyto masky používat. Běžný turista se k těmto místům nemá šanci dostat, tam ho místní policie nikdy nevpustí, ale má možnost tyto jevy vidět a zažít v Národním sopečném parku (National Park Volcano), kde jsou jasně viditelná a označená místa, kde plyny ze země vycházejí, a výstražné tabule, aby se turisté pohybovali jen na označených chodnících. Když došlo 3. května 2018 k první explozi a bylo možno předpokládat směr toku lávy, začaly úřady pozvolna přísné restrikce zmírňovat a vpouštět lidi do relativně bezpečných zón, aby si mohli ze svých domovů vyzvednout alespoň ty nejdůležitější věci. Vzhledem k tomu, že nikdo předtím neočekával tak rozsáhlé erupce, plynové masky teď byly najednou z pultů obchodů pryč; po celém ostrově je nebylo možné koupit. A to byl hlavní důvod, proč Honzovi i mně trvalo téměř dva týdny, než se nám podařilo masky sehnat a vydat se na jeho pozemek. Projezdili jsme denně kolem 150 mil, tedy asi 230 km, z bezpečné Waimei, kde jsme byli ubytováni, do Pahoy; znám nazpaměť všechny obchody na této trase, kde jsme denně zkoušeli je koupit, ale marně. Když si lidé začali stěžovat do médií, jaký je to skandál, že zrovna teď, když je šance dostat se na místa jejich bydlišť a pozemků a vzít si nejdůležitější osobní věci, zachránit domácí zvířata apod., se úřady konečně „rozhýbaly" a přislíbily zajistit speciální letadlo z pevninských států USA pro dovoz masek. Obchodníci situaci žel i zneužívali, a v různých obchodech se masky prodávaly za různou cenu; např. ta má stála o 20 dolarů víc než jiné, běžně prodávané za 47 dolarů…

Se speciální růžovou povolenkou, kterou jsme s Honzou obdrželi na úřadě krizového centra v Pahoze, a na níž bylo uvedeno také mé jméno (v době erupce jsem byl oficiálně u Honzy na návštěvě), a po dvou přísných vojensko-policejních kontrolách - nejdříve u výjezdu z Pahoy a pak těsně před vjezdem do Leilani - jsme pomalu popojížděli autem a hledali přístupovou cestu k jeho pozemku. V krizovém centru neustále obměňovali informace o tom, jak to v Leilani vypadá, a seizmologové spolu s policií vyznačovali silnice, které jsou navzdory velkým trhlinám a vycházejícím plynům sjízdné. Ty silnice, které proťala a zavalila láva, označeny nebyly a na první pohled bylo každému jasné, že tudy cesta nevede.

Dorazili jsme až k místu, kde bylo mnoho trhlin, a které bylo v důsledku enormního úniku sirných plynů celé zamořeno a zahaleno jakoby v husté mlze, takže nebylo vidět, kam cesta vede, a hlavně jak dál vypadá. Těsně před vjezdem na první trhlinu jsme zastavili, chvíli se dívali dopředu a zvažovali, jestli máme v této situaci pokračovat dál. Byli jsme tam jediní, nikde žádný náznak života. Nasadili jsme si masky a jeli pomalu dál. Po přejezdu trhliny jsem to byl já, koho přemohl strach. Rukama jsem ukázal Honzovi, aby ihned zastavil, vycouval a otočil se, že nemám odvahu jet dál. A Honza rychle provedl, co jsem chtěl. Když už bylo auto zcela otočeno a byli jsme venku z inkriminované zóny, spatřili jsme, že proti nám pomalu jede jiné. Seděli v něm dva starší lidé, muž a žena. Když projížděli kolem nás, zpomalili, jako by nám chtěli něco říci, ale protože kvůli maskám se mluvit nedalo, pokračovali dál. Hleděli jsme chvíli za nimi, dokud se neztratili v mlze výparů. Mrkli jsme na sebe a shodně usoudili, že také my budeme v cestě pokračovat.

Úsek s různě velkými trhlinami měřil asi 300 až 400 metrů, a bylo tedy nutné jet velice pomalu a opatrně. Najednou trhliny skončily a dobrou míli jsme mohli pokračovat v klidu dál. Ale klidná cesta to nebyla ani náhodou! Projížděli jsme mrtvou krajinou. Stály tam domy, automobily, ale nikde ani človíčka. Také auto jedoucí před námi náhle někam zmizelo. Vládla tam velice pochmurná atmosféra, ačkoliv v Pahoze a ještě i těsně před vjezdem do Leilani bylo nádherně slunečno s modrou oblohou. Tady vládlo šero a až přízračné temno od všudypřítomného zasířeného vzduchu. Už jsem popsal, co znamená Leilani, že to je jakási „rajská zahrada", jak jsem ji za ta léta, co jezdím na Havaj k Honzovi, znal. Nyní ale z této chlouby a někdejšího skvostu Puny nezbylo vůbec nic, dovolím si dokonce říci, že to, co zde zbylo, je pravým opakem dřívější Leilani. Svěží zeleň všech možných odstínů, nádherné, barvami, tvary a exotickými vůněmi hýřící květy a listy keřů, stromů, trávy, to všechno bylo šmahem pryč. Kam jen oko dohlédlo, všude jenom šedo-hnědo-žlutá barva, všechno spálené vzduchem vyžhaveným tryskající lávou a otráve-

jooble Mezinárodní vyhledávač pracovních nabídek https://cz.jooble.org/

ným jedovatou sírou. To už jsme byli v blízkosti Honzova pozemku. Opět se na silnici začaly množit trhliny. Na úrovni Honzova pozemku byla podélně roztržená v místech žluté středové čáry, velké trhliny byly i před vjezdem na jeho pozemek, na jeho pozemku, všude. Způsobila je erupce z obrovské jámy vyšlá jen asi 150 metrů od místa, kde jsem se s Honzou 3. května setkal (viz text: State of disaster). Láva vytékala za děsivých výbuchů a spousty kouře, až jsem měl dojem, jako by zde propukla válka a střílelo se z velikých kanónů a tanků. Šla z toho na člověka hrůza! V tomto okamžiku možná nebylo až tak nebezpečné ztrácet čas pozorováním úděsné scény, ale měli jsme oba strach, a tak jsme se snažili příliš po okolí nerozhlížet a pobrat co nejvíc osobních věcí. Pospíchali jsme. Ale bylo to vůbec pospíchání, nebyla to spíše panika? Jen to zkuste, soustředěně a cílevědomě na místě strachu a hrůzy, s plynotěsnými brýlemi a s maskou na tváři, pospíchat. Jste rádi, že žijete, že můžete jakžtakž dýchat a chcete to mít co nejrychleji za sebou! Okamžitě se začínáte potit, mozek běží na plné obrátky, srdce máte kdesi až v kalhotách, tluče jako zběsilé, nevíte, co dřív… Všechno jsme si uvědomili, až když už jsme byli odtamtud pryč, a přišlo nám dodatečně líto, že jsme tam nezůstali déle a nepobrali víc věcí.

Když jsem byl mladý - bylo mi něco přes 20 let - organizoval jsem pašování a sám jsem pašoval ve velkém v ruksacích náboženskou literaturu přes hory z Polska na Slovensko. Míval jsem strach, ale ten se nedal srovnat se strachem této chvíle. Tenkrát jsem si byl vědom, že v případě odhalení či zatčení pohraniční hlídkou mi hrozí vězení v Polsku či na Slovensku. Teď ale šlo o život.

V mé mysli stále přetrvává skličující obraz mrtvé, zohavené, jedovatými plyny zamořené krajiny, která budí strach. Jestliže existuje bílé a jeho opak černé, jestliže existuje výška a jeho opak hloubka a jestliže existuje, jak víme, celá škála podobných kontrastů, jestliže existuje nebe, tak jak lze nazvat to, co jeho opakem? Pořád a pořád se k tomu strašlivému obrazu mrtvého Leilani vracím. Jsou tam domy, odstavená auta, kola, zkrátka běžné věci, které každý vidí, když ve své domovině projíždí některou z vesnic a už ví, co všechno se kolem jejích domů nachází. V Leilani bylo všechno, jen žádný člověk. Neslyšíte zpěv ptáků, kokrhání kohoutů, kdákání slepic, štěkot psů… Vnímáte jen mrtvolné ticho přerušované šelestem větrem rvaného listí stromů, velkých palem, či dokonce pád větví, neschopných udržet se v koruně. A do toho ticha zaznívají dunivé, strach vzbuzující výbuchy, sykot páry či rychlé zasyčení něčeho nedefinovatelného. Se strachem se ohlížíte, co to bylo, abyste pak pochopili, že to z lávy něco obrovskou rychlostí vylétlo a zasvištělo kolem, jako když zasviští na Silvestra některý enormně velký dělbuch… Jste tak plní strachu z toho všeho, co se děje v bezprostřední blízkosti kolem vás, pod vámi i nad vámi, že nevíte, na co máte dřív zareagovat. To všechno umocněné odporným zápachem síry, která se navzdory masce nějak dostane k nosu (mám vousy a maska zřejmě stoprocentně nedolehla na mou tvář). Nevím, jak si představit peklo. Jako teolog jsem byl vždy přesvědčen, že peklo není hmota, tvar či místo, ale že je to cosi jako stav krutého rozpoložení duše, která ztratila mír a vnitřní souzvuk s Bohem a se sebou samým. Po tom, co jsem viděl a zažil 15. května v Leilani, začínám být skeptický ke svým teologickým představám a troufám si říci, že jsem zažil opravdu peklo na zemi.

AFFORDABLE INTERNATIONAL LAW FIRM

Affordable International Law Firm nabízí právní pomoc ve všech oblastech platného práva v České a Slovenské republice, v ostatních státech Evropské unie, a taktéž v Austrálii. Máte-li zájem efektivně vyřešit vaše majetkové, rodinné, pracovní, obchodní, finanční, daňové, či jiné záležitosti v kterékoliv z výše uvedených jurisdikcí, obraťte se na naši advokátní kancelář: Tel. 1300 332 028, +61 (0) 412 970 251, email: info@affordablelawfirm.com.au. Naše právní služby jsou dosažitelné a dostupné kdykoliv a kdekoliv. Pomáháme našim klientům po celé Austrálii a jsme připraveni pomoci i vám!

www.youraffordablefirm.com

PRSTY NA TEPNĚ SVĚTA

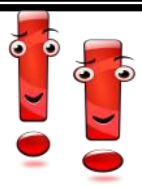

Vladimír Cícha
(Vancouver, 1991)

Každý pátek se scházeli na rohu ulic vedoucích od severu k jihu a od západu na východ a pak svižným krokem vyrazili po jedné z nich, k restauraci se světle fialovými potahy židlí, a s malým barem, objednávali si po pivu a říkali, pozdvihujíce sklenice ke rtům:- Himl, dneska je to skoro jako doma, i ta pěna!- a jindy zase konstatovali smutně, jeden nebo druhý: -Plzni se nic nevyrovná!- a když to povídal pan Pavel, jeho kolega Petr se přidal: -No vida, já už mám kapily úplně zprasený, mně snad už víc chutná Labatts Blue než ta nejlepší plzeň, nejen ta flašková, ale i točená, loni jsem dělal testy, ale musel bych zas bydlet v Praze pár let, abych se zbavil toho svýho odrození!- lamentoval.

-Kdyby tak ale šlo jenom o piviště!- téměř zvolal pan Pavel, -horší je, že tady jde všechno od deseti k pěti! Já už neposlouchám televizi ani video, koupil sem ho vloni a přehrál si snad už všechny filmy, co stojí za vidění, teď už si můžu půjčit jenom nějakou sračku! Tak se radši bavím tím, že si vozím z USA chlast, Bětka si na to koupila takovej kabát se širokejma rukávama, v každým má jednu flanděru a tak pašujeme a chechtáme se těm daňovejm vydřiduchům!-

-Hrome, to ti teda závidím, to já mám už jenom deprese, mně už se nedaří skoro nic, víno mi sice chutná, ale po dvou decinách usínám jako vomámenej, jednou sem se vzbudil na sofě až ve tři ráno… a skoro nikoho už nezveme, každej má jenom ty materiální zájmy, byznys, real estate a všichni sou tady tak nějak spokojený, to skoro nechápu, mě nejvíc užírá, jak se to tady pomalu ale jistě sesouvá od deseti k pěti!-

-Moje řeč!- řekl pevně pan Pavel. -No a to máte nějaký podivný kamarády, jak jenom někdo může bejt spokojenej, když se to všechno bezmála řítí do řiti! Už se nevrátí krásný časy ohromnejch buicků, chevroletů… všechno bylo za pakatel i pro našince, a vzpomínáš, jak sme byli vykulený po příjezdu sem z těch dlouhejch pultů plnejch sejrů?-

-Jasně! A co ta naše cesta z Liqueur Storu v těch strašlivejch mrazech, pamatuješ, mohli sme se potento strachy jestli nás nesleduje policie nebo úřady, protože ty peníze nám dali na nejnutnější živobytí?-

-Hrome! Jak bych si nepamatoval! Koupili sme si tehdy Black & White, ty dva pejskové mi pak ještě dlouho panáčkovali před vočima. Prázdnou flašku sem si postavil na poličku, byla tam skoro rok!- usmíval se pan Pavel a napil se.

-A to sme přitom bydleli v prérii!-

-To je pravda! V zimě mrazy, v létě komáři a tornáda, ale hodný lidi, to nemůžeš upřít, že lidi tam byli prima!-

-Výborný! Kdyby tak bylo možný přestěhovat je sem! Hned by tu relativně ubylo teploušů a lesbiček! - řekl pan Petr silným hlasem.

-Pozor, nekřič tolik, můžeš se dostat do maléru, i když mluvíme česky, ale přece, lesbians a lesbičky...-

-Pravda, vím… a to mě nejvíc sejří, všechno se to proměňuje, začíná zase jiná diktatura, ta naše generace jakoby byla předurčená k existenci v diktatůrách, tam se svalil komunismus a socialismus, tady sou feministky, buzíci, asiati, média zabarvený z nějakých důvodů do ruda, i teď… už vidím jen jedno řešení, všechno to tady zapakovat a vodstěhovat se na venkov… slepice, kuřátka, pes či dva, úrodná hrouda a ticho!-

-Jenže vona ta samota může bejt taky prevít na mozek... už sem o tom taky trochu uvažoval, ale nějak si nejsem jistej, jestli jednoho uspokojí všechny ty „ušlechtilý zájmy"!- pravil skepticky pan Pavel. S chutí dopil, pokynul vrchnímu, aby objednal ještě jednu sklenici, a pokračoval: -Já sem si teď našel řešení! Všechno sem vobrátil naruby! Dřív sem se strachoval vo budoucnost, šetřil na starý kolena. Teď ale šlus! Utrácím jako běs! Udělal sem propočty, jak to navlíknout, aby až umřu, měl jsem v bance skoro hovno! Jen tak, aby Bětka stačila zatáhnut funus a pak šla k právníkovi na poradu a vyinkasovala pár zbylejch RSP a životní pojistku, to by jí mělo stačit až do smrti a je tady pořád ještě šance, že by se dala do holportu s nějakým slušným a movitým člověkem, po jehož boku by pak na mě vzpomínala v dobrým!-

-Ale co bude, kdyby ses přepočítal, a zdravíčko ti poslouží a bude ti přes sedmdesát a prachy budou v pytli… a pro Bětku žádný dobrotisko? - namítl kolega skepticky.

-I to se může stát,- připustil pan Pavel.

-Dneska už je všecko pojebaný, žano, i tohle se může stát! Jenže, proč si házet sám sobě klacky pod nohy, kazit si plán hned v zárodku? Já sem ale klidnej, ještě pět, deset let a nazdárek! V tý době už to ani nebude žádná slast bejt na světě, nemyslíš?-

-Což vo to, všechno je možný pod sluncem, nejsem vševědoucí, ale… třeba by se vyplatilo žít ještě jednu generaci...-

-Pochybuju velmi vehementně!- řekl pan Pavel -Možná, že slušnejm časům ještě není definitivně odzvoněno! Stanou se zázraky, obrácení Ferdyše Pištory, dalo by se říct. Ale realisticky vzato, skoro se to říct nedá! Nastává zmatek skoro ve všem. Doktoři pět let prosazujou jistou léčbu, pak se přijde na to, že způsobuje víc škody než užitku. Soudnictví je naruby, čtrnáctiletý grázlové můžou nabít hubu policajtovi, ten když jim dá vohýnek na zápěstí, tak z toho má popotahování!-

-Já vim, je to pěkně všechno nějak našišato,- připustil pan Petr.

-Možná, že by bylo nejlíp vrátit se do Prahy, Brna nebo Kutný Hory. Za pár let se to tam rozběhne, a než je zastihne ten srab, co začínáme prožívat teď tady, tak už budeme bradou nahoru,- usoudil pan Pavel filosoficky.

-Himl, možná, že sme ale kapku nespravedlivý... do srabu tady máme eště snad daleko...-

-Já vím, ale přesto, ruku na srdce… všechny ty bejvalý jistoty, ten klid… už tak moc neexistujou, nebo existujou?- tázal se pan Pavel.

-Asi ne… no už sem taky byl párkrát vylitej, i když ale hnedka najatej jinou firmou, no, na jistotě trochu ubylo, ale nejhorší snad je, co dneska znamená sto dolarů? Málo! Ještě tak doma, to jo, ale tady?-

-Jo, doma. Mají tam zmatky, ale jedno se mi zdá pozitivní: vědí, že není jiný cesty z bídy, že teď už záleží jen na nich, Strana je nezabezpečí. Můžou si připomínat, že Masarykova republika byla dobrá a proč by teda ta Havlova nemohla bejt stejně dobrá nebo i lepší?-

-Pravda, to asi můžou. A já si dokonce myslím, že mají jednu výhodu. Ač tomu se tady každej jenom vysměje, takovýmu názoru… ta výhoda je podle mě v tom, že ty počítače tam eště neovládly úplně všechno...-

-Dobře mluvíš! A já, kdybych tam měl tu moc, zakázal bych import všech těch PC do Československý federativní republiky!-

-Dobrej nápad- zvolal pan Pavel.- Ale máš kulový, ne moc...-

-To vím!-

-Co teda budeme dělat?-

-Nic. Budeme číst knihy, hodně knih, krásnejch a moudrejch, budeme se bránit jejich moudrostí devastaci pokrokem a nelogičnostma, proměníme se v Don Quijoty bojujícími s mlejnama pošetilýho pokroku za každou cenu, s touhou mít nový auto každej druhej rok, s těma mlejnama roztočenejma tou šílenou touhou člověka po čem… sakra, víš to po čem?- zbrunátněl pan Petr.

-Nevím,- odpověděl kolega a naznačil obsluze rozhodnutí zaplatit útratu. Vyšli na ulici. Byl lehce pošmourný, ale přívětivý den.

-Jo, ani já nevím po čem všichni ti naši „neighbours, fellow workers a human beings“ touží! Ale někdy se mi zdá, že vypadají docela spokojeně,- snažil se učinit lepší závěr svým úvahám pan Petr.

-No dobrá, ale uvidíme za pět, deset, dvacet let!- řekl skepticky pan Pavel.

-Himl, to je hodin! Dostanu pěknýho sprďana!- prorokoval kolega a oba zrychlili krok. Chvíli šli mlčky, pozorujíce muže a ženy na ulici, pohledy přejeli výkladní skříně obchodů s módním a předraženým zbožím. Vyčkali na křižovatce, až červená barva se změní v zelenou. Pan Pavel pravil:

-Tak už se těším na večer, budeme mít pstruhy, jsou pořád celkem za babku navzdory tomu srabu, jen osolit, opepřit, trochu kmínu, pár kapek voleje a k tomu nový, žluťoučký brambory...-

-Nojo, pstruzi nebo lososi, proč my si vlastně porád naříkáme?-

-A když se pak pěkně uvelebím u stolu, dám si pár loků pivečka a před talíř s těma pstruhama rozložím Literární noviny...- pokračoval pan Pavel zasněně a to již docházeli k místu, kde se museli rozloučit. A kde se sejdou opět příští týden...

GLOBÁLNÍ ČEŠI NEJEN V NĚMECKU

Karel Pokorný

Vážené dámy, vážení pánové,
kdybychom se teď nacházeli v zemi, o které bych tady chtěl mluvit, což je Spolková republika Německo, tak bych vás musel oslovit: vážené dámy, vážení pánové, vážení i ti, kteří se necítíte ani jako dáma ani jako pán, nebo kteří se považujete za obojí v jedné osobě, to abyste viděli, jaké starosti provázejí Spolkovou republiku Německo na její cestě od právního státu k banánové republice charakterizované neschopnou státní správou a hroutící se infrastrukturou. Připomínám, že se jedná o třetí nejsilnější ekonomiku v tom dnešním globálním světě. Globalizace, globální svět, globální společnost, globální ekonomika jsou pojmy, které u mě sice vyvolávají lehké mrazení v zádech, ale není mi to nic platné, jsou jednou tady a musíme s nimi žít. Kde se vlastně to, co se za těmito pojmy skrývá, vlastně na tomto světě vzalo? To, čemu já říkám plíživá globalizace, se objevilo již před mnoha lety a začalo to pomalu nahrazovat tehdy především v západní Evropě praktikované sociální tržní hospodářství, což byla sice pěkná věc, ale časem se to nějak nedalo zaplatit. Tedy zaplatit by se to dalo, ale znamenalo by to pro kapitál, který vládne světu, určité omezení zisku a to směrem dolů a to je - jak už nám popsal Kája Marx - absolutně nepřípustné, neboť to odporuje zákonům trhu. Takže se posléze prosadily - okřídleny příchodem internetu - pojmy jako liberalizace trhů nebo deregulace bank atd. Výsledkem bylo, že tyto zliberalizované síly začaly řádit jak černá ruka a jednotlivé státy nad nimi ztratily poslední zbytek kontroly a představitelé těch států začali předstírat, že je to dobře, za což byly oněmi uvolněnými trhy patřičně odměněni. Lehce ovladatelná masa těch nešťastníků, kteří musí žít z toho, co si vydělají prací, jim uvěřila a v rámci celosvětové soutěže začala radostně pracovat čím dál tím víc za čím dál tím méně peněz, aby posléze zjistila, že je jí to houby platné, protože se na světě vždycky najde někdo, kdo pracuje ještě víc za ještě méně peněz. Jedno z předních míst v tomto vývoji zaujímá Česká republika, kde velká část obyvatelstva pracuje ve dne v noci, a kdo v neděli nejde do práce, má pocit, že se provinil proti zákonům liberálního trhu. Vzepřít se proti tomu nemůže prakticky nikdo a to ani, kdyby měl právo na své straně – zde připomínám, že většina států, ve kterých se globálně operuje, si říká státy právní – protože v globálním světě je i v těchto právních státech vymahatelnost práva, ať již pracovního nebo obchodního, ale často i trestního nepatrná, tzv. globální hráči jsou prakticky nepostižitelní, a soudy v té které zemi jsou vlastně k smíchu,

protože jejich eventuelní rozhodnutí v neprospěch globalisty odmítne státní moc uskutečnit jako naposledy v zemi zvaně Irská republika.
Nad tím vším vládne moloch zvaný finanční průmysl, což je seskupení zločinců, které spekuluje s finančními produkty – říkají jim různě, například deriváty - které jsou dnes již převážně fiktivní nebo bezcenné a slouží k pohádkovému obohacení finančníka a k ožebračení zbytku světa. Na první pohled je to jedno, protože se jedná o finance fiktivní, až na takovou maličkost, že ten zbytek světa už brzy nebude mít na chleba, a že bych nechtěl být u toho, až se provalí, že ti finančníci jsou na tom vlastně stejně, protože jak je známo, peníze se nedají jíst a ty fiktivní už vůbec ne. V této souvislosti stojí za zmínku tzv. ratingové agentury, to je něco, jako bývali za komunistů domovní důvěrníci, to znamená, že nemají o ničem ani páru, ale jedno jejich slovo znamená ztrátu důvěry a bez slepé víry a důvěry se můžeš jít ve světě imaginárních hodnot klouzat.
Za to, že to všechno zatím ještě nějak běží, vděčíme naší bezmezné hlouposti a navíc stejně nikdo neví, jak z toho ven, a tak se tváříme, že se nic neděje, pokoušíme se i nadále něco produkovat a konzumovat, často pak vytváříme produkty a hodnoty, které nikdo nepotřebuje, a naopak hnáni reklamou konzumujeme i nepotřebné, co navíc často přivážíme z opačné části zeměkoule a konzumujeme i to, na co někdy ani nemáme, protože i neexistující finanční prostředky se musí točit a vytvářet zisk – dnes už ani nevíme pro koho – každopádně my smíme pak převzít globální dluhy, které těmito aktivitami vznikly, tyto dluhy již samozřejmě fiktivní nejsou.
Pod pojmem my myslím i nás Čechy žijící mimo republiku, kteří to všechno zažíváme stejně, ale máme i možnost pozorovat vedlejší projevy toho spektáklu. V rámci celé té globalizace přibylo lidí, kteří se, ve snaze uniknout jejím důsledkům, vydali na takový velký vandr, a než zjistí, že je to dnes všude globálně stejné, uplyne někdy i řádka let, která stráví mimo republiku. Tito lidé si svůj pobyt vybírají z hledisek ekonomických, země jejich momentálního pobytu je nezajímá, někdy ani nevědí, jak se jmenuje. Vzhledem k tomu, že nevědí, jak dlouho se v zemi zdrží – často to závisí i na globálním zaměstnavateli, který je do země poslal – tak se neučí ani její jazyk a nepokouší se v ní asimilovat, takže jsou v případě potřeby - to znamená třeba, když potřebují doktora nebo spravit auto – odkázáni na pomoc krajanů v zemi žijících, a tak dochází ke kontaktům, které nakonec přece jen pozitivně ovlivňují krajanskou komunitu minimálně, co se množství týká. Tyto společensko-ekonomické vztahy většinou nebývají pro tu kterou krajanskou obec příliš perspektivní, protože podléhají silně fluktuaci, což ale možná platí jen pro země jako Německo, kde vzhledem k zeměpisné blízkosti bývají vztahy s ČR málokdy zcela přerušeny, na ostrovech Fidži to bude asi jiné.
To vše se ale vlastně týká minulosti a pořádně zajímavá začne být ta story až v budoucnosti, protože jak se dnes ukazuje, nebude možná celá ta globalizace na věčné časy a díky všelijakým Trumpům a Brexitům se můžeme rychle dostat do doby postglobalizační, která bude opět charakterizována populistickým protekcionizmem, jehož důsledkem bude pak válka, i když minimálně z počátku, jenom válka obchodní. Mimochodem u příležitosti vzpomínaného Brexitu se nedá přehlédnout, že počínaje rokem 1938 se Británie, pokud se má rozhodnout mezi několika variantami, rozhodne vždy neomylně pro tu nejhorší.
To všechno samozřejmě chaos ve světě vládnoucí ještě umocní, protože dnes nikdo neví, co se třeba kde, jak a proč vyrábí, kdo komu co platí nebo platit má, jediné, s čím si můžeme být jisti, že platit nebude chtít nikdo a platby požadovat budou všichni. Ten chaos přinese nesporně úpadek ekonomiky, všude se projeví již dnes nepřetržitě sílící nacionalistické tendence a po čase možná zjistíme, že demokracie byla v dějinách lidstva jen krátkou epizodou, protože jakápak demokracie nebo třeba evropská vzájemnost, když jde o národní zájmy. Nacionalistické tendence bývají charakterizovány odmítáním cizinců, což se může projevit i ve ztížené pozici Čechů žijících v zahraničí a hlavně ti neetablovaní by pak asi hledali řešení v návratu do republiky, což by ale bylo možná problematické, protože země téměř nedisponující vlastní národní ekonomikou by asi v opět separatistickém světě příliš nevzkvétala a návrat statisíců by ji nejspíš nepotěšil. Ostatní, kteří vlastní občanství toho kterého státu, by pak mohli zjistit, že již nejsou třeba občany Velké Británie, ale Skotského království a tak podobně. Chybí mi proto pochopení pro to, že stále více krajanů dává v té které zemi ve volbách svůj hlas extremistickým stranám a je v nich dokonce činná, v Německu je to třeba jistý pan Bystroň nebo tak nějak, který vedl v Mnichově do voleb populisticko-extremistickou stranu AfD, od které si mnozí slibují, že cituji „vykope ty černý huby ze země“, což je sice svérázné, ale problému migrace to příliš nepomůže a bylo by v mnohých zemích řešitelné jenom občanskou válkou. Navíc bych si nebyl úplně jistý, zdali po hubách černých by nepřišly na řadu huby bílé. V této souvislosti bych chtěl připomenout, že v roce 1933 mnoho židů volilo NSDAP s tím, že pan Hitler „dá přes hubu komunistům“, což tento sice učinil, ale nějak si na to zvykl a jak to bylo dál, víme všichni. Samozřejmě, že mezi krajany v Německu je dost lidí s názory jinými, kteří si je ale často nechávají pro sebe, a to není dobře, právě němečtí občané s Migratonshintergrund, což je trochu legrační výraz, protože se dá přeložit jako migrační pozadí, tak právě tito občané by asi měli být v této době trochu hlasitější. Je to ale jedno, mám totiž takový pocit, že tento světový problém vyřeší možná jediný současný politik, kterému to myslí, politik jménem Vladimír Vladimírovič, ale nevím, jestli z toho mám mít radost.

(Příspěvek pro konferenci Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů na téma „Krajané v době globalizace“, konanou v září 2018 v Národním muzeu v Praze)

MALÁ ÚVAHA O RASISMU

Zdeněk Rich

Stalo se před nějakou dobou, že jsem měl možnost si povídat s vnukem našich velmi dobrých přátel, s mladým mužem, jemuž se dostalo nejen dobré výchovy, ale i kvalitního univerzitního vzdělání. Rozhovor, vedený v řeči anglické byl nanejvýše přátelský a příjemný, až jsem se dopustil hrubého prohřešku nejen proti etiketě, ale hlavně proti všemi uctívané politické správnosti (political correctness). Vyslovil jsem totiž kacířský názor, že se nedomnívám, že ta šedá hmota mezi lidským pravým a levým uchem musí být nezbytně u veškerého lidstva, co ho po této zeměkouli běhá, naprosto stejné kvality. A to jsem se se zlou potázal, zmíněný mladý muž, i když velice zdvořile, mi naznačil, že jsem rasista se silnými fašistickými sklony. Šel jsem, jak se říká „do sebe“ a začal zkoumat, jak to je s tím mým rasismem, a zda si takovéto vizitky opravdu zasluhuji.

A byla to opět ta moudrá Matička Příroda, která mi podala pomocnou ruku a ukázala cestu. Nejprve se snad podívejme, podle jakých zásad rozděluje mezi tvorstvo, včetně tvora zvaného člověk, schopnosti a stavbu těla, sílu svalstva, kapacitu mozku nevyjímaje, umožňující mu žít a přežít v oblasti, kde se ten, či onen bude nacházet. Podívejme se však nejprve do říše zvířat. Matička Příroda vybavila tygra mocným svalstvem, ostrými drápy a hrozivými tesáky. Maličký problém spočíval v tom, že kořist, o kterou tygr usiloval, byla ve většině případů rychlejší než on a navíc vybavená citlivým sluchem a schopností bleskurychle reagovat na blížící se nebezpečí. Trvalo patrně mnoho generací, než se tento efektivní zabiják naučil, že trpělivost a schopnost tichého, zvolného plížení vede ke zdárnému lovu. Pozorujete-li i zcela malé kotě, jak se obezřetně přibližuje k hračce a teprve ze správné vzdálenosti vyrazí k útoku, je naprosto jasné, že geny, v mozečku uložené před mnoha a mnoha generacemi, stále ještě skvěle pracují.

Podobnému problému, kdy kýžené kořisti jsou rychlejší než lovec, čelí například Sanové, kmen žijící v africké poušti Kalahari tzv. vytrvalostním lovem (persistence hunting). Je to v podstatě běh na dlouhé vzdálenosti, kdy lovec, i když je pomalejší než stíhaná kořist, má na své straně rozhodující výhody. Běh po dvou nohách je energeticky méně náročný, než pohyb na čtyřech, lovec může mít s sebou vodu a doplňovat potřebu tekutiny. Štvanice může trvat mnoho a mnoho hodin a výsledkem je to, že zcela vyčerpaná kořist je snadno oštěpem usmrcena. Je zřejmé, že lovec musí být nesmírně fyzicky zdatný, musí nejen absolvovat nekonečně dlouhý hon, ale ulovenou kořist musí odnést do míst, kde se právě kmen nalézá. Nebyl to pochopitelně jediný způsob lovu, který po dlouhá tisíciletí opatřoval potravu pro značnou část obyvatel afrického kontinentu. Nutno však přiznat, že tento způsob získávání obživy a tedy přežití vyžadoval převážně silnou tělesnou konstrukci a pevné svalstvo, nevyžadoval však příliš bohatou kapacitu mozkových závitů. A tak i dnes, kdy patrně značná část potravy pochází z obchodů a ve velkých městech supermarketů, a těch lovců podstatně ubylo, genetické vybavení u mnohých do značné míry stále převládá.

Jak nám příslušní vědci říkají, a mají patrně pravdu, kolébka lidstva se patrně nalézala někde na území Afriky a odtud se lidstvo začalo, patrně velmi pozvolna a velice opatrně přesunovat směrem na sever, do Evropy a Asie. A tam pro ně začalo pochopitelně přibývat i problémů, které pro ně Matka Příroda nachystala. Namísto teplého klimatu, kde kromě tropických dešťů bylo počasí víceméně konstantní, lovu a sběru plodů přející, začali nově příchozí zjišťovat, že teplá období se pravidelně střídají s počasím chladnějším a čím dále na sever tím nestálejším.

Přeskočme nyní pár tisíciletí a snažme se představit, jakým problémům byli vystaveni ti, kteří se odvážili až tam někam, kde se tyčí hora Říp. No, bylo to dávno a dávno před tím, než tam dorazil náš milý Praotec Čech, ale podmínky byly v podstatě podobné, jak je známe dnes. Pozdní část jara, léto i první část podzimu umožňovaly lov a sběr lesních plodů, jejich část však bylo nezbytně nutno zachovat pro dobu, mnohdy trvající dlouhou řadu měsíců, kdy země zapadne sněhem a zvěř se ukryje ve hvozdech. Však také moudrý Praotec Čech, ústy herce Honzy Kašpara ve hře divadla Járy Cimrmana „České nebe“, říká „Nesežrat všecko hned, nechat něco na zimu“. Nezbytné také bylo pořídit nějaké vhodné přístřeší, ve kterém bylo možno přežít dlouhé měsíce zimy. Na všechny tyto a mnohé další problémy už zdaleka nestačila pouze síla svalů, přežití v těchto podmínkách vyžadovalo mnohem více racionálního myšlení, větší mozkové kapacity. A je pochopitelné, že nejenže nové generace zdědily geny po svých předcích a současně se učily od svých otců a dědů, ale celý systém postupně upravovaly a zlepšovaly. Lidé došli ke správnému názoru, že je mnohem lepší, než se za zvířaty honit po pláních a hvozdech, je pochytat a ochočit, nechat je se množit atd. (Nutno říci, že i některé kmeny v Africe došly ke stejnému názoru. Například Masajové pěstují krávy, kterým jednou za čtyři dny naříznou krční tepnu a čerstvou krev smíchanou s mlékem pijí. Zemědělství považují pod svoji úroveň a živí se kravským masem).

No a to jsme se dostali v podstatě do dnešních dnů, plných spanilých názorů a politické korektnosti a s použitím několika málo statistických čísel se podívejme na to, jsem-li ten rasista, nebo ne.

a) Na policejní akademii v USA porovnávali váhu a sílu bílých a černých uchazečů. K změření síly adeptů byl používán bench press (zvedání činky v ležící poloze). Výsledky ukázaly, že průměrný bílý muž zvedne pouze 84.2 kg, na rozdíl od průměrného muže s bohatstvím pigmentu pokožky, který zvedne 95.1kg. Po několika letech tréninku byl pokus opakován, výsledky obou skupin se zlepšily, ale rozdíl ve výkonu zůstal stejný. Řekneme-li tedy, že lidé s černou pletí mají více síly než lidé s bílou barvou pleti, není to projev rasismu, ale pouhé uvedení faktu.

b) V NAB (National Basketball Association) hraje 74.4 procent hráčů černé pleti, 23.3 procent bělochů, 1.8 procent hráčů z Jižní Ameriky a 0.2 procent Asiatů. Řekneme-li tedy, že lidé s černou pletí jsou více talentovaní na basketbal, než lidé jakékoli barvy pleti, není to projevem rasismu, ale pouhé uvedení faktů.
c) Titul velmistra na šachovnici drží v současné době zhruba jeden tisíc, pět set šachistů, z nichž tři jsou bohatí na již zmíněný pigment. Jsou to pánové Maurice Ashley - USA, Pontus Carlsson - Sweden, Amon Simutowe - Zambia.
Pokud by se někdo opovážil říci, že jedné skupině to myslí lépe, než skupině druhé, je rasistou nejhrubšího zrna. Správná odpověď zní: Pro tento nesouměr jsou důvody socio-ekonomické, je to výsledek kolonizace, otroctví, případně Ku Klux Klanu.

Nová pravidla hry zvané Šachy

Zdeněk Rich

V této osvícené době, době politické korektnosti, dochází i k potřebě změnit pravidla této hry, případně i jejího titulu.
a) Je nutno změnit rasistické rozděleni figur na černé a bílé, stejně tak jako šachovnici samotnou.
b) Když neprošel návrh na všechna šachová políčka stejné barvy, byl přijat návrh, aby políčka byla barvy modré a žluté.
c) Návrh, aby i šachové figurky byly podobných barev byl vetován zástupci PCR (Public Republic of China), neboť nepřipustí, aby v některém zápase žlutí prohrávali.
d) Návrh, aby jedny šachové figurky byly barvy modré a druhé barvy zelené se nelíbil zástupci LGBT, který navrhoval, aby část pěšců byla vyvedena v barvách duhy. Nakonec uznal, že by bylo potom obtížné určit, za kterou stranu šachovnice vlastně ten který duhový vlastně hraje.
e) Je také nepřípustné, aby figury pohlaví mužského měly převahu co do počtu s figurami ženskými. A tak bylo rozhodnuto, že pěšci budou rozděleni na pěšáky a pěšačky (tzv. ‚me too') rovným dílem, s tím, že pěšák rodu mužského, který zaútočí na pěšačku, bude okamžitě vyloučen ze hry.
f) Co se týče figury střelce a koně, je to v podstatě jednoduché. Každá strana bude mít, na začátku hry, jednoho střelce a jednu střelkyni, jednoho koně a jednu klisnu. Problém je ovšem s věžemi, neboť název věž a věžák je trochu nešikovný. Označení těchto bude dále studováno a správné rozhodnutí včas oznámeno.
g) Útok na královnu. Kdokoli by se pokusil ohrozit královnu, i když pouhým dvanáctým tahem, je nejen ze hry okamžitě vyloučen, ale taková figura bude vyloučena z šachovnice na věčné časy.
h) O návrhu změny názvu hry se stále jedná a patrně bude náhradou za Šacha zvolen název Khomeini. Nevyřešen však stále zůstává zásadní problém, a to změna jmen dvou hlavních protagonistů, monarchů, tedy krále a královny. Namísto krále bylo navrženo například První tajemník, Prezident, Předseda, tato jména byla však vždy odmítnuta zástupcem Severní Koreje, který měl právo veta a který trvá na tom, aby král byl nahrazen jménem Dear leader. Stejného osudu se dostalo i přejmenování královny a to zejména z důvodu, že v Severní Koreji zatím měli pouze lídry mužského rodu.

Vladimír Cícha

ve stínu katedrály

ve stínu katedrály
u šachových stolků
šachisté šachy hráli
profesor historie
šach soupeři dávaje
připomněl genialitu
té hry vynálezců
-U ďasa to jsem nedával bacha!-
zalamentoval profesor
než ale střelcem odvrátil šach králi
nákladák vřítil se z dáli
rachot a výkřiky
šachové figurky
stejně jak hráči
do prachu se kácí
kibicové prchají
jiní ležet zůstávají

masakr v klidu Všehomíra
ve jménu Alláha
který se na to dílo dívá
z pekla
neb z nebe možné není
hledět s úsměvem
na takové boží dopuštění!

„Udělat věc, které se bojíme, je první krok k úspěchu.“
Mahatma Gandhi

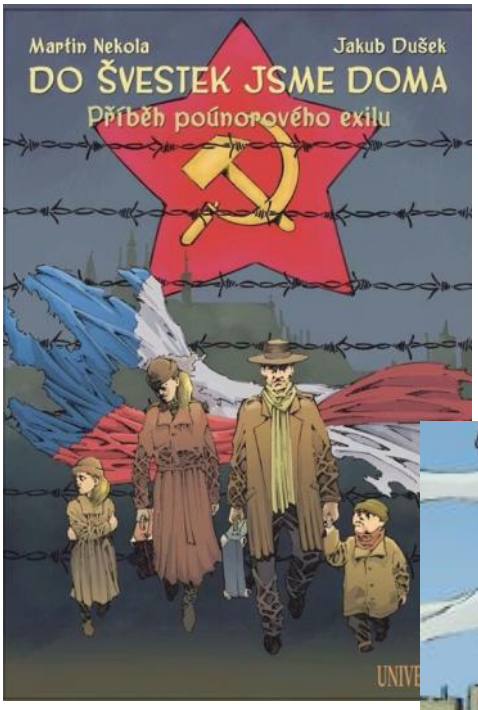

„DO ŠVESTEK JSME DOMA“

Novinář Pavel Tigrid, který po sametové revoluci zastával i funkci ministra kultury, patřil k nejvýraznějším osobnostem demokratického exilu po únoru 1948. Již zpočátku varoval, že odloučení od domova může vzhledem k mezinárodní situaci trvat dlouho, zatímco mnozí hýřili optimismem. Napsal: *"Lidé předpokládali, že komunistický režim co nevidět padne a oni se vítězoslavně vrátí. Říkávalo se: do švestek jsme doma"*. Avšak švestky na podzim přesně před sedmdesáti lety dozrály a opadaly, měsíce dál ubíhaly a vidina návratu do Československa pro zoufalé uprchlíky, kteří odmítali žít v totalitě, se rozplývala. Právě jim je věnován tento příběh.

Jaké nástrahy číhaly na uprchlíky po únoru 1948, jak těžký byl pobyt v uprchlických táborech, cesta na druhý konec světa a zvykání si na neznámé prostředí? To vše se čtenáři dozví v příběhu fiktivní rodiny Novákových, který je však postaven na reálných základech. Otec novinář, stoupenec masarykovské demokracie, je záhy po komunistickém puči přinucen okolnostmi odejít spolu s manželkou a dvěma malými dětmi do zahraničí. Na několik měsíců uvíznou v německém táboře a čekají na možnost vystěhovat se dál. Nakonec odjedou do daleké Austrálie, která na přelomu 40. a 50. let vítala evropské exulanty s otevřenou náručí. Přesto nebyly začátky jednoduché. Autor scénáře Martin Nekola je historik, který se exilovou problematikou zabývá řadu let a patří k našim předním odborníkům. Studiem archivních pramenů a korespondencí s dosud žijícími pamětníky vytvořil děj, který nás vrací k tísnivým počátkům studené války a komunistického režimu. Kresbu opatřil kreslíř Jakub Dušek mající bohaté zkušenosti s tvorbou historických komiksů.

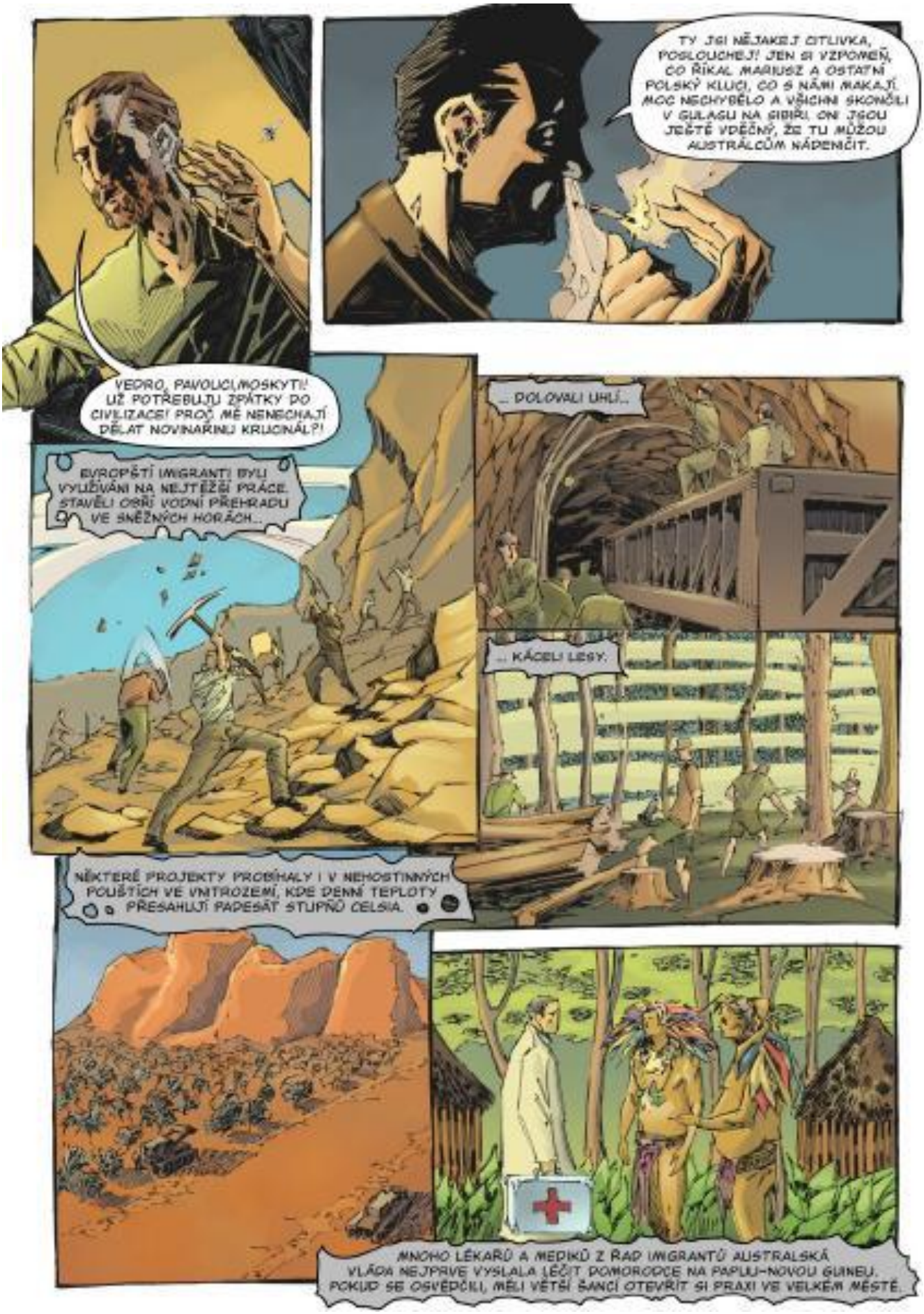
TY JSI NĚJAKEJ CITLIVKA, POSLOUCHEJ! JEN SI VZPOMEŇ, CO ŘÍKAL MARIUSZ A OSTATNÍ POLSKÝ KLUCI, CO S NÁMI MAKAJÍ. MOC NECHYBĚLO A VŠICHNI SKONČILI V GULAGU NA SIBIŘI. ONI JSOU JEŠTĚ VDĚČNÝ, ŽE TU MŮŽOU AUSTRÁLCŮM NÁPOMOCI.
VEDRO, PAVOUCI, MOSKYTI! UŽ POTŘEBUJU ZPÁTKY DO CIVILIZACE! PROČ MĚ NENECHAJÍ DĚLAT NOVINÁŘINU KRUCINÁL?!
EVROPŠTÍ IMIGRANTI BYLI VYUŽÍVÁNI NA NEJTĚŽŠÍ PRÁCE. STAVĚLI OBŘÍ VODNÍ PŘEHRADU VE SNĚŽNÝCH HORÁCH...
... DOLOVALI UHLÍ...
... KÁCELI LESY.
NĚKTERÉ PROJEKTY PROBÍHALY I V NEHOSTINNÝCH POUŠTÍCH VE VNITROZEMÍ, KDE DENNÍ TEPLOTY PŘESAHUJÍ PADESÁT STUPŇŮ CELSIA.
MNOHO LÉKAŘŮ A MEDIKŮ Z ŘAD IMIGRANTŮ AUSTRALSKÁ VLÁDA NEJPRVE VYSLALA LÉČIT DOMORODCE NA PAPUU-NOVOU GUINEU. POKUD SE OSVĚDČILI, MĚLI VĚTŠÍ ŠANCI OTEVŘÍT SI PRAXI VE VELKÉM MĚSTĚ.

ZELENÉ SRDCE ČECH

Blanka Kubešová

Na břehu řeky Svratky kvete rozrazil,
na břehu řeky Svratky roste nízká tráva,
rád chodil jsem tam denně, koupal se a snil,
na břehu řeky Svratky kvete rozrazil
a voda je tu těžká, chladná, kalná, tmavá.
(Vítězslav Nezval)

Zastesklo se mi po českými lesy křtěném hřibu smrkovém, který se v okolí našeho Lucernu téměř nevyskytuje, zastesklo tolik, že to nešlo jinak: rozjeli jsme se na Českomoravskou vrchovinu, přesněji na Vysočinu do chráněné oblasti Žďárských vrchů, zeleného srdce Čech. Cestou jsem už v duchu viděla mírně zvlněné hřbety kopců, pahorky a louky a milované lesy, lesy... Vyjeli jsme se známými a jezevčíkem Ferdou až koncem září. Podle kalendáře by měl začínat podzim, ale všude to vypadalo ještě na vrchol léta. Deset dnů na to, abychom trochu projeli Vysočinu, nebylo mnoho a tak jsme s těžkým srdcem oželeli a minuli rodnou Prahu a zamířili na den dva přímo ke známým do vesničky Smrčná 9 km severně od Jihlavy. V jejím okolí se kdysi těžilo stříbro, nejstarší zmínka o této obci je v místním archivu z roku 1233. Obec byla ve starých dobách a vlastně až do Bílé hory protestantská, místní s nemalou hrdostí vyprávějí o oslavách svátku upálení Mistra Jana Husa. Kamenný sloup neboli Husův kámen s obrázkem mučedníka sv. Floriána býval při této příležitosti vždy slavnostně ozdoben. Samozřejmě, že i tady se konají přípravy na oslavu stého výročí vzniku naší republiky.
Tradiční skromné české chalupy se krčí kolem rybníka skoro jak z obrázku Josefa Lady, jen ten vodník schází! Vypadá to, že se tu mnoho nezměnilo, ale to jen na první pohled. Většina domků a chalup se zmodernizovala a prošla rekonstrukcí, třebaže si zachovala jednoduchý chalupářský styl.

Nedočkavě vyrážíme na houby do okolí Žákovy hory. Jehličí hořkosladce voní a praská pod nohama, skoro to vypadá, že i český les zůstal za těch padesát let naší nepřítomnosti stále týž. Brzy však zjišťuju, že i tohle jen na pohled. Horké léto a extrémní sucho i tady napomáhá šíření kůrovce, smrky oslabené suchem rychle hynou, všude leží dřevo čekající na odvoz. Na Vysočině je prý situace nejhorší z celé republiky a blíží se přírodní katastrofě, bolí z toho srdce. Houby ale i vzdor suchu stále rostou, jsme přece v Čechách! Které houbařské srdce by se nerozbušilo při pohledu na frajerský, občas až střídbřitě ojíněný klobouk bílého hříbka! Neméně krásný je i hřib borový s hnědočerveným odstínem. Kováře, kačenky, ryzce a podubáky nechám známému, těch si užijeme dost u nás, ale bílé hřiby nesmlouvavě zabavuju k sobě do košíku. Neúnavně taky fotografuju parádní, zářivě rudé, až šarlatové klobouky červených muchomůrek s řadou bílých knoflíků, už dlouho jsem jich neviděla tolik pohromadě. Potkáváme jich celé skupinky, jako by toužily si popovídat. Některé mají klobouky do oranžova, těžko uvěřit, že taková krása prý má na svědomí 95 % všech smrtelných otrav houbami.
Po pár dnech se přesouváme do hotelu Medlov ve Fryšavě pod Žákovou horou, na něm nás zaujala jeho poloha doslova vprostřed lesů a pak i oznámení *Domácí zvířata povolena*, to rozhodlo! Cestou k němu mijíme táhlé kopce, jejich povrch tvoří převážně vyvřeliny, žula, křemen a usazeniny břidlice, obdivujeme údolí a množství lesů a hájků, a hlavně množství stříbrných ploch rybníků a nádrží, tady přece nemůže být nedostatek vody? Zdejší okolí patří mezi nejčistší místa České republiky, pramení tu několik českých a moravských řek, Doubrava, Sázava, Želivka, Nežárka, Moravská Dyje, Oslava a samozřejmě Jihlava.
V přírodní rezervaci Žákova hora můžeme najít i pramen řeky Svratky. Mnohá jména obcí v jihlavském okrese znějí našemu uchu obzvlášť mile, Brtnička, Cerekvička, Čížov, Hladov nebo Bílý Kámen a mnohá další.
Reklama nelhala, hotel obklopený lesy a ležící v zeleni u paty velkého parku nás mile překvapil. Romantiku místa dotváří i veliký rybník. Píše se o něm jako o vodní nádrži, ale se svou rozlohou 22 ha je jedním z největších a nejvýše položených rybníků v oblasti. Teď počátkem října se na něm o zábavu stará jen malé hejno labutí a jedno osamělé káčátko, náš zimomřivý jezevčík je závistivě pozoruje z bezpečí břehu, ale v létě je rybník vítanou příležitostí k surfování i rybaření. Tomu odpovídá i množství kempů, turistických cest a cyklostezek v okolí.
O pohodlí se v hotelu stará zejména stále otevřený bar a restaurace s velmi dobrou, bohatou a pestrou českou kuchyní. Naopak křídlo v hale je zcela ponecháno napospas hostům. Kdo uměl, zahrál. Kdo neuměl, zahrál taky.

ÚŽASNÉ ČESKO - AMAZING CZECHIA

- webovou stránku "Amazing Czechia - The Visual Travel Guide to the Czech Republic" vytvořil fotograf a cestovatel Tom Uhlenberg v anglickém jazyce, aby informoval světovou veřejnost o krásách naší vlasti. Časopis Čechoaustralan je toho mínění, že je to jedna z nejlepších prezentací České republiky. Posuďte sami -https://www.amazingczechia.com

Brzy jsme pochopili, že Medlov je prostě retrohotel, že podobně to tu mohlo vypadat i dlouho před Sametem. V knihovničce se našlo i pár skvostů, pod dojmem Karla Havlíčka, kterého jsem tu objevila, možná teď maličko odbočím. Občas se říká, že žádná revoluce nebyla, ani ta sametová. A že všechno dopadlo špatně, přinejmenším jinak, než jsme si představovali... Opravdu? A nezbavujeme se tím jen vlastního selhání? Někdy v roce 1848 K. H. Borovský napsal, že revoluce se nedělá zbraněmi, ale zvratem v lidském myšlení. Zdá se mi, že jeho výrok sedí i na naši dobu a „revoluční“ rok 89.

Přečetla jsem si, že k areálu patří i masáže a „Whirlpool“, ale to si hotel trochu moc fandí. Masáže obstarával na celé zařízení jeden jediný, třebaže zkušený a dobrý masér, a vířivka na střeše se v náhlé změně počasí ukázala k nepotřebě, její lehkou stříšku si odnesl jako úlitbu Bůh větru...

K večeru začnou padat stíny, slunce se sklání nad lesem, jeho hradba temní a padá, až se po chvíli docela utopí v jezerní pláni a káčátko si hledá u břehu bezpečný úkryt na noc.

Změny počasí jsme využili k cestám po okolí, první volba platila Jihlavě. Královskému lvu ve znaku bychom rozuměli, ale co tam má co dělat ježek? Objevil se tam už ve 13. století, ale jak a proč se tam dostal, je stále záhadou, písemný doklad neexistuje a tak nezbývá než věřit legendám. Jedny poukazují na německou výslovnost Jihlavy coby iglau, (přičemž igel znamená ježek), jiné na tzv. jehly neboli ostré kamení v říčním korytu a další prostě na množství ježků nalezených při zakládání města.

Větší jeho část leží už na moravské straně a právě pro tuto strategickou polohu byla Jihlava původně opevněná tříkilometrovými pásy středověkých hradeb opatřených navíc i věžemi, baštami, příkopem a pěti branami s padacími mosty. Z nich se zachovala už jen jediná, Brána Matky Boží, která se stala i symbolem města.

Masarykovo náměstí v samém centru Jihlavy patří svou rozlohou k největším historickým náměstím u nás. S barokním Mariánským morovým sloupem a kamennými kašnami zdobenými pískovcovými sochami antických bohů působí velkolepě, škoda jen, že jako pěst na oko tu trůní i obří a nevkusný supermarket s prodejnou Albert. Byl samozřejmě otevřený i v neděli, na rozdíl od kostelů, které jsme našli všechny zavřené, jak už je v naší zemi smutným zvykem.

V blízkosti barokního Mariánského sloupu, na místě, kde stávalo ve středověku popraviště a později pranýř, můžeme nalézt i pamětní desku Evžena Plocka, který se v dubnu 1969 nedaleko odtud upálil na protest proti sovětské okupaci. Šlo o třetí protest sebeupálením, ale první, který se režimu podařilo téměř utajit. Jestliže však nemají činy našich národních dinů ztratit svou hodnotu, musíme si je čas od času připomenout, i proto se k desce stále pokládají květiny.

Ve Žďáru nad Sázavou jsme plánovali především návštěvu kláštera Studnice Blahoslavené Panny Marie a kostel Svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře. I tady jsme měli smůlu, areál prochází úpravami a kolem kostela, který patří mezi nejvýznamnější stavby barokní gotiky, se nacházelo lešení. Projeli jsme aspoň okolí a opět se pokochali krásnými názvy obcí, České Křižánky, Polnička, Rosička, Škrdlovice nebo třeba Vepřov.

Možná to byla náhoda, vždyť planeta Země je prý planetou krav a nejvíce živočišné hmoty na Zemi tvoří prý právě krávy, ale my jsme cestou potkali jen jedno jediné stádo! Podle tabulky dostupné na internetu jsou stavy skotu u nás zhruba na čtyřiceti procentech oproti roku 1986. Důvody jsou různé, mezi hlavní patří prý změny legislativy a nařízení EU. Každopádně to vypadá, že hrozí další rušení chovů. Nerozumím tomu, je mi to líto jako člověku, který miluje stráně a pastviny osázené postavičkami těchto přežvýkavců.

Cestu do nedaleké Přibyslavi, na Žižkovo pole a hrad vítězně obléhaný Husity v čele s už slepým Janem Žižkou, jsme tak dlouho odkládali, až už na ně nedošlo. Jan Žižka, zakladatel úspěšné techniky „vozové hradby“ tu roku 1424 podlehl formě moru, spolehlivě to doloženo nebylo a nejspíš zemřel na celkovou otravu krve. Moc nad Přibyslaví ztratili Husité každopádně až po bitvě u Lipan o deset let později.

Dovolená se zdá krátká jako ostatně pokaždé. Úkol jsme splnili, plátěný pytlík nasušených hříbků máme plný a nezbývá než vyrazit domů... Domů, a to je kam? Na hladině rybníka jako příslib krásného dne tančí spousta zlatých střípků v podobě tisíců zrcátek. Andersenovo Ošklivé káčátko je už dávno vzhůru a snad aby se zalíbilo hejnu bělostných labutí, předvádí své potápěčské umění. Přijmou je? A co my, vrátíme se sem někdy? „Jsme staří, strome,“ chce se mi povzdychnout v souznění s Jaroslavem Seifertem.

HLEDÁ SE

Eliška, rozená Šmídlová (otec Oldřich Šmídl, *14. 3. 1900, žil v Mladoticích u Plzně). Hledaná odešla do Austrálie se sestrou, která zahynula při automobilové nehodě. Příbuzní žijí v okolí Lubence, Plzeň.

Kontaktujte MUDr Dagmar Novákovou (roz Kleinová), Mašatova 441, Praha 4 nebo na emailu dagmarnov@centrum.cz

FILMOVÝ OTISK JANA PALACHA

Veronika Boušová

Otevřít trauma a přiznat si spoluvinu je známkou osobnostní zralosti. Ať už jednotlivce, nebo národa. V lednu 2019 uplyne padesát let od sebeobětování a smrti Jana Palacha. Pamatuji svazáckého funkcionáře, který se ještě v roce 1989 v reakci na tzv. Palachův týden veřejně oháněl ideologickou lží o studeném ohni. Protesty a námitky se od onoho agitátora odrážely jako pingpongové míčky. Slovo proti slovu – typický postnormalizační spor s nedoložitelnými argumenty. V současné době známe zřejmě už všechny dohledatelné dokumenty a svědectví. Slovy faráře Jakuba S. Trojana ale zůstává tajemstvím, *„co nosil Jan ve svém srdci po týdny a snad měsíce, a co dozrálo nakonec v ultimátu čisté lásky.“* O jisté vysvětlení se pokouší nový český celovečerní film, nazvaný prostě: „Jan Palach“. Premiéru měl 21. srpna 2018.

Celistvý obraz Palachovy osobnosti zřejmě neznal nikdo. Každý pokus o rekonstrukci jeho vnitřního prožívání by byl fabulací a té se režisér filmu Robert Sedláček důsledně vyhýbá. Na základě scénáře Evy Kantůrkové utváří Palachův – navždy už rozostřený - portrét perspektivou vnějšího pozorovatele. Mozaice výmluvných, jednou silných, jinde až dokumentaristicky strohých obrazů, vévodí tvář hlavního představitele Viktora Zavadila. Číst v ní, je jako číst z nepopsaného listu, ale právě to nám tvůrci umožňují. Zavadilův Palach je vnitřně pevný, klidný a obětavý mladý muž se slabostmi, které ho polidšťují. Vztah mezi ním a dočasně ochrnutou přítelkyní Helenou Zahradníkovou působí až sourozenecky. Když jí ale asistuje při cvičení, záběry pod hladinou bazénu odkrývají za upřímně míněným, navenek až příkladným altruismem, erotický podtext.

Palachovy ideály se odrážejí v postojích a paralelně k nim se objevují situace, které na ony postoje útočí. S realitou Brežněvova režimu se střetává poprvé na brigádě v Kazachstánu. Scéna, v níž sovětský důstojník ustoupí českému studentovi, odráží tehdejší stav mezi politiky. Shovívavost predátora zůstává v podvědomí diváka viset jako varovný vykřičník. Přátelství s komsomolcem, za něhož se tu Palach úspěšně přimlouvá, symbolizuje vývoj československo-sovětských vztahů. Po okupaci se z druhé strany ozývá jen neodůvodněné ticho. Zda se z vděčného přítele stal nepřítel a okupant, nebo kamarádství s českým studentem odnesl gulagem, při záběru na vrácenou zásilku s Čapkovou Matkou v ruštině nevíme. Namísto toho se nabízí srovnání oběti Čapkovy Matky a matky Jana Palacha. Záběr na titul knihy symbolicky přesahuje až do dalšího filmového díla na stejné téma, do trilogie Hořící keř z roku 2013. Nejsem si jistá, nakolik by Sedláčkova výpověď fungovala, nebýt právě této série z dílny HBO. Polská režisérka Agnieszka Hollandová v ní na základě scénáře Štěpána Hulíka mapuje dění po Palachově činu. Bolest rodičů tváří v tvář sebevražedné oběti dětí, kterou se komunisté tak rádi oháněli, se v Hořícím keři obrací proti nim. Znevažování vysoce morálního protestu kovaným prosovětským komunistou, poslancem Vilémem Novým, exhumace a kremace Palachových ostatků bez vědomí rodiny… Cynismus obhájců normalizace je zločinem proti lidskosti. Představa, že dítě obětovalo život za správnou věc zbytečně, musí být pro každého rodiče strašná.

Vrátím-li se k Sedláčkovu filmu, symbolika tu možná funguje lépe než fakta. Samota dítěte, ztraceného v zasněženém lese, tvoří oblouk k individualistovi, který se, nikým nerušen, polévá benzínem pod rampou Národního muzea. Zapalovač z nábojnice putuje ze Sovětského svazu až k profesorovi pražské filozofické fakulty, protože humanista Palach nekouří. Konflikt s okupačními vojáky, kdy se obětí stane přenosný radiopřijímač, předznamenává dezinformační válku. V tomto směru jedná Palach vizionářsky, když v posledním dopise požaduje zákaz šíření Zpráv. Přestože ve filmu tímto zdarma rozdávaným listem okupačních vojsk každý pohrdá, on ho čte, jako čte denně československý tisk. V rétorice nepřítele rozpozná nebezpečnou zbraň a svůj postoj k pravdě ztvrdí na posledním pozdravu kamarádovi podpisem Jan Hus. Některé jiné důležité indicie naopak film sám o sobě nevysvětlí. Brožura s fotografiemi hořícího buddhistického mnicha ukazuje, kde se hlavní hrdina inspiroval. Ale že podobné oběti (pokud šlo o odpor proti západním hodnotám) sovětská propaganda glorifikovala, už nijak akcentováno není. Přitom mohlo jít o zásadní motiv, proč Palach zvolil právě tuto cestu.

Film Jan Palach působí střízlivě a zároveň emotivně, na čemž nesou podíl záběry, podložené psychedelickou minimalistickou hudbou Michala Rataje a nenápadnými odkazy k dobovým hitům. Jak stojí v dobovém prohlášení Svazu vysokoškolského studentstva Čech a Moravy „*Jan Palach nevyřkl jediné slovo, a přesto oslovil snad 14 milionů.“* Přála bych tomuto mlhavému portrétu, aby otevřel cestu všem, kteří dodnes v případu pochodně č. 1 a jejích následovníků tápou.

HRDINSTVÍ ČI SAMOZŘEJMÝ ČIN?

Alena Klímová - Brejchová

Stalo se! Psal se rok 2015 a právě byl takový zachmuřený pozdně podzimní čas na konci listopadu. Vítr honil zbytky starého listí po výpadové silnici z Prahy na Kolín a roztáčel je do vírů v chmurném tančení. Na polích už ležel sněhový poprašek. Velký cestovní mercedes si razil cestu zamlženým vzduchem. Vracel se zpět k hlavnímu městu a v jeho kabině bylo příjemné teplo. Vůz zručně a klidně řídila mladá štíhlounká řidička, máma tří velmi kreativních dítek, které neúnavně štěbetaly na sedadlech za ní. V sedmimístném prostoru auta jsem jela ještě já a dva postarší „koňáci“. Vraceli jsme se z později neuskutečněného nákupu krásné grošované kobylky pro účely hypoterapie postižených dětí v jezdeckém klubu mladé řidičky. Ještě před půlhodinkou ji profesionálně „zkoumala“ dosti divoce vypadající jízdou ve velké stodole jakéhosi českého statku.

Jeli jsme klidně, když náhle v protisměru jedoucí stříbrné osobní auto vybočilo z neznámých důvodů ze své dráhy, v téměř pravém úhlu vlétlo do dráhy naší, zde se od něčeho odrazilo, a pak už se doslova v divokých kotrmelcích odkutálelo zpět, do protilehlého „pankejtu“.

S točícími se koly, trčícími k nebesům zůstalo ležet na střeše, mezi náletovými křovisky.

Stalo se to tak asi patnáct metrů před kapotou našeho auta. Mladá štíhlounká máma neváhala ani minutu. Zastavila u krajnice, zapnula výstražná světla a bleskově a riskantně proběhla mezi řítícími se auty v obou směrech k tomu havarovanému. Mezi tím já už venku zastavovala a brzdila letící auta a kamiony v našem směru a snažila se zadržet tři vyjevené dětičky v kabině auta. V protisměru zastavil též jakýsi řidič a také signalizoval ostatním, že je zle, ať alespoň zpomalí.

Já pak už bezmocně a s velkými obavami o život té mladé mámy - zachránkyně přihlížela, jak ona bleskově otevřela dveře obráceného auta, vypnula klíček zapalování, rozpojila poutací pás ženě visící hlavou dolů a vytáhla ji ven. Postavila ji opodál, na viditelně ji nenesoucí nohy a ještě se vsunula, jako štíhlý had, do obráceného vozu pro její kabelku s doklady. To vše se odehrávalo za opatrného a obezřetného obcházení *z dálky* toho jediného muže, který v protisměru zastavil. Naštěstí byli nablízku neviditelní Ochránci a nenastalo to, čeho jsem se nejvíc obávala, držíc ruce na dveřích mercedesu, aby se dětičky nevykutálely do nebezpečné výpadovky. Havarovaný vůz nezačal hořet, nevybuchl ani přes jemný závan benzinu.

Zachránkyně se ujistila, že je žena v takovém stavu, že dokonce třesoucíma se rukama komusi mobiluje, ještě jí oprášila kabát a pak už svižně přeběhla silnici a nastartovala mercedes k odjezdu. V kabině mlčely dokonce i děti. Byl to tak silný a emocionálně přeexponovaný zážitek, že slova chyběla. Mlčela i zachránkyně a kupodivu velmi klidně řídila dál, ku Praze. Nešlo nějak projevovat obdiv. Bylo to příliš všechny meze překračující a úchvatné dění. Vlastně, když jsem o tom později přemýšlela, to vše trvalo velmi kratinký časový úsek. Vlastně se fenomén… čas… jaksi změnil, zhustil, a v mém srdci dodnes tento zážitek je velmi živý a takto se o něj toužím podělit.

Máma tří malých dětí neváhala ani sekundu s pomocí bližnímu i přes velké ohrožení vlastního života. Nepřemýšlela o něm. Nečekala ani díky, nestála o ně. Důležité bylo jediné. Okamžitá záchrana života jakéhosi člověka. Nic víc a nic míň. Pamatuji si ještě, jak mne v té vyhřáté kabině vracejícího se auta letěla hlavou vzpomínka na dávnou chvíli, strávenou na jednom z řeckých ostrovů s touto ženou. Ležela jsem v horké jižní noci vedle ní ve sluncem prohřáté trávě a rozprávěly jsme spolu. Nad hlavou, na temném sametu noční oblohy, byl zavěšen žlutý skrojek měsíce, souhvězdí Plejád - Kuřátek a občas noční nebe rozetnul ohnivý meč. Byl čas letního padání hvězd. Ostrovní vzduch byl plný zpěvu cikád a vůně divokého tymiánu a šalvěje. Dolehal k nám zvuk dýchajícího a námi velmi milovaného moře, tyrkysovou a kobaltovou modří zbarveného živlu běloskalého. Zachránkyně, tehdy ještě dívka, mající před svatbou, mi vyprávěla o své velké touze pomáhat v životě trpícím lidem. Jen toho se obávala, zda zvládne úkol milovat a pomáhat těm, co prosákli zlobou a nenávistí. Došly jsme pod těmi hvězdami, s ústy plnými zralých sladkých fíků, k názoru, že snad právě kvůli těm nezralým a smutně nevidoucím, někteří z nás na svět dobrovolně přicházejí.

Je evidentní, že pomoc bližnímu je fenomén, který je v nás pevně zakódován a spouštěcím mechanismem je láska k bližnímu. Možná v případě válečných konfliktů je hrdinství chlapců jdoucích na smrt evokováno a motivováno též láskou. K národu – k lidstvu. Je úchvatné, že se takováto hrdinství odehrávají kolem nás denně, ve velkém množství dokonce bez povšimnutí davu a mnohdy bez možnosti vyjádřit díky. Statečnost – hrdinství, ten podivuhodný božský kód v našich srdcích, v našem subtilním a vše řídícím vědomí, je jako zářící květ, který den za dnem rozkvétá. Zbývá vyslovit jen velký obdiv a dík tomuto pozoruhodnému zadání v architektuře lidských životů… Snad lze říci s velkými filozofy: „Miluji, tak JSEM“…

ROZHOVOR PŘES OCEÁN 2/2

Blanka Kubešová a Jerry K.

Mohou být sourozenci rozdílnější než my dva? Jeden plný emocí, bolestí a zábran všeho druhu, druhý hltající splašeně a bez dlouhého uvažování plnými doušky všechno, co život nabízí. Léta, dálka a oceán a rozdílné zkušenosti nás s Jerrym názorově i emočně rozdělily ještě víc, než svedla už tak dost velká rozdílnost osobností, ale někdy stačí jediný impulz a vzpomínky z dětství, vzpomínky, které svazují na celý život, se vrací. Předtím se však musíme prokousat tím, co nás rozděluje a tolerovat a přijmout názor druhého, a to je někdy zatraceně těžké.

Třeba 21. srpen… Krvavý srpen, letos už 50. v řadě, který prožívám za hranicemi. Jsou lidé, kteří se do emigrace nehodí a nikdy se s ní beze zbytku nevyrovnají. Umělkyně, která před lety přijela z Prahy, aby lidem, kteří nemohli domů, osladila Vánoce, úvodem prohlásila, že emigrant je člověk bez srdce. Po jejích slovech zavládlo v sálku takové ticho, že by bylo slyšet padnout i špendlík. Strašně to bolelo. Nemusí se však člověk v cizině skutečně trochu zatvrdit a otupět? Nikdy se mi to dost nepodařilo. Znovu jsem si to uvědomila nad dokumentem *Dlouhý srpen Jiřího Krejčíka,* ve kterém tento režisér vypráví o okupaci 68, která ho zastihla v Itálii. Tehdy málem emigroval. Brečela jsem při jeho zpovědi od začátku do konce. Mnohé momenty, kterými prošel, byly úžasně silné a jeho pokorná výpověď tolik podobná prožitkům našeho 21. srpna v Paříži…

„Milá sestřičko, jsi nepřekonatelná ve své bolesti nad rozlitým mlíkem a zbytečnost tvého smutku je až geniální. Nic jsi nepochopila," odpověděl mi vzápětí Jerry. „Pražský jaro nebyl pokus o liberalizaci, ale boj o moc uvnitř strany a lidi jako ty na to skočili, sežrali socialismus s lidskou tváří i se čtvrt století trvajícím terorem, pracovními tábory, estébáky a procesy. Skutečně jsme každej z jinýho hnízda, nejspíš mě do rodiny nasadila kukačka, jinak to není možný. Nenašel jsem v pořadu absolutně nic dojemnýho, jen jsem pana režiséra litoval, že se nedoved těšit z toho, že je venku a pochopit, jaký ho potkalo štěstí. Absolutně se nedovedu vžít do jeho ani tvejch pocitů. Čím to, že jsme děti jedněch rodičů a přitom tak odlišný?

Oba, ty i pan režisér, mi připomínáte kamaráda Láďu, českýho sochaře, se kterým jsem čekal v lágru v Terstu, až a jestli se nad námi smiluje nějaká země. Láďa se nakonec dostal do Ameriky, ale nejel se podívat do New Yorku, na Grand Canyon ani nikam jinam, jen vzdychal a psal přihlouplý dopisy, že tam nejsou ty český luhy a háje. Neměl odvahu začít znovu a jinak, ani odvahu se vrátit a nechat se zavřít. Nakonec se odstřelil. Češi všechno vzdali v roce 38, 48 i dvacet let potom a vzdají to pokaždý."

„A co měli podle tebe dělat?" vybafnu vztekle. „To jsme se měli nechat povraždit? Kladli jsme spontánní, sofistikovaný odpor! Zdiskreditovali jsme komunismus v mnoha zemích východního bloku, to je ti málo?"

Ve sluchátku to zabublalo. Chvíli mi trvalo, než jsem pochopila, že se Jerry hurónsky směje.

„So-so-sofistikovaný odpor," vyrážel mezi hekáním. Armáda nepodnikla nic k obraně země. Tady se vědělo, že Československo je obklíčený a invaze neodvolatelná už asi měsíc před srpnem. Napsal jsem to domů, ale nikdo mi nevěřil. Víš, co mi to připomíná? Právě tak mi nikdo nevěří, že Evropa je ztracená, kdo chce utéct před islamizací, musí teď. Podmínky se budou stále zhoršovat. Jednomu štěněti strašně rád pomůžeš, sto štěňat musíš nechat utopit, ať chceš nebo ne. Tisíc štěňat zničí tebe."

Před očima jsem měla veškerou mizerii, bídu, ubohost a špínu táborů, bahno, ve kterém se batolily děti a čekaly na to, která země si je rozebere. Proč nemůžeme přijmout a zachránit aspoň je? ptala jsem se v duchu a zároveň slyšela odpověď, o kterou jsem nestála.

Ti, co přicházeli, nikdy nedostali dost lásky a nemohla v nich být víra v dobro, které kolem sebe nikdy nepoznali. Myslela jsem na děti, ale i ty poznaly jen bití, nenávist a strach, vraždění a zlo. Nerozeznávaly dobré a špatné. Jak by mohly, odkud by to vzaly?

„Jo, je to tak," potvrdil Jerry. „Vyrostly v temnotě a táhnou ji s sebou. Ale tady se neshodnem, jsi prostě ženská. Posledně jsi mi poslala varující anketu znalostí současnejch žáků, který opouštěj střední školy. A jaký znalosti jsem měl já? Pamatuješ se na moje vysvědčení? Moje výmluva při zkouškách byla - Na tohle jsem chyběl! Chodil jsem permanentně za školu a prorokovali mi, že ze mě nic nebude. Každej tejden jsem místo češtiny jezdil Pacifickým rychlíkem z Bránickýho nádraží na Sázavu s grázlem Staňkovským, se kterým jsme se přetahovali o ty nejsenzačnější nápady. Školy jsem si dodělal až daleko později a všechno další mě naučil život!… Myslím, že mě doma málo řezali," uzavřel Jerry a kdyby ho netrápil těžký kuřácký kašel, rozřehtal by se teď jako kluk.

„Nic nechápeš, jsme na tom hůř než nejhůř," navázala jsem trpce. „Za třicet let od sametu dokázalo naše reorganizované školství vychovat z dětí poloviční negramoty! Možná jsme za totality zaostávali ve znalosti jazyků, ale dokázali jsme myslet, oddělovat podstatné od banality a celkem jsme měli přehled. Víš, že jsem nenáviděla matematiku a jen tak tak z ní složila maturitu, ale když jsem v Torontě nastoupila do banky, nechápala jsem, jak je možné, že jsem po absolvování pouhé střední školy věděla víc, než ti, kteří tu vyrostli a vystudovali,

no rozumíš tomu?“ Zmocnily se mě vzpomínky a unášely daleko nazpět do prosince 68. roku. Tehdy úřednice na poště nevěděla, kde leží Praha! Tohle bolelo. Všeobecná nízká úroveň, to bylo pro mne jedno z největších zklamání z Ameriky.
„To se moc nezměnilo!“ Jerry radostí poskočil na židli, kterou si vydlabal z pařezu a vystlal medvědí kůží. „Každoročně vycházejí ze škol žáci s nižšíma vědomostma. Polovina dětí v Americe nenajde Evropu na mapě. Čet jsem anketu, ve který děti v Los Angeles myslely, že máslo je z fabriky a netušily, že je v procesu nutná kráva! A není to tak dávno, co jsem se díval na živou reportáž ze San Franciska: Náhodnejm chodcům dali do ruky pravítko, aby na mapě světa ukázali a pojmenovali nějakou - jakoukoliv zemi. Vesměs to nedokázali a Afriku si pletli s Jižní Amerikou. Když jsem přišel do Kanady, bylo mi divný, jak je možný rozložit střední školu na dvojnásobek let, aby nebylo třeba učit se tolik věcí najednou. Ocit jsem se v říši divů, ale to byl jen začátek. Postupně jsem musel doznat, že školy v Americe vychovávaj grázly, který se spolu s rodičema mstěj na těch málo učitelích, který něco vyžadujou. I ten nejpitomější žák zná dneska svoje práva a ví, co si učitel smí nebo spíš nesmí dovolit. A víš, co je nejhorší? Většina mladejch touží po socialismu, protože je o něm nikdo nepoučil.“
„Mám pocit, že dneska se děti ve škole neučí, co je potřeba. Tlučou do nich globální oteplování, sexuální výchovu, výhody EU a přednosti multikulturalismu. Kvalita nemůže udržet krok s kvantitou a vším novým, který se na nás a do škol neustále valí. Problém je, že tihle lidé budou jednou rozhodovat a vládnout!“
„Ale nebudou, neboj! Ubejvání vzdělanosti a vzdělání je sice na postupu a děje se celosvětově, přesto si troufám říct, že budoucími vládci budou potomci dnešních chytrejch a mocnejch, který si to uvědomujou a posílaj svý děti do pořádnejch soukromejch škol. Jsou sice drahý, ale dokážou napravit úpadek klasickýho vzdělání a něco tam naučej! Krom toho vyžadujou sebekázeň a disciplínu, a to je investice, která se vyplatí.“
„Nezáleží přece jen na dětech *mocnejch a bohatejch*! Co ti, kteří na takové školy nemají prostředky? I na dětech evropských menšin a jejich začlenění do běžných škol bude přece záležet, jak bude svět vypadat!“ Někdy jsem nevěděla, kdy Jerry mluví vážně a kdy jen tak, aby mě rozpálil. „Amerika má na upadajícím vzdělání lví podíl. Radí celému světu a všichni nekriticky přejímají všechny vaše pitomosti! Ve volném čase mládež blbnete batmany a supermany a brakem z Hollywoodu,“ dořekla jsem s výčitkou už skoro vztekle.
„Moc přemejšlíš, holčičko! Ale teď jsi na to kápla!“ zaradoval se Jerry. „To je přece účel, totálně mládež doblbnout! Největší nebezpečí pro jakejkoli systém je vzdělání! Taky se ti zdá, že jsme svědky úsilí, jak krůček po krůčku snížit a oslabit mozkovou schopnost mladejch? Řekla jsi, že se mládež učí o přednostech multikulturalismu. To ve skutečnosti znamená, že jejich IQ je a bude navíc uměle ředěný přistěhovalectvím. Od utlýho mládí školy cíleně vymejvaj dětem mozky všelijakým balastem, počínaje náboženstvím a co hůř, rodiče tomu nebráněj. Náboženství je mocnejm dobrý jen k tomu, aby udržovalo lid v poslušnosti a ovládalo jeho myšlení a jednání. Je to nástroj k manipulaci a udržování moci. Miliony byly zabitý ve jménu neexistujiciho boha. Pak vlády pochopily, že to je plejtvání výrobním prostředkem, že než člověka zabít, je lepší využít ho, aby pro ně makal. Přece ti nemusím vykládat, jak to začalo? Nejsilnější lidoop v jeskyni s nejsilnějším polenem si vydupal, aby mu ostatní sloužili. Dalo to práci, udržet je v lati a tak si vymyslel boha, aby to dělal za něj...“
„Náboženství je od prvopočátku součástí lidské existence,“ vpadla jsem Jerrymu do řeči a využila tak chvilky, kdy se potřeboval nadechnout. „Jak tě tak ale poslouchám, ty nebojuješ ani tak proti němu, jako proti jeho zneužívání. Každý máme nějakou víru, jak jinak se chceš vyrovnat s tím, že umřeš? Každý věříme v něco, co nás přesahuje. Říkej si tomu, jak chceš, pro křesťana je bůh totožný s láskou, je to cesta, je v nás a vůbec ve všem, splývá s přírodou. Už marxisti poznali, že náboženství a víra jsou nezničitelné. Proč asi?“
„Jo, já ti odpovím, a ty se urazíš! Já věřím v evoluci, v sílu a rozum. Silnej a svobodnej člověk si vystačí sám a nepotřebuje se spoléhat na něco nad náma. Nepotřebuju víru, aby odpovídala na nějaký moje otázky nebo pochybnosti a už vůbec ne na otázky po smyslu života. Život sám je tím jediným smyslem. Možná je náboženství berlička, která některém lidem pomáhá překonávat těžkosti, ale zároveň mu vždy a vždycky brání v pravdivá poznání… Ale myslím, že tady se prostě neshodnem! Budem si vyprávět o ženskejch. Už jsem ti povídal, jak jsem šel s jednou holkou na dostihy do Chuchle a...“
„V tom se nejspíš taky neshodnem!“ přeruším ho rychle, ale jak je Jerry jednou v ráži, nic už ho nezastaví. „...a ta holka na mě nebyla tak hodná, jak jsem si představoval, a já se tak strašně ožral, že...“
Příběh jsem znala. Když našemu otci oznámili, že jeho syna našli ležet hubou v kaluži, a že by se nejspíš utopil, kdyby ho nesebrali, nevěřil a poslal pro něj sanitku v domnění, že se stal obětí otravy... Jerry se hurónsky zasmál.
„Říkej si, co chceš. Všechno, co do nás vtlouklo náboženství, společnost, rodina, škola... musíme vyměnit za umění milovat a ještě víc milovat a bejt šťastnej, aniž bysme se čímkoliv trápili. Musíme se naučit šťastně a spokojeně využít ten krátkej čas, co nám tu zbejvá... Už jsem ti řek, že většina živočišnejch druhů už vymřela?“
„Jo, několikrát!“
„Tak ti to říkám zas! Vyprávěl jsem ti někdy o Jižní Floridě? Pro pěšího není možný překonat řady dálnic, silnic a ulic. Pro zvířata je to past. Když jsem byl někdy v 68. po prvý na Floridě, tak na každejch sto metrech leželo přejetý zvíře. Byl jsem zděšenej

a začal jsem psát o potřebě silnic postavenejch vysoko na pilířích. Dnes už žádný zvíře přejetý není, nehrozí ani srážka s ptákem... Jo, hádáš správně! To proto, že všechno živý je vybitý. A bude pořád hůř. Tleskám, když vidím, jak lidskej druh, kterej odjakživa všechno jen zabíjel a ničil, jde do prdele. Kdybych tak moh věřit, že smrtí přejdu pouze z jednoho stavu bytí do druhýho! Podej mi jeden jedinej vědeckej důkaz, a já budu šťastnej, že se narodím jako ta ještěřička nebo krajta tygrovitá! Ale ne! Svět jde do prdele a s ním i člověk, lidstvo jako takový. Odejde tak, jako odešel dinosaurus. Nic netrvá věčně, to je jediná konstanta vesmíru. “
„Co na to všechno říká tvoje Filipínka?“ Hodila jsem Jerrymu návnadu, abych ho odvedla od tématu k jeho zamilovanému cestování.
„To se ptáš vážně? Napsala jsi přece o ní knížku. Zpracovala jsi jeden úsek jejího a mého života. Hledám spisovatele nebo aspoň překladatele, které by oslavil život na filipínskejch ostrovech v celým rozsahu a v angličtině. Víš, že mi vyprávěla, jak se chodila koupat do křišťálově čistý řeky vtékající do moře Sulu? V tý řece chytli každej den dostatečně ryb, aby se uživili. Dnes voda v řece není, na jejím místě se nachází jen smetiště, který když přijde tajfun, spláchne všechny výkaly a odpad do moře. Lesy byly pokácený, dřevo prodaný na export. Měkký nekvalitní dřevo na to, aby si mohli uvařit rejži, je už jen vysoko v kopcích a tak lidi jedí rejži nevařenou. Zkus to někdy! Vypadaj ti zuby, tvrdá rejže je zničí. Její otec byl úspěšnej farmář, kterej dokázal nakrmit půl vesnice. Před sklizní rok co rok přepadli vesnici muslimové, krávu, kozy a buvola podřízli a pole zapálili. Nakonec přišel tajfun a sesuv půdy otce s několika jinejma zavalil. Jo, tohle všechno kdyby se podařilo napsat... Krom toho – už jsem ti říkal, že plánuju cestu do Austrálie?“
Teď když brácha začal vzpomínat na Filipíny, na ostrovy a ostrůvky roztroušené v Tichém oceánu, kde ještě existovala skutečná exotika, když dokonce začal dělat plány na příští velkou cestu, jsem věděla, že to je zas starý Jerry milující život a že je všechno v pořádku.

Pozn.
Plánem Jerryho na nejbližší léta je 10týdenní dovolená s rodinou v Austrálii, rád by ji pořádně objel i projel vnitrozemím z Darwinu do Melbourne. Hledá sponzory, kteří by měli zájem výměnou za jeho ranč v Arizoně (10 akrů s kamennou tvrzí a dalšími objekty v horách 30 mil od Tucsonu ceněné cca na 150,000 US$) zajistit tuto cestu finančně. To by zahrnovalo zajištění přepravy 3 osob z Toronta a zpět přes logistiku a další potřeby po cestě. Případní zájemci mohou Jerryho kontaktovat na emailové adrese: RealJoyDeal@Gmail.com.

Další vyprávění Blanky Kubešové o bráchovi Jerrym najdete v knize Nevěsta z Filipín, nakl. Eroika 2014.

VZPOMÍNKY NA DOMOV

Jana Reichová

Přiletěli jsme z pražského léta a chystáme se na léto v Gosfordu v Austrálii, a když někdy zaprší, nevadí, oslazujeme si život vzpomínkami na český domov. To není ani trochu obtížné. Vždyť ty vzpomínky jsou již jednou provždy bezpečně zabudované. A je ještě moc pomocníků, jako třeba jeden bývalý spolužák Honza, který posílá pěkná videa. To poslední je o sochách a sousoší na Karlově mostě. Tak jdeme z Křížovnického náměstí od sochy Karla IV pěkně po pravé straně mostu, pomalu, nic nevynecháme, až dojdeme k mostecké věži. Zítra, nebo pozítří vyjdeme z Malé Strany, mineme schody na Kampu, i když nás svádějí, dotýkáme se mostu a s pocitem štěstí dojdeme až ke Klementinu. Konec tohoto videa.
To ale zase nevadí, vždyť jsme si přivezli tolik zajímavých a pěkných knih. Některé jsme dostali jako dárky, jiné zakoupili v knihkupectví u Primusa nebo také v Luxoru a jinde. Jeden dárek ze všech nejlepší je „Václav Malý – rozhovory s Jindřichem Kabátem“. Pražský biskup Václav Malý se narodil a vyrůstal ve stejné pražské čtvrti Žvahov jako já a moje mladší sestra. Naše maminky se znaly jako téměř všechny sousedky v této malé vilové čtvrti. Naposled jsem ho viděla někdy začátkem devadesátých let u Žvahovského hřbitova, kde se s ním občas nečekaně potkává moje sestra Renata. Tahle kniha, dárek od sestry, zůstane mým pokladem.
Nemohu vypsat všechny ty knihy, protože jsme jich vezli mnoho. Do zavazadel se nám vešly, protože jsme měli povolenou dosti vysokou váhu, tedy vyjmenuji alespoň některé: Rozhovory s bratry Suchými, knihy Magdaleny Wágnerové, kniha Davida Glocknera „Utajené vládkyně – ženy slavných mužů“, mezi ještě dalšími “Srdce v kleci“ – kniha o Janu Nerudovi (Román o něžném rváči Janu Nerudovi). Musím přiznat, že všechny jsme je ale již stačili přečíst a nyní je půjčujeme přátelům.
Je tu stále ještě něco. České filmy, ty starší a také ty novější a také české pohádky. Chceme vidět české herce, ty ze starších generací, kteří s námi zde již nejsou, a které opravdu milujeme, a s radostí poznáváme ty z mladší generace. Však nám také oni k srdci přirůstají.
Existuje jediná česká pohádka, ve které si nezahraje Jiřina Bohdalová? No ano, když chci vědět něco o našich hercích, třeba právě to, co o sobě sami říkali, vezmu do ruky kuchařku Jiřiny Bohdalové „Hádej, kam půjdem na flám.“ Rozhodně ne proto, že jsou tam uvedené také moje vlastní recepty, ale proto, že jsou v té knize příběhy našich slavných a oblíbených herců, zpěváků, a jak se dnes říká celebrit. Čtete a nejenom čtete, ale slyšíte jejich hlas,

to oni sami vám vyprávějí jejich životní příběhy. Mám tu knihu již mnoho let, ale vracím se k ní stále, právě pro to jejich vyprávění. To patří k našemu vzpomínání.

Něco jsme po pěti letech zase znovu viděli, něco jsme si do Austrálie přivezli, a k něčemu, co máme již doma, se kdykoli můžeme s radostí vracet. Ještě jednu maličkost ale moje sestra pro mě našla. V jedné staré knížce objevila nějakou obálku. To je bohužel můj nepříliš dobrý zvyk, spíše zlozvyk, vkládat do knih dopisy, pohledy a podobné věci. Tak copak je to v téhle obálce?

Téměř překvapení. Kopie fotografie maturitního tabla a jakýsi list ze zápisníku se vzkazem a básničkou. Ne, to opravdu nikdy nevyhodím, protože to je básnička jenom pro mě a patří ke všem těm ostatním vzpomínkám ještě z mládí, ještě před tou zkouškou dospělosti.

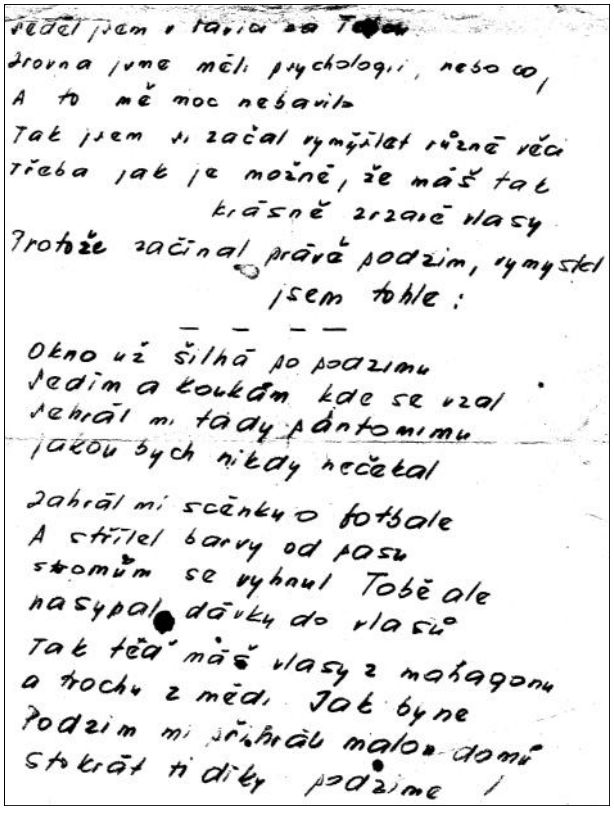

Seděl jsem v tramvaji za Tebou
Zrovna jsme měli psychologii, nebo co,
A to mě moc nebavilo
Tak jsem si začal vymýšlet různé věci
Třeba jak je možné, že máš tak
krásně zrzavé vlasy
Protože začínal právě podzim, vymyslel
jsem tohle:

— — — —

Okno už šilhá po podzimu
Sedím a koukám kde se vzal
Sehrál mi tady pantomimu
jakou bych nikdy nečekal

Zahrál mi scénku o fotbale
A střílel barvy od pasu
stromům se vyhnul Tobě ale
nasypal dávky do vlasů

Tak teď máš vlasy z mahagonu
a trochu z mědi. Jak bys ne
Podzim mi přihrál málo domů
Stokrát ti díky podzime /

MODELKA

Zuzana Hainallová

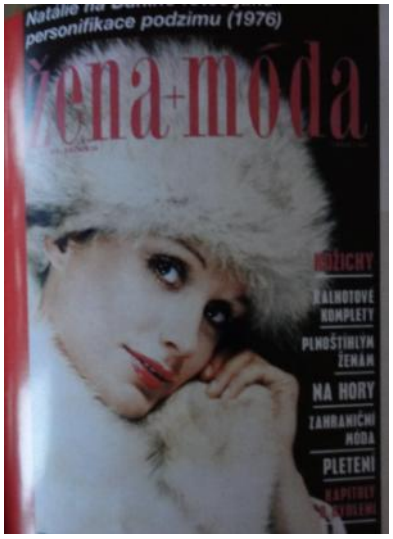

Natálie Kšajtová-Faitlová je modelka 60. let minulého století a mimořádná žena. Hvězda, která si svou hvězdnost zřejmě vůbec neuvědomuje, cítí se jako úplně obyčejná žena a také se chová přirozeně, impulzivně, roztomile a hlavně „mladě“. Ona totiž mladě pouze nevypadá, ona mladá je. Svůj věk neprozrazuje, ale kdyby to udělala, lidé by jí zřejmě nevěřili. Přibližný rok narození lze odvodit pouze ze dvou autobiografických knížek, které vydala.

Jak to děláte, že vypadáte tak úžasně mladě? Používáte nějakou drahou kosmetiku?

Kdepak! Používám odjakživa ty nejpřírodnější suroviny, hlavně vlastní výroby: čerstvě vyškvařené sádlo, bylinné čaje a koupele. Důležité jsou pro mě mimické cviky – jsou nenahraditelné! A trvají pár minut.

Jak jste se k modelingu tehdy před půlstoletím vlastně dostala? Byl to váš sen?

Mě to nikdy nezajímalo, a focení už vůbec ne. Od dětství jsem z legrace kazila všechny rodinné fotky příšernými šklebы a hororovou pantomimou. Na konkurz do Ústavu bytové a oděvní kultury jsem se narychlo přihlásila, abych byla někde zaměstnána. Hrozilo mi totiž, že mě zavřou za příživnictví, i když jsem měla doklady o honorářích za své šperky, jenže ty jsem dělala pro film na volné noze a tehdejší povinností bylo mít zaměstnání. No a oni mě vzali na poloviční úvazek! Hned druhý den byla přehlídka. Do ničeho mne nikdo absolutně nezasvěcoval! Krásné, úžasné, bezchybné holky, které tam už pracovaly, se mě snažily vyštípat – přišla jsem bez jakékoliv známosti, bez jakýchkoliv předchozích zkušeností. Já byla absolutní laik, byla jsem jak v Jiříkově vidění. Stačila jsem si jen předtím najít v knihovně nejnovější francouzský Vogue a nasála jsem do sebe, jak se manekýny češou a líčí, jaké dělají pozice.

Existovaly za vaší profesní éry vizážistky, které dnes modelku připraví na focení i přehlídkové molo?

Pro manekýny ne, tehdy pracovaly maskérky jen u filmu. My se líčily samy. Většina mých kolegyň měla drahé kosmetické kufříky plné nejúžasnějších zahraničních líčidel, byly schopné se před přehlídkou líčit klidně hodinu. Já jsem oproti nim měla make-up Dermacol, který jsem si nanášela prsty, černou tužku za korunu a levnou českou výraznou rtěnku. Někdy jsem si lepila řasy, ale s tím jsem musela přestat, protože jsem dostala těžký zánět. Zlom nastal, když jsem objevila „zlatý“ prášek, původně určený na vánoční ozdoby, a dávala jsem si jej na víčka - to byl pro všechny šok! Ten tedy rozhodně ve svých předrahých líčidlech kolegyně neměly.

Jak jste se dostala k výrobě šperků?
Měla jsem mindrák, že jsem se nedostala na vysokou – s mým kádrovým profilem jsem byla tenkrát odsouzena k dělnickému povolání. Tak jsem se po úspěšné maturitě vyučila obor zlatník - stříbrník. A pořád jsem něco studovala a doma jsem po večerech dělala výtvarné šperky. Nejdříve jen atrapy, ale pak jsem je začala dělat solidně – z pochromované mosazi, se stříbrnou pájkou. Prosadila jsem se s nimi nejdřív na konkurzu do filmu Jarní vody, potom vesmírnými šperky k futurologické přehlídce a pokračovalo to spoustou výstav a přehlídek v nejprednějších salonech. Stála jsem u zrodu přehlídek na Bertramce, které začínaly jako šperkařské akce. Ke šperkům bylo nutno navrhnout oděv, toho jsem se také ujala. Takže to bylo obráceně: Ke šperkům šaty, a ne naopak, jak je zvykem.
A co vaše literární a redakční činnost? Ta začala kdy?
Odjakživa jsem psala. Nejdřív, jak to bývá, básně a niterné kontemplativní texty. Pak nás s kamarádkou, kolegyní a fotografkou Danou Vašátkovou (později Pitchon) oslovili ve Vlastě a dělaly jsme pro ně seriál, který léta vycházel s názvem „Kdopak by se módy bál“. Do dneška na něj lidi vzpomínají! Já jsem psala o tom, co jsem já nebo Dana ušila a co jsem si vymyslela, a pak jsme to obě fotily – Dana na mně i na sobě. A já jsem k tomu ještě kreslila. To psaní i kreslení pokračovalo i v Květech, kde jsem léta pracovala jako externí redaktorka. No, a když v r. 2003 vznikl časopis Krásná paní, požádala mne o spolupráci šéfredaktorka Žofie Kanyzová, a já jsem pak pro ně léta psala: rozhovory se zajímavými osobnostmi, články o zdravé výživě a později filozofii, taky nemilosrdné kritiky diet. Žofie pak založila knižní nakladatelství (předtím už měla velice úspěšné vydavatelství lunárních kalendářů) a zpracovala mne, abych napsala vzpomínky na své blízké. Brečela jsem, že nechci vzpomínat, ale byla jsem přesvědčena. A tím se rozjelo další vzpomínání, které nakonec obsáhlo deset knížek. Dvě z toho mi vydali, další čekají na vydání – až mě zase někdo osloví.
Vraťme se k modelingu: Znala jste spoustu slavných lidí - máte nějaké „veselé historky z mola“?
Mám! Třeba s Leonidem Brežněvem. V roce 1969 se konala v tehdejším Sovětském svazu v Moskvě výstava – přehlídka české kultury. Bylo to náročné: Pětkrát denně jsme předváděly choreografické přehlídky, dva měsíce v kuse, bez jediného dne odpočinku. Jednou nám řekli, že přijde Leonid Brežněv, a vyhrožovali, že jestli to zvoráme, pošle nás na Sibiř. Všichni jsme se z toho klepali a snažili jsme se – až příliš. Začínali jsme jako obvykle přehlídku tím, že nás asistenti roznášeli jako loutky, pak jsme si odtancovaly loutkový taneček a zase si nás kluci hodili přes rameno a odnesli. Můj „nosič“ si mě přehodil nějak moc dozadu a já cítila, jak se sunu na zem. Padli jsme na sebe před zraky Brežněva. Nic horšího se nemohlo stát! Mlátili jsme sebou na zemi, lezli přes sebe… to vím ale jen z vyprávění. Vzpamatovala jsem se teprve, když jsem po čtyřech vlezla do zákulisí. Měla jsem kraťounké minišaty - a ty jsem měla vyhrnuté až pod bradu… Ale na Sibiř nás neposlali, jen Brežněv zakázal tu vstupní scénu, prý je to kapitalistické porno!
Také jsem neúmyslně naštvala Claudii Cardinal. Filmový festival v Sorrentu, velkolepá společenská akce, sami herci, myslely jsme si, že tam jedeme dělat přehlídky, jak jsme byly zvyklé. Ale tentokrát naší povinností bylo pouze to, že když byl uváděn nějaký český film, šly jsme ve večerních róbách špalírem ulicemi mezi jásajícími davy jako na 1. máje u nás. Snažily jsme se nedávat najevo svůj údiv. Prostě reprezentace ČR: krásné holky. Na ten zájezd jsem si ušila večerní toaletu sama. Koupila jsem si žlutou francouzskou látku v salonu Eva. Kalhoty nahoře těsné a dole hodně, ale hodně rozšířené, dva pásy nahoře místo živůtku, zakrývající jen to nejnutnější. Úplně holá záda. Najednou cítím pronikavý pohled do zátylku: za mnou sedí Claudia Cardinal, která měla přesně stejný model, jen v purpurově červené. Kdyby byly její oči dýky, byla jsem mrtvá! Ona měla superdrahý, zjevně „absolutně neopakovatelný“ model nejspíš od Diora, a já si to spíchla sama.
Překvapuje mě, že jste nezakotvila po boku nějakého úspěšného bohatého muže, jako snad všechny dnešní úspěšné modelky.
Kdepak, já se nesnadno seznamuji s muži – celoživotní trémistka. Jsem celý život chudá. Bohatstvím jsem vždycky opovrhovala. Ale mám všecko, co potřebuji, v hojné míře, ale tak akorát. V podstatě se mám přepychově. A mám i na rozdávání: čím víc dávám, tím víc mám. Kdybych řekla, že mi přejí vesmírné síly, znělo by to jako klišé, ale já si to jinak neumím vysvětlit... *(smích)*
Působíte jako velmi bohatá dáma na té nejvyšší úrovni... a umíte se úžasně obléknout!
Tak to asi bude tím, že mám svůj vnitřní náboj a spokojenost, vnitřní vyrovnanost, která vzbuzuje dojem bohatství - a pak jsem asi také zdědila určitou vznešenost a vznosnost po předcích. Už v ÚBOKu o mně říkali:

„Natálie umí vynést i pytel od brambor“.

Máte nějakou radu, jak si udržet váhu? Jaký máte názor na hubnutí?

Víte, já byla celý život přirozeně hubená, přitom jsem jedla, co jsem chtěla. Miluji dobré jídlo! Jenže mám v sobě od dětství vžité pravidlo „Jez do polosyta, pij do polopita“. Ale byly chvíle, někdy období, plné nerváků, kdy jsem nejedla téměř vůbec. Teď jsem přibrala, ale vlastně cíleně, svědčí mně to, uvědomila jsem si, že potřebuji obalit nervy sádlem: Mám po očkování proti tetanu v roce 2008 autoimunitní demyelinizační zánětlivou polyneuropatii, která mi užírala nervy a kterou úspěšně zvládám. Kila navíc mne netrápí, důležitá je kvalita duše, ducha a těla, a tu snad ještě dvacet kilo navíc nezdevastovalo! Zapojovat drastické diety je kontraproduktivní a nikdy jsem to nedělala, jsem nepřítelem diet. Ale od osmdesátých let vyznávám makrobiotiku, která je celoživotním stylem, nikoliv dietou. Podstatné je poznat svou ideální váhu a životní styl a cítit se dobře. Kila překáží ze začátku, ale pak díky jim vlastně posilujete – zesílí kostra a svalstvo. Ale to je všechno individuální – je nutno respektovat a pochopit svou vlastní osobnost, stát si za tím a být sama sebou.

Co máte v plánu? Čím se teď zabýváte?

Kromě toho, že stále musím pečovat o své zdraví, tak hodně píšu, čtu, zpívám ve sboru seniorek, cvičím jógu, chodím na dlouhé procházky přírodou, celé léto proplavu se svým přítelem v nádherných písečných jezerech s pitnou vodou, vášnivě hraju pasiáns a někdy na piáno, občas jsem se svými dvěma skvělými vnoučaty, které mám od mladšího syna, úspěšného virtuóza. Občas pracuji na výstavách v Clam-Gallasově paláci. A život mě čím dál tím víc strašně moc baví!

Natálie Kšajtová-Faitlová se narodila jako potomek ruských šlechticů, kteří emigrovali po Velké říjnové revoluci do Československa. Proslavila se nejen jako modelka, ale také jako spisovatelka. Napsala autobiografický román „Adéla hledá ideál, užitečný příběh pro ženy plné iluzí“. Vydala rovněž publikaci „Makrobiotika - její zakázané komnaty a já“, kde propojila fundované informace s příběhy ze života.

MŮJ SLAVNÝ SPOLUŽÁK

Vladimír Cícha

Dneska jsem dočetl podruhé, po několika letech, knihu Richarda Sachera *Karel Svoboda.* Čtení velmi informativní a velmi smutné. Čtení, navracející mne po kouzelném letícím koberci paměti k onomu dni, kdy na střední škole, pan učitel, jehož nervy utrpěly pobytem v koncentračním táboře, uchopil žáka statné postavy v první lavici, studenta, který z nějakých důvodů pana učitele dráždil.

Než jsme se nadáli, v úžasu jsme hleděli na pana učitele lomcujícího studentem, a když jej nechal klesnout do lavice, vyhrnul si nohavici a informoval: -Co si to myslíš, Svobodo! Podívej, býval jsem zdatným 'backem' za SK Brno! Nemysli si, neprorazíš!-

Leč pan učitel, na jehož hodiny jsem si vzpomněl překvapivě často a z jeho výkladu snad mi pro život něco zůstalo, se mýlil. Do nepočetné skupiny studentů, jimž pan učitel předpověděl, že v životě prorazí, Karel Svoboda nepatřil. Prorazil ale z nás všech zdaleka nejvýrazněji. Jeho dobrovolný odchod ze světa je ale jiná kapitola.

Několikrát jsem v malém bytě, kde Karel žil s rodiči, nábožně naslouchal, když bravurně hrál na piano Ježkovu skladbu *Bugatti step.* Dokonce jsem se zúčastnil několika pokusů sestavit jazzové trio, kde na kytaru ale hrál Karel, neboť Standa byl v té době neméně výborným pianistou jako Karel. Moje hra na pianovou harmoniku však vedla k rychlému rozpadu tria. Z Karla už tehdy vyzařovala jakási síla a energie a snad to vyvádělo nešťastného pana učitele z klidu. Byl velmi pracovitý, houževnatý a brzy poznal, že jeho přání stát se lékařem-dentistou není zcela v souladu s jeho ohromným talentem. Ten pak, spolu s jeho pílí, učinil z něj nejúspěšnějšího skladatele hodnotné populární hudby, autora hudby k mnoha filmům, tří muzikálů, proslaveným a uznávaným v zahraničí a… milionářem. Ty miliony však, jak sděluje kniha pan Sachera, pohybovaly se na Karlově kontě jako jo-jo.

Ještě před naší emigrací potkal jsem jej jednou na Staroměstském náměstí, když už začínal být známý. Tehdy řekl: -Mám zásadu: radši přijdu na schůzku o deset minut dřív, než o dvě minuty pozdě.-

Když jsme byli se ženou v Praze v roce 1999, setkal jsem se s Karlem nedaleko domu v Pařížské, kde jsem do emigrace bydlel. Usedl jsem do velikého SUV, snad Honda to byla, a Karel ruče informoval, jak je to skvělý vůz, a jak byl drahý. Než mne zavezl do Vršovic, kde jsme s manželkou v bytě přátel bydleli, řekl: -Musím se stavět v květinářství, zapomněl jsem, že máme výročí svatby!-

U nás pak poseděl a povídal nám o vážně nemocné, čtyřleté dcerce Klárce, uvažují snad o léčení v cizině. -K čemu je mi všechna ta sláva a peníze? Peníze snad, pokud ještě má dcerka naději ...- pravil tiše.

Když jsem se toho roku 2007 dozvěděl o Karlově dobrovolném odchodu ze světa, v němž dosáhl takového úspěchu a ocenění, nemohl jsem si nepřipomenout jiného spolužáka, Miroslav Bašuse, jenž byl jedním z té mini-skupiny studentů, kterým pan učitel prorokoval, že prorazí. Chybně. Ještě nepříliš dlouho po maturitě též dobrovolně svět opustil. Mezi kytarovými zpěvníčky J. Ježka a J. Šlitra, mám jeden s americkými evergreeny s Mirkovým podpisem.

Ano, nevyzpytatelné jsou osudy člověka, jeho činy, k nim důvody…

PÁNI A PANÍ, VÍM, JAK SE RUŠÍ ŽAL

Vzpomínka na Karla Svobodu

Barbara Semenov

S fenomenálním hudebním skladatelem Karlem Svobodou jsem byla naladěna na společnou notu už od roku 1997, kdy jsem se s ním poprvé setkala.

Byl to čas velké slávy jeho prvního muzikálu Dracula a já zkoušela možné i nemožné, abychom Draculu prosadili do anglicky mluvícího světa. Muzikál jsem milovala. Vybavena Svobodovou hudbou a zrcadlovým překladem textu, který jsem připravila se souhlasem autora krásného libreta Zdeňka Borovce, jsem odhodlaně bušila na dveře všech velkých producentských společností v Sydney a v Melbourne, počínaje IMG, konče SEL. Oslovovala jsem světové režiséry Baze Luhrmana, Iana Judge, Martina Charnina, legendární textaře Tima Rice a Nicka Enrighta, uvažovalo se o pěveckých veličinách Anthony Warlow a Marině Prior.

Snad pro ten můj odhodlaný zápal mne Karel Svoboda přibral mezi své umělecké okolí. Potkávali jsme se pokaždé během mých návštěv Prahy. Mám tak hezkou vzpomínku na nejrůznější setkání s tímto geniálním autorem největších hitů Karla Gotta, jako byla Lady Carneval, Mistrál, Láska bláznivá nebo Kdepak ty ptáčku hnízdo máš, titulní melodie z filmu Tři oříšky pro Popelku. Písní, které složil pro Gotta, bylo celkem osmdesát. Marta Kubišová zpívala jeho Nechte zvony znít, Helena Vondráčková Lásko má já stůňu z muzikálu Noc na Karlštejně, pro Lucii Bílou napsal píseň Jsi můj pán, Jiří Korn proslavil jeho Yvetu a Hana Zagorová Studánku stříbrnou. Složil hudbu k devadesáti českým i světovým filmům a televizním seriálům (Cirkus Humberto, Rodinná pouta,…). Psal i krásné melodie k pohádkám, tou poslední zůstane Z pekla štěstí. Úspěchy mu přinesla Včelka Mája, za kterou dostal v Německu pět zlatých desek od firmy Polydor. Supraphon mu udělil diamantovou desku za více než 10 miliónů prodaných nosičů.

Vzpomínám si, jak mne pozval do svého nahrávacího studia v době, kdy pracoval na druhém muzikálu Monte Cristo. Celý den mi vyprávěl, hrál na klavír, zpíval, pouštěl předběžné nahrávky a spokojeně přikyvoval, když jsem se podivovala nad tím, že je to spíš opera než muzikál. Napsat operu bylo jeho velkým snem.

Jindy jsem ho potkala třeba náhodně, v bohémské náladě, v bohémském klubu, z ustáleného vykání přešel z ničeho nic na tykání:- „Ten tvůj bumerang mám pořád doma, musím se tam k vám do Austrálie vydat.“ Ale myslím, že nerad létal.

Na jednu naši schůzku přišel pozdě a omlouval se, že jde z nemocnice od Klárky. Stiskla jsem mu paži s nevysloveným soucitem a tomu robustnímu muži vyhrkly z očí slzy. Za několik měsíců dcerka zemřela.

Pokaždé mne těšilo, s jakou upřímností se ke mně hlásil. V létě 2006 při otevírání Gottlandu v Jevanech mi dlouze povídal o novém synovi Jakubovi a o připravovaném muzikálu Golem. Byl plný optimismu.

A tak jsem byla překvapena, když jsme se opět uviděli začátkem prosince toho roku na Českém Slavíku ve Státní opeře. Působil osamoceně. A smutně. Stáli jsme spolu pár minut a řeč nám nezvykle divně vázla. Moc jsem se nesnažila vést konverzaci a za chvíli se omluvila. Pak jsem ho ještě párkrát zahlédla na večírku, stál zadumán a rozpačitý, lhostejný ke světlům kamer a hýřícímu okolí. Nebyla jsem asi jediným člověkem, kterého dnes mrzí, že se s Karlem tenkrát více nebavil.

Karel Svoboda trpěl maniodepresivní psychózou, o které zřejmě málokdo věděl do okamžiku, kdy se 28. ledna následujícího roku zastřelil na své zahradě.

Proč? – ptají se lidé, - měl přece vše, bohatství, slávu, talent, mladou ženu, děti, byl geniální... Maniodepresivní psychóza bývá však nemocí lidí, kteří se ve své genialitě zmítají mezi extrémními pocity. Stejně diagnozovaní byli herci Vlastimil Brodský a Miloš Kopecký, umělci Čajkovský a Van Gogh, výjimečné osobnosti jako Isaac Newton a Winston Churchill. Také bývalý viktoriánský premiér Jeff Kennett poznal tuto nemoc na vlastní kůži a osobně se angažoval v boji s maniodepresivní psychózou. Strašná a zákeřná nemoc, která nás může připravit nejen o geniální, ale i o lidi nám blízké. Tak jako byl Karel Svoboda.

Marta Urbanová - *Česká mše vánoční*

Chrámový prostor vdechl život
světla se rozzářila v pontifikální slávě
lidé vstupují se srdcem na dlani
varhaník usedl na kůru
sbor zpěváků čekal, než sváteční ticho protne
první tón Hej mistře…

A všem posluchačům nadpozemská krása
Rybova poselství
zastaví na okamžik dech
mysl obrátí v nitro, do ztišení
než se rozlétne po zasněžené krajině
do všech koutů světa
Nikdo z posluchačů v té chvíli nepomyslí
na tíhu člověka kráčejícího lesem
s břitvou v kapse

KVÍZOVÁ CHVILKA S KRÁLEM ČESKÝCH KOMIKŮ VLASTOU BURIANEM

1/ Tuto filmovou komedii v hlavní roli s Vlastou Burianem natočili ve společné režii známí filmoví režiséři Karel Lamač a Martin Frič v roce 1931. Její děj se točí kolem počestného maloměšťáka a kabaretní zpěvačky „Mici Angory“. Uhodnete název této české komedie?

a) To neznáte Hadimršku
b) To neznáte Pidimršku
c) To neznáte Zidimršku

2/ V této komedii, kterou v roce 1932 Vlasta Burian natočil pod režijním vedením Karla Lamače, ztvárnil známou dvojroli, jednak ušlápnutého pana …, marně se skrývajícího před hordou věřitelů ve věšáku mezi odloženými kabáty, jednak neschopného monarchu ohrožovaného spiklenci. Víte, jak zní její název?

a) Divíšek ve službách Sherlocka Holmese
b) Jiříček ve službách Sherlocka Holmese
c) Lelíček ve službách Sherlocka Holmese

3/ V kterém roce si Vlasta Burian zahrál po boku známé české herečky Lídy Baarové?

a) 1931
b) 1932
c) 1933

4/ Ve známé české komedii Anton Špelec, ostrostřelec, kterou režíroval Martin Frič v roce 1932, si Vlasta Burian zahrál po boku známé české herečky?

a) Růženy Naskové
b) Růženy Šlémrové
c) Nataši Gollové

5/ Pod režijním vedením Karla Lamače ztvárnil Vlasta Burian v roce 1934 dvojroli nešťastně zamilovaného mládence z Prahy, a šťastně zamilovaného strýčka z Ameriky v komedii?

a) Nerušte dědečka
b) Nebuďte dědečka
c) Nezlobte dědečka

6/ Další komedií, kterou Vlasta Burian pod režijním vedením Martina Friče natočil, bylaTři vejce do skla. Uhodnete, v kterém to bylo roce?

a) 1937
b) 1938
c) 1939

7/ Ducháček to zařídí. Tak se jmenuje komedie režiséra Karla Lamače z roku 1938. Vlasta Burian se zde představil v hlavní roli jako koncipient advokátní kanceláře, který řeší neřešitelné. Zároveň si zde zahrál s jednou z těchto tří slavných hereckých hvězd.

a) Adinou Mandlovou
b) Zorkou Janů
c) Lídou Baarovou

8/ V roce 1939 natočil režisér Karel Lamač s Vlastou Burianem další komedii, v níž ztvárnil Burian roli ošetřovatele Rozrucha. Uhodnete název této české komedie?

a) U kasy stál
b) U trezoru stál
c) U pokladny stál

9/ Známou českou filmovou komedii plnou omylů, záletných myšlenek a rozbitých talířů natočil režisér Martin Frič s Vlastou Burianem v hlavní roli v roce 1940 pod názvem Když Burian prášil. Uhodnete, s kterou z těchto tří hereček se v ní Vlasta Burian sešel před kamerou?

a) Antonií Nedošínskou
b) Zorkou Janů
c) Zitou kabátovou

10/ V které české filmové komedii měl Vlasta Burian komorníka Ronalda?

a) To neznáte Hadimršku
b) Když Burian prášil
c) U pokladny stál

11/ S další velkou hereckou hvězdou, Oldřichem Novým se Vlasta Burian sešel před filmovou kamerou v roce…?

a) 1940
b) 1941
c) 1942

12/ Uhodnete, s kterým z těchto tří herců se Vlasta Burian objevoval před filmovou kamerou nejčastěji?

a) s Emanem Fialou
b) s Theodorem Pištěkem
c) s Jaroslavem Marvanem

13/ V roce 1941 natočil Vlasta Burian pod režijním vedením J. Svitáka filmovou komedii Přednosta stanice, která byla v divácké anketě vyhlášena nejlepší českou komedií čtyřicátých let. Jak zní úvodní slova písně, kterou zde Vlasta Burian zpívá?

a) Přednosta stanice ten nekouká jen na šíny…
b) Přednosta stanice ten umí prohnat mašiny…
c) Přednosta stanice to prazvláštní je tvor…

14/ S kterou známou herečkou se Vlasta Burian objevil v této komedii?

a) Hanou Vítovou
b) Zitou Kabátovou
c) Zdenkou Baldovou

15/ Na co si Vlasta Burian v roli přednosty stanice Jelena potrpěl?

a) na akuratesu
b) na akurátnost
c) na akuratúru

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI:

1/ a, 2/ c, 3/ b, 4/ b, 5/ c, 6/ a, 7/ a, 8/ c, 9/ b, 10/ b, 11/ a, 12/ c, 13/ a, 14/ b, 15/ a.

Autorka kvízu Soňa Svobodová

UŽ VYPLOUVÁ LOĎ JOHN B…

Marta Urbanová

Odvazujeme lana, vytahujeme kotvu a naše loď se pomalu odlepuje od mola. Vyplouváme z mořské zátoky Sukošan na moře. Plachty jsou svinuté, kanystry vody v podpalubí, zásoby naloděné a naše posádka se loučí s pevninou. Před námi dlouhá plavba. Moře má svou vůni. Moře záhad, moře krás. Když jsem se s ním v Itálii poprvé setkal, zůstal jsem stát v úžasu na břehu a řekl jsem památnou větu: „To jsem nevěděl, že moře je tak působivé.“ Teď už znám i jiná moře, ne tolik vstřícná. Nemohu zapomenout smrákající se Pacifik u San Diega v Kalifornii. Nebouřil, netřískal vlnami o pobřeží. Byl klidný, ale hrozivý. Stál jako skalní stěna naproti pevnině. Původně jsem si chtěl smočit nohy, ale vzdal jsem to. Téměř jsem se ho bál. Nemám rád prázdné pláže. Vzbuzují ve mně strach. Nejsem dobrý plavec. Plavu si v pohodě, jen když vidím dno, jakmile se ztratí, zmocní se mě panika, ztratím pravidelný dech a obrátím to ke břehu.
Bráchové a jejich dívky s tátou, postáváme všichni u kormidla a hledíme do vln, do nedozírné hladiny před sebou. S katamaránem jedeme poprvé, poslední roky jsme si půjčovali plachetnice. Když jsme byli malí, vylézali jsme s dalekohledem po stěžni a připadali jsme si jako opravdoví námořníci. Vyhlíželi jsme ostrov, kde údajně žili piráti. Vtom někdo z posádky, asi některá z dívek zapnula rádio a podbarvila začátek naší plavby: Už odplouvá loď John B… okamžik malý jen, než popluje v dál…
Každý rok plujeme stejnou trasou, proplouváme kolem ostrovů, kotvíme tu a tam na podobných místech a v skrytu míříme na Kornaty. Je to bezpočet sluncem sežehnutých holých ostrovů, ostrůvků a útesů táhnoucích se desítky kilometrů Jadranem. Některé jsou téměř ploché, jiné vystupují z moře příkrými stěnami. Plavbu si zpestřujeme vodními atrakcemi. Skáčeme z lodi do vody, necháme se táhnout na laně, rybaříme, vystupujeme na břehy a lezeme na kdejakou zříceninu a s každým večerem kotvíme v nějaké zátočině. Večer co večer hodujeme na palubě, upíjíme whisky, kouříme kubánské doutníky a nad námi tisíce hvězd zrcadlících se na mořské hladině. Hřbety vln se převalují jako živé, jedny druhým jsou proměnlivým zmarem i kolébkou. Máme pocit, že jsme se zastavili v čase, že stojíme na vodě a pod námi plavou mlčenlivé ryby. Za větrného dne jako skuteční námořníci vytahujeme plachty, objevujeme nové ostrovy a jejich tajemné zátoky. Když v některé na noc zakotvíme a ležíme už v kajutách, vše ztichne a je slyšet jakoby jemné pusinkování rybiček s naší lodí. Při tomto příjemném zvuku usínáme jako v libé melodii. Ráno nás vítá neúnavný cvrkot cikád. Stáhneme si střechu nad palubou a s ovesnou kaší zasedáme ke stolu. Kolem je zdánlivé ticho, široko daleko žádná loď a na obzoru stoupá po své dráze slunce.
Víme, že je na ostrovech nedostatek pitné vody, proto ty kanystry na lodi. Do 18. století tu bylo několik rybářských osad, z nichž zbylo jen pár domků zachovalých pro pohostinné občerstvení námořníků, jako jsme my. Při cestě každoročně zastavujeme u malého bílého kostelíku, který nemá dveře na zámek a v misce papírové bankovky i mince. Je kupodivu, kolik drsných chlapů se u něj zastavuje, aby dali úlitbu bohům.
Jeden večer kotvíme u povlovného břehu, sem tam keřík, věkem vytvarované olivovníky s několika málo domečky. Jsme vítaní jako staří známí. Usedáme všichni kolem jednoho stolu pár kroků od hladiny. Rodina starousedlíků nás vřele vítá a obsluhuje. Přináší na stůl talíře mořských specialit a víno. Stůl se zaplňuje a plní smaženou vůní. Všichni mají oči pro dobroty, jen já jsem zachytil pohled dívčích očí. Rozzářily se jen pro mne. Nebyla to záře, byl to blesk z čistého nebe. Už jsem se nemohl soustředit, její pohled byl magnet. Jen v těch chvílích, kdy zmizela v domě, jsem si mohl prohlédnout servírované ryby na několikero způsobů, pečené, smažené, uzené, mušle, chobotničky a jako přílohu k těmto delikatesám si dáváme vždy brambory s mořskými chaluhami. Chuť ryb byla odlišná od vánočního kapra. Usrkával jsem červené víno zdejších vinic, přejel očima po tmavě modrých šumících vlnkách, ale můj pohled patřil dveřím bílého domku. Jakmile z něj vyšla, a než došla k našemu stolu, přestalo mi bít srdce. Krev se mi navalila do hlavy a nic kolem jsem neviděl. Jen ji. Jedinou. Položila na stůl další talíř, usmála se na mne a odešla. Hovořila jen s tátou, a já jsem její rodné řeči nerozuměl. Zdálo se mi, že tato chvíle je mezníkem mého života. Jedl jsem božskou manu a pil jsem nektar. Slunce se drželo u horizontu, jeho paprsky ligotaly na hladině a doposud hřály. Atmosféru podmalovávala místní hudba. V duchu jsem si prozpěvoval, nepřemýšlel jsem, že moře bere, ale plně jsem si uvědomoval, že mně dává.
Když na hladinu dolehla tma, připravovali jsme se k odplutí. V poslední chvíli k nám dívka přiběhla a podávala mi poslední láhev místního vína. Naposledy jsme se zahleděli sobě do očí a všem dnům lásky byl konec. Nasedli jsme do člunu, nastartovali motor a ve chvíli jsme se dostali na palubu naší lodi. Vytahujeme kotvy, zažíháme motory a loď se pomalu dává do pohybu. Dívka dosud stojí na břehu a mává. Také zvedám ruku na rozloučenou. V tom momentě se ozývá: Už odplouvá loď John B… okamžik malý jen… než odpluje v dál…

Karel Čapek - SVĚTÉLKA

Až po obzor, až kam oko sahá, až po cáru nebes jde ta stráň hustě posázená světélky lidských ulic a domů; když se to večer rozsvítí, vypadá to jako ohňostroj; nebo v pokojné noci to je jako záhon světel; ale především je to tak proměnlivé a živé jako lidská tvář nebo jako příroda. Když se ve vesmíru nic neděje, mrkají ta světélka mírně a utkvěle; ale jsou noci podmračné, kdy se docela zřetelně vrtí a mžikají, a hvězdně rozklenuté noci, kdy se chvějí divným a trnoucím třasem. Za třeskutých mrazů svítí drobně, ostře a skoro zlostně, za podzimního mrholení září jako majáky, v závoji mlhy řeřavějí matně a zarudle jako uhasínající jiskry v popelu. Ale nejkrásnější jsou, když se chumelí a kdy mžourají měkce a zastřeně jako z vaty; a za jižních fénů, těžkých vodou a vlhce hučících: tehdy vzplanou do černé noci prudkým a patetickým žárem, oheň proti vodě, a téměř řičí. Jsou světelné krajiny, které člověk zná, které se mu dívají do oken nebo ho denně čekají při návratu domů. Noc má jinou mapu než den: mapu napsanou zářícími body a čtverečky a šňůrami. Má jiné zalidnění, jiná mrtvá místa, jinak přeskupený prostor nežli den. A někdy v té své krajině světýlek objevíte světýlko nové. Včera tam ještě nebylo, snad se tam někdo nastěhoval nebo co, nebo je to jen nějaká lucerna – ba ne. Je to nová hvězda na zemi. Je to nový kus vesmíru.

Když přijíždíte v noci k většímu městu, první, co vás potká, jsou šňůry světel, ramena světel, chapadla světel vyslaná městem do pusté zevnitřní tmy. A každá ta šňůra má poslední světýlko. Poslední svítilna na kraji města. A za ní jako by to byla propast. Za ní jako by se musilo váhavě vkročit do neznáma. Jistě je tam cesta, jsou tam stromy a milníky, cesta do světa; ale to poslední světýlko je hranice smutná a děsivá – Poslední lucerna na kraji města je divnější a romantičtější než poušť, les, hory nebo moře bez lidí.

Člověk se obyčejně nedívá se zvláštním zájmem lidem do oken; okna jsou k tomu, aby se jimi někdo koukal ven. Ale večer je to jiné; osvětlené okno večerní se už nedívá ven, ale vede dovnitř; a chodec se musí tím oknem podívat, visí tam lampa a vrhá na strop teplý kruh světla, u stolu asi sedí lidé. – Třeba tam bydlí štěstí, myslí si chodec; těm se to žije, tam musí být pěkně, tam by bylo dobře posedět, v tom zlatém a pokojném světle.

A když sedí doma pod svou vlastní lampou, ani si nevzpomene, že jeho domácí světýlko vřezává do tmy zlatý a teplý obdélník.

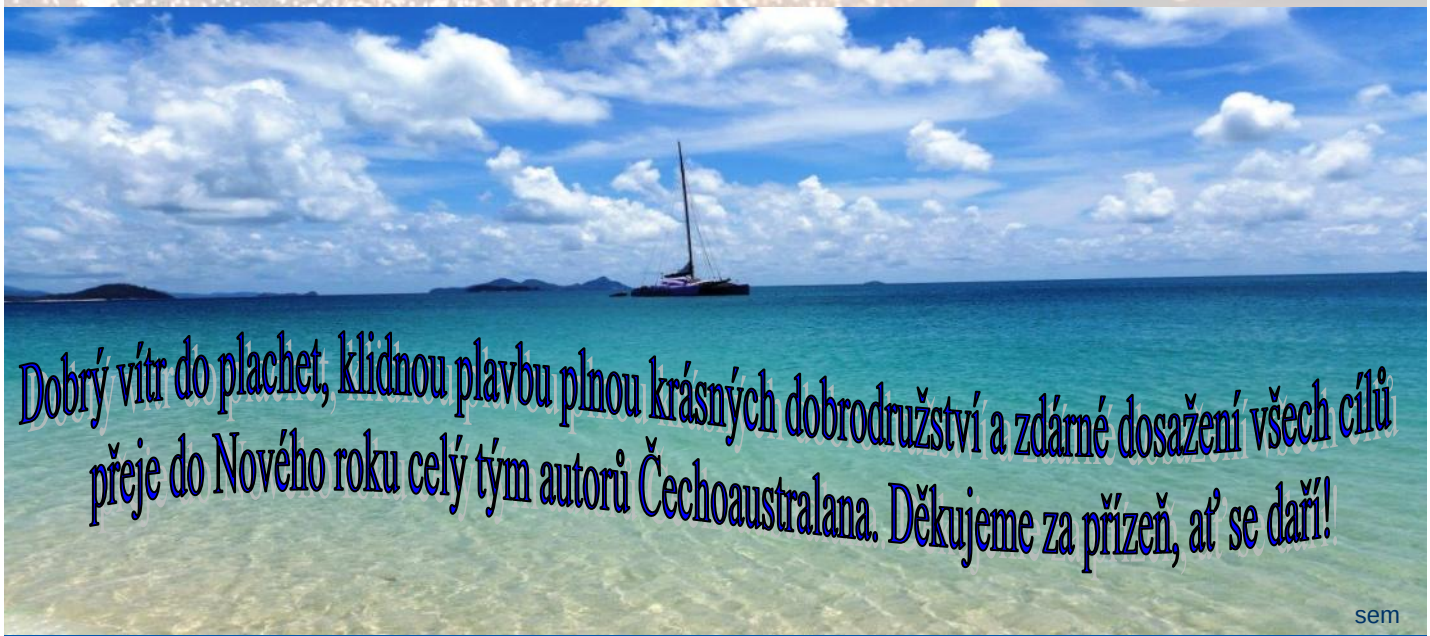

PŘEDPLATNÉ ČASOPISU ČECHOAUSTRALAN - $40

Šeky nebo peněžní příkazy - Money orders na účet CECHOAUSTRALAN zasílejte na adresu redakce ČECHOAUSTRALAN P. O. Box 1008, Hawksburn, VIC 3142, AUSTRALIA

Můžete platit i elektronicky bankovním převodem:-
Bankovní spojení: EisBlue Holdings Pty Ltd, CECHOAUSTRALAN ACCOUNT - Account #: 813753720
National Australia Bank - BSB: 083-004, 330 Collins Street, Melbourne 3000, Australia

Jsme na Facebook, přidejte se k nám - https://www.facebook.com/Cechoaustralan

www.cechoaustralan.com

Klikněte na Like

Redakce ČECHOAUSTRALAN - Barbara Semenov
P. O. Box 1008, Hawksburn - Melbourne, VIC 3142, Australia
email adresa - bsemenov@cechoaustralan.com

ČECHOAUSTRALAN © —NEZÁVISLÝ CELOAUSTRALSKÝ KRAJANSKÝ LIST

If undelivered return to:
P. O. Box 1008
Hawksburn 3142
AUSTRALIA

Print Post Approved
Publication Number:
100019790

POSTAGE PAID AUSTRALIA

100 let REPUBLIKY